

Katolický Katechismus

v

příkladech.

Vydal

František V. Perůtka,

gymnasialní učitel náboženství.

S povolením k. a. ordinariatu Olomúckého.

V Olomouci 1873.

Nákladem kněhkupectví Bedřicha Grosse.

„Verba movent,
Exempla trahunt.“

Velebnému Pánu,

panu

Janu Perútkovi,

duchovnímu správci ve Všemíně,

milnému svému bratranci

věnuje

Frant. Perútka.

ad Nro. 3565.

Cum in hoc opere, Nostrae approbationi substrato, nil orthodoxae fidei et probis moribus adversum fuerit repertum, illud imprimi permittimus.

Olomucii in Consistorio Archiepiscop. die 15.
Maji 1872.

A. L. B. a Koenigsbrunn,

Vicar. Offic.

Ig. Wurm.

P ř e d m l u v a.

Co koření pokrmům, toť — zdá se mně — jsou příklady u vyučování vůbec a náuce náboženské zvláště; neboť tak jako koření pokrmy činí chutnějšími a záživnějšími, podobně vhodné příklady napomáhají ku vzbuzení a zachování pozornosti žáků, k živému znázornění přednesené látky, pravdy, k trvanlivému vstřípení nauky do dětinných srdcí; konečně jsou příklady dospívající mládeži i v pozdním věku takřka živou rukojetí i vnitřního i vnějšího jednání. Takovou příkladům cenu přikládaje užíval jsem a užívám jich často ač dle větší neb menší potřeby u vyučování náboženském. Totéž tuším má i mnohý spolubratr na vinici Páně ve zvyku. Avšak an ne každý takové dílo si zaopatřiti může, kteréž množství příkladů v sobě zahrnuje, umínil jsem si povlovným sbíráním příkladů náuce náboženské přiměřených sobě a — dá-li Bůh — i jiným upotřebování této pomůcky učebné usnadniti. Toť účel, jež jsem si u sestavování těchto příkladů vytknul. Mimo jiné prameny, z nichž jsem čerpal, zasluhují jmenovitě tyto uvedeny býti: Reichensperger, Podstránský, Dr. Zinsler, Schmid, Mehler. Konečně podotýkám, že tato sbírka v mnohém ohledu k mé „Praktické Rukověti u vysvětlování katechismu ve školách národních“ se odnáší a jednotlivé pravdy tu vyložené ještě více objasňuje.

Uh. Hradiště, na den sv. Vojtěcha 1872.

Frant. Perůtka.

S e z n a m.

	Strana.
Katechismus je kniha vzácná	1
Hlava první.	
<i>O víře.</i>	
O její důležitosti	1
O pramenech víry a sice:	
O písmě svatém	2
O ústním podání čili tradici	3
O vlastnostech víry	4
O znamení kříže	5
O apostolském vyznání víry	6
První článek víry.	
O Bohu a jeho vlastnostech	7
O nejsvětější Trojici	14
O Bohu Stvořiteli	14
O prozřetelnosti Božské	15
O anjelích	15
O stvoření člověka	17
Druhý článek víry.	
O jménu Ježíš	19
O božství Krista Ježíše	19
Třetí článek víry.	
O úctě Jezulátka	21
Utrpení Páně rozjímání jest velmi spasitelné	22
Kříž jest drahým klenotem	24
Moc kříže	24
Pátý článek víry	25
Šestý článek víry	26
Sedmý článek víry	27
Osmý článek víry.	
O Božství Ducha sv.	28
O milosti Ducha sv.	28
O mimořádných darech Ducha sv.	29
Devátý článek víry.	
O nejvyšší hlavě církve	30
Známky pravé církve	30
O obcování svatých	34
Desátý článek víry	36
Jedenáctý a dvanáctý článek víry	38

Hlava druhá.

O přikázáních.

	Strana.
O přikázání lásky	40
O desateru přikázání Božích	44
První přikázání	45
Druhé přikázání	52
Třetí přikázání	56
Čtvrté přikázání	58
Páté přikázání	68
Šesté přikázání	76
Sedmé přikázání	79
Osmé přikázání	82
Deváté a desáté přikázání	86

O přikázáních církevních.

První přikázání	89
Druhé přikázání	89
Třetí přikázání	92
Čtvrté přikázání	94
Páté přikázání	95

O přestoupení přikázání.

O sedmi hříších hlavních	99
O šesti hříších proti Duchu sv.	107
O čtyrech do nebe volajících hříších	112
O devateru cizích hříších	113
O křesťanské cnosti a dokonalosti	120
O třech Božských cnostech	121
O čtyrech hlavních čilistěžejných cnostech	122
O třech evangelických radách	124

Hlava třetí.

O svatých svátostech	126
O modlitbě	
O modlitbě vůbec	142
O modlitbě Páně	
Předmluva	142
První prosba	143
Druhá prosba	143
Třetí prosba	143
Čtvrtá prosba	144
Pátá prosba	146
Šestá prosba	146
Sedma prosba	146
O pozdravení anjelském	147
O růženci	148

Katechismus jest kniha vzácná.

Mladý Turek často naslouchal učení katolických missionářů; pomocí milosti Boží uvěřil a přijal sv. křest. Příbuzní jeho tím nemálo rozhorčení jsouce, započali jej tak pronásledovati, že se dal na útěk, aby život zachoval. I přišel do města, kdež bezpečného že našel útulku, se domníval. Jednoho odpoledne navštívil kapli blahoslavené Panny Marie chtěje zde pobožnost k matce Boží vykonati. Pozdě již bylo na večer, když jej, an domů se vracel, zakuklený muž přepadl a nožem do prsou bodl. Byl to od příbuzných najmutý vrah, jenž mladíka měl usmrtiti. Zkřiknuv klesl mladý katolík k zemi. Když pak mnozí z okolo jdoucích k němu přichvátali, vzchopil se — a byl neporušený. Co myslíš, že jej zachránilo?

- Malý katechismus, jež po svatém křestu vždy na prsou nosil; na této knížce konec dýky se zlomil, tak že tato mu škoditi nemohla. Láska ku katechismu tedy o nomu mládenci život zachovala, a Bůh tím jasně dal na jevo, jak přemilá jest mu úcta a láska ku knize té. --

Hlava první.

O víře.

O její důležitosti.

Jistý učenec vyznamenával se nevšímáním a pohrdáním sv. náboženství a naší sv. víry. Avšak o vychování svých dětí ve víře křesťanské velikou měl péči.

Přátelé divili se nemálo jeho si počínání a chtějíce zvědět, proč své děti v náboženství zásadám jeho se přičiním cvičiti dává, tázali se ho po příčině takového jednání. I dí jim učenec: »přeji dětem svým více duševního pokoje, vnitřního míru a větší v tomto životě radosti, než já jsem zakusil, a jedinou cestu k dosažení oněch darů skýtá jim toliko víra křesťanská.«

Věru! není vzácnějšího pokladu, jenž by člověka tak oblažiti mohl, jako víra křesťanská!

O pramenech víry.

1. O písmě svatém.

Písmo sv. jest ona studnice, z níž zjevení Boží N. a St. Z. se váží; ono jest listem, jejž Bůh nám posílá, aby-
chom jeho vůli poznali. — Sv. Antonín, jenž se svými
učeníky mnohá léta na poušti bydlel, byl pro přísný život
tak velice vážen, že sám císař Konstantin i synové jeho
na důkaz své úcty vlastnoručně mu psali, pro kteroužto
náklonost císařskou učenici sv. poustevníka velmi se di-
vili. Než sv. Antonín list císařův odložil, jakoby si ho
velmi nevšímal. I prosili jej učenici, aby brzkou dal
odpověď, by snad pro takovou nevšímavost neugalil na
sebe hněv císařův. Načež odpověděl mistr: »Proč se
divíte, že císař, člověk, mi psal. Spíše bychom žasnouti
měli, že Bůh, nejvyšší Pán nebes i země, král králův,
sv. evangelium jako list nám do rukou dal. Hodnot by
trestu bylo, kdybychom listu toho si nevšímajíce, jej ne-
četli a podle něho se nespravovali.« — Tak je poučiv
na list císařův co nejlaskavěji odpověděl.

Jak máme čísti písmo sv.

František, osmiletý sirotek, chodě od domu k do-
mu almužnou dobrých lidí se živil. Jednou v neděli vešel

do domu vážného měšťana Dobromila, kterýž se svou manželkou právě četl místo ze sv. evangelium: »A kdož přijme jednoho z maličkých ve jménu mém, mneť přijímá.« Poslední slovo když vyřknul, pozoruje, že mladý žebráček dvěře otvírá. Pozastaviv se na choť tázavě pohlédl, kteráž porozuměvši pohledu manželově dí: »Ano, drahý muži! chceme plniti, co Kristus nám prikazuje.« I vzali ihned chlapce do domu a jako vlastní dítě chovali ho. — Tak čiňme i my a spasení budeme.

2. O ústném podání čili tradici.

Ono jest druhou studnicí, odkud zjevení Boží čerpáme. Sv. Irene j. učení apostolský píše: »Ač písmo nezměnitelné jest pravidlo víry, předce neobsahuje všechno učení, ono na mnohých místech jest temné; protož k ústnému podání musíme bráti útočiště.«

Ústného podání potřebnost.

Jistý kněz vypravuje tuto událost. Přišel jsem za jistou příčinou k jednomu evangeliku, kterýž obrátiv řeč na náboženství s nemalou výmluvností katolické učení o tradici zamítal. »Podejte mi, pane,« dímu, »písmo sv., chciť vám ukázati spojení ústného učení s písmem.« I podal mi biblí, již jsem přehlédnuv po chvíli s přetvářenou nevolí mu vracel řka: »Chtěl jsem, pane, Písmo svaté a nikoli tuto báječnou knihu, jakouž jste mi do rukou dal.« Načež evangelik hněvem jenjen plana odušil: »Ustaňte, pane, toť ta kniha všech kněh, kniha Božského původu, Starý a Nový zákon obsahující.« — »A odkud víte, přejal jsem řeč jeho, že to skutečně ta kniha a že to není kniha vymyšlená, porušená neb podvržená?« — »Vím to,« odvece horlivý evangelík, »poněvadž naši věrohodní otcové o tom neklamné dávají svědectví, kteříž

tuto knihu po staletí nám neporušenou zachovali.« —
 »Aj, aj!« zvolám vítězně, »vyť se právě na ústné podání
 otcův, tudíž na neomylnou tradici odvoláváte, ježto ji
 předce upíráti se snažíte!« —

O vlastnostech víry.

1. Víra musí býti všeobecná čili musíme všechno
 věřiti, co Bůh zjevil a nám svou sv. církví k věření
 předkládá. Sv. Františka Chantalská již v útlém
 mládí živou věrou hluboce byla proniknuta, kterouž osvědčila,
 když jistý vznešený pán učení o skutečné přítomnosti Krista
 Ježíše v nejsvětější svátosti oltární upíráti se osmělil.
 Roznícena svatou horlivostí vece mu: »Jak že, pane, vy
 nevěříte, že Ježíš ve velebné svátosti jest přítomen?
 Vy tedy jej za lháře prohlašujete! Kdybyste krále z je-
 dinké lži vinil, tu by můj otec k smrti vás odsoudil.
 Což tedy můžete od Boha očekávati, an jeho Syna ze
 lži obviňujete!« Nevěřící pán chtěl dalšímu boji se vy-
 hnouti a proto mladé sokyni některé dárky nabízel.
 Avšak malá Františka vrhnuvši je do ohně pravila:
 »Ejhle, tak budou v pekle upálení, kdož nechtějí věřiti,
 čemu Kristus Pán učil.«

2. Víra musí býti pevná čili musíme nezvratně
 všechno věřiti, co Bůh zjevil a církev k věření předkládá,
 aniž bychom dosti málo pochybovali. —

Šimon hrabě z Montfortu jest krásným
 vzorem víry pevné. Kdys vypravoval s nemalým udivením
 o něm sv. Ludvík, král francouzský, že jednou naléháno
 na něj od příchozích, aby se rychle odebral na místo
 posvátné, kdež by spatřiti mohl tělo Páně, jenž v ra-
 kou kněze v tělo a krev se proměnil t. j. ve vlastní své
 podobě se objevil. Tu prý Šimon odvětil: I jděte vy na
 ono místo, kteříž o tom pochybujete; jáť věřím pevně,
 aniž bych o tom pochyboval.

3. Víra musí býti živá čili my musíme věřiti nejen srdcem, alebrž víru i skutky ukazovati. —

Plinius mladší od císaře Trajana místodržitelem v Bithynii jsa ustanoven, všemožně se snažil, aby přišel na stopu oněm nepravostem, kteréž dle udání pohanův křesťané této krajiny prý páchali. Dokona nemohl přece císaři jinou o křesťanech dáti zprávu, než že tito v určitý den časně ráno se scházívali a Krista co svého Boha střídavým zpěvem velebívali zavazující se spolu že nechtějí nic zlého činiti, ani krádež, ani loupežnictví se dopustiti, anebřž že chtějí ku každému býti poctivými a spravedlivými. — Tak krásné svědectví vydává o křesťanech pohan; a zajisté byli také toho svědectví hodni víru skutky ukazující!

4. Víra musí býti stálá, čili musíme hotovi býti, raději vše, i život ztratiti, než od pravé víry odstoupiti.

R. 177. po nar. Kr. P. zuřeno proti křesťanům zvláště v Lyonu, kdež vícero tisíců křesťanů za víru krev obětovalo. Mezi ostatními vynikala hrdinnou myslí útlá panna Blandina. Ač dívka ta byla těla slabého, předce všechny mučeníky nadobyčejnou silou předstíhla. Po celý den byla mačena, takže mučitelé pro unavení ob čas se střídati museli; avšak Blandina v strádání nejkrutších muk se neunavila. Konečně musili trýznitelé její vyznatí, že slabým děvčetem byli přemoženi. Posléze když ani divá zvěř jejímu životu konec učiniti nemohla, byla zahlavena. Dříve než dokonala, napomínala patnáctiletého jinocha — Pontika — aby v mukách setrval; což tento za přispěním milosti Boží i učinil.

Znamení kříže.

O jeho moci. Jednou prý pohanský kněz (Aristodemus) podal sv. Janu víno s jedem smíšené řka,

že se stane křesťanem, bude-li to víno pítí beze škody na zdraví a životě. Apostol požehnal víno znamením sv. kříže, a hle, had vyskočil z číše a sv. Jan pil bez ublížení.

Sv. Makrina, sestra sv. Řehoře V. znamenávala se velmi často svatým křížem; i před smrtí svou modlila se své večerní modlitby a žehnajíc se sv. křížem usnula v Pánu.

Apostolské vyznání víry.

Sv. Augustin dí: »Neopomíjejte pobožně říkati vyznání víry, i když ráno vstáváte i když u večer na lože se kladete. Napište je do srdce svého, často je opakujte. . . . Vyznání víry budiž ti zrcadlem, v něm často se zhlížeš, zda-li vše věříš, co věřiti vyznáváš. Ono budiž tvým bohatstvím a duchu tvému oděvem, v nějž ho denně obléčeš, aby nebyl obnažen jeho zapomenutím.« (De symb.)

Sv. Petr, úd řádu Dominikánského, co osmiletý pacholík proti vůli svého strýce, urputného kacíře arianského, naučil se ve škole snešení apostolskému, kteréž měl u takové vážnosti, že ho často v životě jakožto obrany proti bludařům užíval. Jsa ukrutně trýzněn od kacířů se je modlil, ano již polomrtev nemoha více mluvití krví svou na zemi to slovo: věřím napsal! —

První článek víry.

Věřím v Boha, otce všemohoucího. stvořitele
nebes i země.

I. O Bohu a jeho vlastnostech.

1. Že jest Bůh, čili: nevěřící hostinský.

Jistý muž, jenž na svých cestách nevěřícími lidmi a rouhavými spisy sveden byl, koupil si v jednom městě hostinec s hospodářstvím. V tomto zaměstnání často se mu naskýtala příležitost, své bezbožné náhledy rozšiřovati a hanebných posměchů z víry si tropiti. — Jednoho večera zavítali k němu dva velmi rozšafní a zbožní cestovatelé. Od 6. až do 11. hodiny noční ostouzel jich svým nevěřícím žvastáním, chtěje jich přemluvit, že není Boha ani nebe ani pekla. Důvody z písma sv. vzaty mi minili jej o lepším poučiti; avšak onen tím více se rouhal. O 11. hodině odebrali se oba mužové na odpočinek. Jeden z nich hořké slzy ronil nad nevěrou hostinského; druhý však těšil jej řka: Ale vždyť to nic neobyčejného, že takových tupitelů na světě stává; král David již před 3000 lety pravil: »Blázen dí v srdci svém: není Boha.« —

Sotvy že půl hodiny byli spali, stálo obydlí protějšího souseda v požáru, jehož jasný plamen i hostinec děsným naplňoval světlem. Oba cestující se probudili a v strachu se domnívajíce, že hostinec hoří, sběhli ku komnatě hostinského, vzbudili jej oznamujíce mu, že jeho obydlí hoří. Hostinský z komnaty vystoupiv lomil rukama a volal: »O všemohoucí Bože! o milostivý a milosrdný Bože! zachraň mne v tomto strašném neštěstí.« Jeden z našich cestujících přejal mu další slovo řka: »Aj, ty nerozumný člověče! celý večer jsi se rouhal a žvastal, že není Boha; a nyní ti má Bůh pomoci, an v nouzi po-

staven jsi?!« — Ach kolik takových rouhačů a neznabožů jest i za našich dob! oni jen tehdy Boha chtějí znáti, když jej potřebují. —

2. Bůh jest duch.

Mladý kníže posměch si čině z učitele žádal na něm, aby mu Boha ukázal. Nadarmo tvrdil tento, že nelze na zemi člověku spatřiti Boha, an duch jest; kníže na svém trval. I vybidnuv jej mistr za parného dne do pole, dí mu: »Pohleď tam do slunce.« »Nemohu,« odvece kníže. »Smrtelníče,« řekl učitel, »pakliže paprsek jediného tvora tě oslňuje, kterak chceš patřiti v tvář tvůrce všehomíra!«

3. Bůh jest věčný.

Jistý nábožný úředník, když konec života jeho se blížil, povolav syna, ukázal mu poklady, jež byl nashromáždil řka: »Milý synu, tuším, že brzy musím odejítí, pročez bych rád své časné záležitosti uspořádal. Než to učiním, předložím ti otázku, již bedlivě rozvaž, abys nejlepší stránku sobě vyvolil. Viz tyto poklady; žádáš si je, či chceš Boha míti za opatřitele?« »Načež odvece syn: »Volím to trvanlivé věčné; protože na Boha více spolehám, než na časné pomíjející statky, které mol a rez kazí a zloději vykopávají.« — »Toť po mé vůli« — dí otec, objal syna svého i požehnal mu. Pak všechno zboží prodal, chudým rozdal a na vychování mládeže obětoval, takže po smrti nepatrné toliko dědictví pro něho zůstavil. Tento však s málem jsa spokojen poctivě se živil; a Bůh brzy požehnal mu více než on proň opustil. Tak často odplácí Věčný za věci pomíjející. — Jakou odměnu dá teprv až na věčnosti! —

Všecko do času, Bůh na věky. Přísl.

4. Bůh jest neproměnný.

Sv. Teresie 40 let byla nemocná a při tom přece spokojená a veselá myslí. Poznalať ona ne-

stálost a márnost všech věcí pozemských, protož jedině v Bohu hledala útěchu a rozkoš, i říkala: „Pomni, jak často lidé se mění a jak málo se v ně lze důvěřovat; tak pevná bude naděje tvá v toho, kterýž jest nezměnitelný.“

5. Bůh jest všudy přítomný.

Když bezbožná císařovna Eudoxia sv. Janu Zlatoustci pro jeho pravdomluvnost vyhnáním ze země hrozila řekl jí tento muž Boží: »Ty mně hrozíš vyhnáním? Což nevíš, že je Bůh všudy přítomen, že nebe i zemi naplňuje? Vypověz mne, dej daleko od tváře své odvléci, jáť vím, že i tam se mnou Bůh můj bude, jehož přítomnosti mne nikterak nezbavíš!«

Sv. Tomáš Akvinský umíraje byl od jednoho svých spolubratří žádán, aby mu nějaké pravidlo dobrého života oznámil. »Kdo vždy, dí svatý, v přítomnosti Boží obcuje, bude hotov, jemu účty klásti ze svých skutků aniž kdy přivolením k hříchu jeho lásky se zbaví.« — Ejhle, jak jednoduché, bohužel! málo šetřené poučení! —

6. Bůh jest vševědoucí.

Jistý chlapec ubíraje se do školy stavil se pro spolužáka; nenalezná žádného v světnici chtěl odejít. Tu uzře koš plný jablek u okna státi: jak krásná to jablka — pravil k sobě — a jak chutná musí býti; vezmu si několik, vždyť pak nikdo mne nevidí; a již sáhal po ovoci. Najednou zaraziv se praví: »nikoli, toho neučiním; byť mne i člověk neviděl, vidí mne Bůh.« I bral se od koše ke dveřím. »Stůj!« zavzněl hlas uvnitř a stařeček, jenž za kamny sedě chlapce byl pozoroval, přímo jde k němu řka: »Neboj se, synáčku; že si měl Boha před očima, vezmi si jablek co se ti líbí, i pamatuj si tuto průpověď: Oko Paně tu vidí, kde není lidí; Bůh vidí, kdo ho šidí.«

7. Bůh jest nejvyšš moudrý.

Jakýsi princ hrozně nevrážil na mouchy, pavouky a podobný hmyz; i nechtěl nikterak pochopiti, jak to se snáší s moudrostí Boží, že tak hnusnou a obtížnou neřest stvořiti ráčil. Nastala válka, a princ před nepřítelem utíkat musel. Překvapila ho noc; princ všecek unaven ulehl pod strom a usnul. Nepřátelský voják přiblíživ se s vytašeným mečem chtěl jej zabít; v tom přiletěla moucha na tvář princovu a tak jej bodla, že se probudil a nepřítele zahnal. Na to ukryl se v jeskyni, za ním pak hned pavouk rozpředl síť. Zrána slídili po něm dva nepřátelští vojíní. Když přiblížili se k jeskyni, dí jeden z nich: »tam nemůže býti, vždyť by musel tuto pavučinu protrhnouti,« i odešli. Pohnutým srdcem padl princ na kolena svá i vroucí díky vzdával Bohu za jeho ochranu: »Jak neskončená jest moudrost a dobrota tvá! Včera jsi mně mouchou a dnes pavoukem život zachval. Všecky věci, kteréž jsi učinil jsou dobré.«

Děj se vůle Boží. Přísl.

8. Bůh jest všemohoucí.

Kanut, král Dánský, byl nejmocnější kníže času svého; nicméně zůstal předce pokorným ctitelem Božím a nic se mu tak neprotivilo, jakož úlisné pochlebování a neslušné vyvyšování a vychvalování moci a osoby jeho. Jednoho dne nazýval ho jeden dvořenín králem králův a pánem země i moře, jemuž se nic protiviti nemůže. Pobožný král mu nedal ani odpovědi, noprž dal se na trůnu svém nésti k moři, které právě bylo od větrů zbouřeno. Tu řekl Kanut: »Moře, ty jsi částka mého království a musíš mně poddáno býti; protož prikazuju tobě, by si se utišilo a na tyto břehy nevystupovalo.« Než ale moře neuposlechlo, anoprž vlny své až i na trůn králův vyhazovalo, tak sice, že se král na útěk dáti musel. Všecken promočen řekl pak k dvořenínům svým: »Teď jste poznali, jak malou moc i ten nejslavnější král

a vladař má a že toliko jeden jest, jenž moři kázati může: Až potud a ne dále. Marná jest všechna moc králův. Bůh toliko jest všemocen, a my lidé jsme slabí tvorové jeho.« To promluviv sňal s hlavy korunu královskou a postavil ji na hlavu ukřížovaného, jehožto obraz a kříž právě nedaleko byl postaven.

Bůh s námi, kdo proti nám.

Bohu říci učiniti jest. Př.

9. Bůh jest nejvyšší svatý.

Krupobití. — Byl velmi úrodný rok; na nivách a polích jevílo se Boží požehnání. Jen několik dní a vše by bylo dozrálo a do stodol odveženo. Tu zatemnilo se jednoho odpoledne nebe na východě a černé mraky vznášely se nad zlatými poli. Konečně hrom hrozně hřímá, blesky se křížují a kroupy nevídané velikosti u nesčíslném počtu na úrodu padají. Za několik okamžiků jest rolníkova naděje na bohatou ženn zmařena, práce jeho potu zničena. Ach! tu mnohé oko bolem se zarosilo patříc spoustu neočekávanou. Srdce mnohého otce, mnohé matky hořem pukalo, když pohlédli na dítky své prosící za chleba, a toho nebylo! Všude slyšáno bědování, všude bída a smutek. Jediný již zletilý muž, jenž krutých zkoušek života a krušných osudu ran více, než jiný by snést mohl, zakusil, neoddal se málomyslnosti; ani jediným slovíčkem nebědoval, on jediný byl těžitelem svých nešťastných spoluobčanů dodávaje jim myslí a zmužilosti způsobem velmi poučným: »Ovšem,« pravíval, »neštěstí, které nás potkalo, jest veliké; avšak pomyslete si, nebylo-li by mnohem větším neštěstím, kdybychom se těžkého hříchu dopustili, jenž nás na věky zbavuje patření na Boha nejsvětějšího. i stín hříchu nenávidícího?!« — Věru! hřích jest největším i nejhroznějším zlem pozemským — on jest pramen všeho zla, kteréž lidi na zemi pokoje, a na onom světě věčné blaženosti zbavuje. . Jediný Bůh bez hříchu. Př.

10. Bůh jest nejvyšš spravedlivý.

Sv. Efrem, kterýž l. P. 378. umřel, byl v mladém věku svým velmi svévolný. Jda lesem, užířel krávu se pásti. Rozpustilý mladík hajeje po ní kamením honil ji tak dlouho, až hluboko do lesa zaběhla, v' noci pak byla od šelem roztrhána. Nedlouho po tom byl opět od svých rodičů vyslán. Setmělo se a Efrem byl přinucen u jednoho pastýře přenocovati. Pastýř se opil, v noci přišli vlci a stádo jeho rozprášili. Pastýř ale stál na tom, že Efrem přivedl zloděje, kteříž mu stádo pokradli; protož vlekl ho před soudce, jenž ho dal uvězniti. Po osmi dnech svého zatknutí měl vidění: anjel strážce se ho tázal: proč by v žaláři byl. Se slzavýma očima odpověděl Efrem, že jest nevinen. Vímť ovšem, dí anjel, že si se toho nedopustil, proč vsazen jsi byl do žaláře; než ale vím také, jak velice jsi se prohřešil na oné krávě a na jejím chudém vlastníkovi. Už se z toho, že Bůh jest spravedlivý soudce, kterýž nic nenechá bez trestu. Efrem litoval svého provinění a byv propuštěn po pravém objevení události, celý svůj život zasvětil Bohu.

Bůh také vzpomene na své. Př.

11. Bůh jest neskončeně dobrotivý.

Polanský bohabojný hospodář mnohým přičiněním a nákladem vysušil palouk močálovitý. Jednou za jasného dne vyšel se svým synáčkem, aby shledl ovoce své snahy: tu rozprostíral se palouk bujnou trávou porostlý jako krásný koberec, kvítím rozmanitých barev protkaný. Vesele batolil se chlapec od jednoho kvítka k druhému, z nichž pěknou kytíčku sebrav dával otci přivoněti řka: »Otče, ty jsi sem ty vonné fialky nasázel?« — »Ne!« odvětil otec: »já jen nadělal příkopů, aby zbytečná voda odcházela, a palouk jsem pohnojil, aby tráva bujněji rostla; dobrotivý pak Bůh požehnal tuto travu k potravě dobytka, a mezi ní růsti dal kvítkům

k našemu užitku a potěšení. Vidiš, milé dítě! takto, když moudře pracujeme a plníme povinnosti svého stavu, dává nám Bůh nejen, co nevyhnutelně potřebujeme, nýbrž i co nám jest prospěšno a k radosti naší, aby veselé srdce tím snaze se otevřelo k díkům. — Bůh jest láska, a země přeplněna jest jeho dobrodiním!“

Pán Bůh vždycky rozdává i když nemá komu. Př.

12. Bůh jest neskončeně milosrdný.

Sv. František Sáleský vypravuje v knize své „o lásce,“ kterak jakýsi pohan v Kandii jednoho křesťana k modloslužbě byl svedl. Nad tím se rozhorlil tamější biskup jmenem Karpus tak velice, že se k Bohu modlil, by dle spravedlnosti své oba hříšníky zahladil. I zdálo se mu, že v půlnoční době vidí jako druhdy sv. Štěpán nebesa otevřená a Krista na trůnu stkvoucím, od nescíslného množství anjelů obstoupeném. Potom viděl, ana země se otvírá a an na kraji hrozné propasti oni dva vinníci stojí, na něžto smrt byl volal: již již měli do bezedné propasti spadnouti. V tom pozdvihna oči své vzhůru vidí, an ten neskončený nebeský slitovník trůn svůj opouští a dolů pospíchá, těm nešťastníkům ochrannou ruku podává a od místa hrůzy je odvádí. — Procitna biskup z toho vytržení přestal láti a tresty Boží na hříšníky volati. —

13. Bůh jest shovívavý.

Sv. Augustin nám ve svých Vyznáních před oči klade minulé dny své prostopášné mladosti a oslavuje shovívajicnost Boží těmito slovy: „Já jsem tebe popouzel, já jsem před tebou zlé činil, prchlivost tvou jsem popudil, hněva tvého jsem byl hoden; provinil jsem se a ještě mne snášíš; jestli se kaju, odpouštíš; navrácuju-li se, přijímáš mne; odkládám-li, shovíváš, na bloudícího voláš, odpírajícího přemáháš, vlažného čekáš, navracujícího se objímáš, neumělého vyučuješ, zastesklého

potěšuješ, od pádu ochraňuješ, po pádu pozdvihuješ, pro-
sícimu uděluješ, hledajícimu naléznouti se dáváš, tlučící-
címu otvíráš.“

Bůh není náhliv ale pamětliv. Př.

II. O nejsvětější Trojici Boží.

Nemožno jest člověku, aby svým rozumem pře-
veliké tajemství nejsv. Trojice pochopil; tajemství to ač
přesahuje rozum lidský, předce se mu nepřičí, nýbrž
s ním dobře se srovnává; člověk věřící pravdu tu sobě
poněkud představití může podobnostvými, jakýchž
k objasnění této pravdy užívali svatí Otcové a jiní bo-
homyslní muži. Sv. Isidor představuje nám co obraz
nejsv. Trojice ametyst, dráhokam trojbarevný. Barva
nachová (purpurová) znamená všemohoucnost nebeského
Otce, stvořitele nebes i země; fialová pokoru Syna, kterýž
pro nás člověkem se stal; růžová pak lásku Ducha
svatého.

III. O Bohu Otci všemohoucím, stvořiteli nebe a země.

Král a jeho šašek. Jistý král vystavěv skvo-
stnou a nádhernou hornici čili sál, — jehož ohromná
klenba beze všech sloupů jakoby v povětří visela, stěny
i podlaha drahými koberci byly pokryté, — sezval mnoho
vznešených hostův, aby při hodech jej zasvětil. Všickni
až do nebe vychvalovali budovu královskou, v čemž
hostitel měl veliké zalíbení. To pozoruje šašek čili
dvorský blázen vstal, otevřel okno, z něhož do dálky
čarokrásná byla vyhlídka, řka: »Vidíte tu velikánskou
nebeskou klenbu. Jí ani zdě nedrží jako tuto síň a
předce se nezřítí! A pohleďte tam do dálky, jaké to
krásné koberce na zemi, že takové žádná ruka lidská
nedovede shotoviti. A víte, kdo to vše vystavěl? Pouhé

slovo Hospodina, jenž žádných řemeslníků, žádného staviva, žádných peněz k tomu nepotřeboval!«

IV. *O prozřetelnosti Božské.*

Sedmero dítek. Časně z rána když počalo se dníti, povstal nábožný hospodář s manželkou svou z nočního lůžka, děkovali Bohu za den nový a za posilnění ve spánku libém. — Záře červánků východních jemně se drala do komůrky, kde spočívalo dítek sedm na lůžkách spíce. I patřili na dítky po pořádku a matka pravila: »Jest jich sedm, o jak těžce je vyživíme!« Tak vzdýchala matka; neboť drahota se v zemi rozmáhala. Otec pak usmívaje se řekl: »Patř zda-li neodpočívá všech sedm a nespí libě? Červená mají líce, a milostná záře jitřní je obstírá velebněji, jako sedmero rozkvétajících růží: . . . Matko, toť nám svědčí, že ten, jenž stvořil červánky a sen silící sesílá, jest věrný bez změny.« — A když vyšli z komůrky, hle tu stálo střevíců čtrnácte, pořáde menší a menší po dvou pro každé z dítek. Sem patříc matka užasla, že jich tolik, a plakala. Otec pak odpověděl řka: »Matko, co pláčeš? Zdáš neobdrželi všecky zdravé hbité a čerstvé nožinky? proč bychom se příliš starali o oděv jejich? Mají-li dítky důvěrnost a útočiště k nám, proč bychom my v Onoho nedůvěřovali, jenž více může, než my rozumíme? Patř, slunce, tvor jeho, vychází! Nech tedy, ať běh náš denní jako ono počneme s tváří jasnou!« Tak mluvíce pracovali, a Bůh jim požehnal, že i s dítkami měli dosti. Neboť víra smělost povzbuzuje a láska udílí sílu.

Člověk míní, Pán Bůh mění. Př.

V. *O anjelích dobrých.*

Bezčetné události ztvrzují učení sv. církve, že Bůh anjelům přikázal, aby lidi v nebezpečenství těla a duše ostříhali a jim ku pomoci přispívali.

Anjelé pomáhali dvakráte našemu českému knížeti sv. Václavu! Jednou, když proti Radislavovi, odbojnému knížeti Kouřimskému, pro ušetření krve a životů svých poddaných sám jediný s ním se potýkati volil; aj tu ho anjelé obstoupili s křížem stkoucím. Což vida nepřítel, všecek uděšen k nohoun jeho padl, za odpuštění prosil, a dosáhnuv ho v pokoji odešel. — Po druhé, když sv. Václav před císařem ode lživých a závistivých svědku osočen na sněm přicházel, uzřev ho císař ode dvou anjelů doprovázeného sstoupil s trůnu císařského, laskavě ho objal, králem ho nazval a rameno sv. Víta za dar jemu obětoval, kterýžto drahý ostatek podnět dal k vystavění chrámu na hradě Pražském. —

Bylo to 5. září r. 1843 — v oktávě slavnosti anjelů strážných — když v jednom městečku Štýrském tento zázrak nebeské ochrany se stal. Jistý tesař právě byl hranici dříví postavil; i odšouplnul žebřík, jehož při práci použil: tushroutila se celá hranice a zakryla děvčátko půl třetího roku staré. Otec, matka, přítomní bratři ulekání úzkostlivě volající k anjelu strážnému o pomoc povlovně odstranili dřevo; — a ejhle! — dítě jež měli za mrtvé, bylo zcela neporušené. — Událost tato na ryzé pravdě se zakládající sloužíž ke slávě Boží a anjelů jeho!

O anjelích zlých.

Pakli anjelé, mohl by mnohý namítnouti. tak mocní a ochotní jsou u přemožení našich nepřátel, proč medle mnozí úkladům a útokům těchto podléhají? Tu sami vinu toho nesou; jsou buď nevěrnými k svým ochrancům aneb sebe sami v moc nepřátel vrhají. Ohledem této námitky praví sv. Augustin v 117. řeči: »Proč ďábel jsa od Krista upoután předce tolik může? Avšak

on vládne jen vlažnými, spásy nedbalými a Boha v pravdě se nebojícími. Podobá se ďábelu psu na řetězi uvázanému a nelze mu kousati nikoho, leč by kdo sám spolek s ním uzavřel. Bratří! zajisté máte za pošetilce onoho, jenž psem uvázaným se nechá poraniti. Pročež nepřibližuj se ďáblu ani chlipností ani časnými žádostmi; pak nemožno mu bude, tebe napadnouti! Můžeš štěkati, můžeš dráždit, ale nemůže raniti, leč chtějícího; neboť neškodí on způsobem přinucení, alebrž přemluvení, svolení naše nemůže vynutiti, avšak hledí si je vyžebrať.«

VI. O stvoření a povolání člověka.

Tělo člověka. Galenus pravil kdysi k neznabožnému Epikurovi: »Pozoruj jen své tělo a jeho podivuhodnou soustavu a pak mi řekni, zda-li ještě ti možno tvrditi, že není Boha! Aj, stoletou lhůtu dám ti ku přemýšlení, by's mohl skoumati, jest-li na celém těle člověka toliko jedinou vadu odhaliti lze, aneb zda-li ti možno údy těla změnit, aniž by's tím o jeho krásu, prospěšnost, sílu a moc soudobně je oloupil. Nikoli člověk, ale toliko Bůh byl sto, tak slavné dílo umělecké utvořiti.«

Co hlava, to rozum,

Kolik hlav, tolik smyslů. Př.

Duše člověka jest obrazem Božím.

Výtečný učitel náboženství Marchantius tuto pravdu následujícím způsobem líčí: »Světopisci často celé krajiny, jednotlivé země oddíly a národy, ano i veškerý okršlek zemský stručnými obrysy na archu papíru vykreslívají a sice s takovou dovedností, že možno pozorovateli i předměty, kteréž na zemi v nepřehledné vzdálenosti od sebe rozptýleny jsou, jediným pohledem úplně přehlednouti. Tak krásně a úhledně i Tvůrce celé dílo stvoření v člověku vyobrazil; ano sebe samého, obraz božství a Trojice nejsvětější duši člověka vštípil.«

Proto dí sv. Bernard: »Duše člověka jest obrazem Božím: neboť jest ona duch jako Bůh, jest beztělesná jako Bůh, účastná věčnosti; ona má rozum, vůli a paměť, tudíž tři mohutnosti a přece jen jedna bytost.«

Duše hříšná — obraz porušený. Slovnítný malíř Leonardo dokonal překrásný obraz, kterýž znatelé z široka daleka přicházeli obdivovat. S nadšením mluvilo se vůbec o tomto mistrovském díle, z čehož jistý jeho sok velice se rmoutil. On dávno tajnou zášť v srdci svém k němu choval, i jen na vhodnou příležitost čekal, aby se mohl pomstiti, kteráž nyní se mu udála. Leonardo za jistou příčinou na několik dní odešel; což když uslyšel zlostný nepřítel, do jeho dílny se vloudil a obraz strašlivě porouchal. — Mistr z cesty se vrátil; první pohled jeho byl na zamilovaný obraz; než ach, což shledal? Místo ušlechtilého obrazu jen zříceniny. Srdce jej bolí, rukama lomí, svou ztrátu žalostně oplakává. — Křestane, co soudíš o onom nešlechtníku? Než ty mnohem hanebněji a nevďěčněji jednáš, kterýž duši svou, krásný to obraz Boží, hříchy svými poškvřňuješ aneb docela ničíš. — O poznej cenu své duše, spěš, zachovej ji.

Snadno člověka zahubiti, ale
jak bude duši. Př.

Sv. Řehoř Naciancenský často a důrazně posluchače své napomínal, že člověk stvořený od Boha tudíž jen pro Boha žíti musí. Proto opětoval věřícím pamětihodná slova: »Bratří! pocházíte od Boha a proto toliko jemu přináležíte; pro Boha jste stvořeni, abyste ho milovali a od něho věčně milováni a odměněni byli. Nuže spěchejte k Bohu, krácejte k němu a povznášejte se k životu věčnému. Uchopte se oněch prostředků, kteréž k pravé moudrosti a k životu věčnému dopomáhají. V tomť zakládát se povolání člověka.«

Druhý článek víry.

I v Jezu Krista, syna jeho jediného, Pána našeho.

I. O jménu Ježíš.

Sv. Efrem živ byl s jedním nábožným mláďencem jménem Julian. I znamenal jednou, že v knihách jeho mladého přítele mnohá slova jsou vymazána, obzvláště však jméno Boží a jméno Spasitelovo; tázal se ho tedy, jak se to stalo. Načež Julian vyznal: »Před tebou nemohu ničeho tajiti. Když hříšnice přistoupila k Spasiteli, umývala nohy jeho slzami a vlasy svými je utírala. Tak i já, kdekoli naleznu jméno Boží, vzlažu je slzami a prosím za odpuštění hříchů svých.«

II. O Božství Krista Ježíše.

Krásný příklad neohroženého vyznání víry v Božství Krista Ježíše poskytuje nám hlouček 12 malých apoštolů v Kartagině. Roku 484. po narození Krista Pána byli všichni pravověřící dioecese Kartaginské ze země vyhostěni. Mezi těmi nacházelo se 12 malých zpěváků krásným hlasem; vlohami hudebními a statečností u vyznávání katolické víry nad jiné vynikajících. Pro jich hlas rádi by je byli ariánští kacíři své bohoslužbě získali a víře v Božství Ježíše Krista odcizili. Mládenečkové uslyševše záměr ten vroucně a úpěnlivě kolena svých soudruhů obejmuli. Ani nástrahy, ani muky nepomohly. Tvrdili, že raději smrt volí, než aby od souvěrců dali se odloučiti. Posléze když ani každodenní trýznění jich pevnou mysl zvrátiti s to nebylo, vydáni jsou na svobodu. Tu uzavřeli tito mladí ctitelé Božství Kristova, že na tomto světě jich nic leč smrt odloučiti

nemá. Od té doby obcovali vespolek, majíce společný stůl a odbývající společný zpěv a modlitby ke cti nejsvětější Trojice. Pro neohroženost víry a nábožný život prozváni jsou toliko jménem 12 malých apoštolů Kartaginských. —

O moci jména Ježíš.

Co slavné jméno Ježíš může, viděti lze z příkladu následujícího: V národu Iberierském u Černého moře živa byla křesťanská otrokyně neobyčejné krásy a převelike cnosti. U toho divokého a neumělého národa bylo obyčejem, že choré a neduživé děti své dům od domu nosívali, tážíce se, kdo by věděl nějakého prostředku. Jednou byla tážána i tato otrokyně. »Nevím žádného lidského prostředku« odpověděla, »než ale Bůh, jemuž se klaním, může i mrtvým život navrátiti, tím tedy snáze nemocné uzdraviti.« I modlila se ve jménu Ježíše za dítě, a po chvíli je zdravé matce navrátila. Pověst skutku toho došla až královny, bolestným neduhem ztrudněné. I dala se k otrokyni donésti a vzýváním jména Ježíše zhojena byla. Po nějakém čase přišel sám král na lov do nebezpečení; než vzývnuv jméno Ježíš hned byl osvobozen. Z vděčnosti přijal pak náboženství křesťanské s celým národem, kterýž odtud nábožnou otrokyni u velké uctivosti měl a po její smrti pod jménem Krista ji coby svou patronku vzýval.

Ježíš náš Pán.

Když za pronásledování císaře Marka Aurelia s v. Polykarp, biskup Smyrnenský od pohanského vladaře vybizen byl, aby se Kristu Ježíši rouhal, jej hanobil, odvětil tento hlasem pevným: »Šest a osmdesát let sloužím Christu; nikdy mne oni nejmenším zlem nenavštívil, ano vždy přemnohých dobrodiní účastna učinil; a ty bys chtěl, abych ho, svého Pána, od něhož věčnou blaženost očekávám, v nějž důvěru svou skládám, hanobil? Jak bych mohl uraziti toho, jenž mně pouhou do-

brotou byl?« Marně vyhrožoval vladař, že dravým šelmám ho předvrhne. »I ať přijdou lvi«, dí světec, »s radostí budu se dívat, až krev má poteče.« Marně vyhrožováno mu upálením. »Oheň, jímž mi vyhrožuješ«, odvětil Polykarp, »brzy zhasne; ale onen oheň, jež Nejvyšší pro bezbožné rozžhal, neshasne nikdy.« Když posléze na hranici se byl octnul, zvolal: »Nejvyšší Pane nebes a země, chvalořečím Tobě, Bože můj! a děkuji ti, že's mne svého nejnepatrnějšího sluhu udůstojnil za tebe trpěti. Jak velká to sláva pro mne, z tvé ruky, o Pane! přijíti mučnickou korunu!« Zázračným způsobem oheň ani dost málo ho neporušil, pročež dýkou proklán život svatý skončil.

Třetí článek víry.

Jenž se počal z Ducha sv., narodil se z Marie Panny.

O úctě Jezulátka.

Sv. Antonín Paduanský, jenž s zvláštním zálibením dětství Ježísovo uvažoval, navštívil kdysi nábožného svého přítele, u něhož jako doma v osamělé komůrce na modlitbách setrval. Náhodou ubíraje se jeho hostitel podle této komnaty spatří skulinami dveří podivuhodnou zář pronikati. S rostoucím úžasem blíží se dveřím, aby nabyl vědomosti o příčině tohoto světla. Avšak kdo jest s to vylíčiti nám jeho překvapení, an viděl sv. Antonína nebeským leskem ozářeného a před ním na knize milostné Jezulátka, jež světec se zaníceným pozoroval zrakem. — Dovědév se později sv. Antonín, že hostitel jeho o oněch slastech ví, kteréž on v úctě Ježíška nachází, prosil ho na kolenou, aby za jeho života o tom ani slovem nikomu se nezmínil. —

Proto bývá svatý Antonín Paduanský s Ježíškem vyobrazen.

Dvě Římanky, spojené s Jeronymem svazkem svatého přátelství, matrona sv. Pavla i dcera její Eustachium pocházející ze slavného rodu Scipionů a Grakchů, odpluly za ním do Palestiny a vykonavše poklony své u veškerých sv. míst, uzavřely se v podzemí obydlí Betlemské: tam vynakládaly všecken pozemský statek svůj spolku se sv. Jeronymem na chudé a poustevníky. Vzdělány od muže svatého odebraly se na večnost; nad jich společnou hrobkou visí obraz, dojmavé vypodobnění obou, máteře i dcery, v Pánu zesnulých a v jedné pospolu rakvi odpočívajících. Sám sv. Jeronym nad jejich prachem náhrobní nápis nakreslil.

Čtvrtý článek víry.

Trpěl pod Pontským Pilátem, ukřížován umřel i pohřben jest.

Utrpení Páně rozjímati jest velmi spasitelné.

Obraz na loži nemocné osoby. Božena, jediná dcera a tudíž jediná naděje a radost bohatých však i nábožných rodičů se rozstala v květoucím věku na smrt. Lékař jí předepsal lék velmi odporný, tak že druhou lžici již nechtěla užívat. Tu starostlivá matka brzo si poradila. V jedné ruce nese lék a v druhé pěkný obrázek, představující Krista, jak kleče na hoře olivetské hořký kalich utrpení přijímá z ruky anjela. Tak ozbrojena přistupuje zbožná matka k loži nemocné řkouc: »Patř, Boženko, na ten rozkošný obrázek, viz, jak tvůj dobrý Spasitel ochotně bře kalich utrpení a až na dno jej vypíjí. Kdyby se byl zdráhal kalich ten píti, duše tvá by snad byla zahynula; a ty by jsi nechtěla požití

lžičku odporného léku k svému pozdravení? Na, dobrá dceruško a pí.« Zbožně pohledla dcera na obraz, vzala jej do jedné ruky a s druhou odporný lék k ústům přičiníc ochotně vypila. — Kdykoli pak matka nemocné užívatí dávala, jen na obraz pokynula, a dcera s radostí užívala odporný lék, jenž ji prospíval ku zdraví těla i duše. — Pakli ti, křestane, onen nebeský lékař kalich utrpení (nemoc neb jakékoli trápení) podává, pomni na Krista na hoře Olivetské a ochotněji budeš ho píti.

Nábožný kněz Hypolit v městě Florencii koupil si obraz, korunovanou hlavu Kristovu, před nějž často za dne se postaviv umučení Páně rozjímal. Naproti přebývala marná ženstina, kteráž pozorujíc oknem P. Hypolyta domnívala se, že tak často se v nějakém zrcadle shlídá. Zvědavost nutkala ji, že na první setkání prosila kněze, aby jí domnělé zrcadlo ukázal, což P. Hypolyt také slíbil: i vzav obraz šel do příbytku marné světačky, anaž uzřevši hlavu Kristovu tak ukrutně trním zbodanou, zkrvácenou a splvanou, velice se zděsila. »Tu máte,« dí kněz, »to zrcadlo, kteréž jste žádala viděti. Patřte tuto, co Kristus pro vaši marnost a pýchu trpěti musil! pohledte na toho, kterýž jednou z činů vašich vás soudit bude.« Slova tato pohnula srdcem jejím tím způsobem, že jako Magdalena hoře svých hříchů plakala a odtud nábožně živa byla. — Mstislav, rytíř statečný byl od svého soudruha pohaněn; hněv zavřel v srdci jeho i přísahal pomstu svému ublížiteli. Sotva se dočecal rána, aby mstu na něm vykonal. Prvním rozbřeskem sedl na kůň i za nepřítelem pádil. Přiklusav do lesa pro tmu nemohl dále; pročež slezl, zastavil se v kapli stojící u cesty. Jsa milovník obrazů po stěnách se ohlížel i spatřil obrazy tři. První představoval Krista před Pilátem — a pod ním nápis: »On nezlořečil, když mu zlořečili.« Na druhém bylo vyobrazeno bičování Ježíšovo s nápisem: »On nehrozil, když trpěl.« Na třetím byl

Kristus ukřížovaný a nápis: »Otče, odpusť jim.« — To uzřev rytíř padl na kolena a modlil se. A když z kaplice vyšel, setkal se se služebníky svého odpůrce; ti pozdravili ho řkouce: »Pane rytíři, my jsme vysláni k vám. Náš pán jest na smrt nemocen, i prosí Vás pro Boha, abyste mu odpustil, co Vám ublížil.« Rytíř jel s nimi. Přiblíživ se k hradu slezl s koně, všel de síně hradní. Tu nemocný svednuv se z lože, srdečně ho uvítal a prosil vroucně, by mu odpustil provinění jeho. A Mstislav objev ho bratrsky vypravoval, kterak hned v kapli při pohledu Ukřížovaného v srdci mu odpustil. Tak co nejvěrnější přátelé se rozešli. —

Kříž jest drahým klenotem.

S v. Hedviga dětinnou chovala úctu k sv. kříži. Kdykoli zahradou neb lesem se procházela sbírala dřívka a lísti, z nichž pak uměle skládala křížky, kteréž vroucně líbala a s nimi hrajíc umučení Páně si rozjímala.

Kříž v celi. Jistá panna zamýšlela vstoupit do kláštera. Představená chtějíc zkouseti povolání její pro tuhý život klášterský strašlivými barvami jej líčila, nad čímž panna zdála se velmi zaražena. »Milá dcero,« dí velebná matka, »vy neodpovídáte.« Na to pravila onano vesele: »Dovolte jen jednu otázku: Jest-li pak také kříž v každé celi, kdež o samotě tak smutno, a kde se na tak tvrdém lůžku spočívá, i v jízbě, kde tak sprosté krmě se požívají i v společné síni, kdežto se tak přísně drží kázeň?« »Ano,« rce matka, »všudy kříže shledáte.« »Ó drahá matko!« odvece panna, »kde tolik křížů, doufám že pro mne nebude nic obtížného.«

Moc kříže.

Jistý mládenec z rodu vysokého naruživou hrou a prostopášností o všecko téměř jmění se připravil.

Jednoho dne prohrav i ostatek hotovosti své, ano nad to vida se na mizině pro veliké dluhy, vztekla sobě počínal, až i zlořečil Bohu, vybízej ho, by ještě hůře s ním nakládal. Bůh vyslyšel jeho rouhavou žádost. Ještě toho večera, když jel domů, převrhl se vůz a on zlomiv nohu v těžkých bolestech na lože byl uvržen, a brzo i k smrti to s ním se nachylovati počalo. Než to nepohnulo ho k lítosti, nýbrž s tím větší zarytostí volal a zlořečil: »Bůh má zalíbení v mé zkáze, nechť mne i na věky zatratí.« Když takto zoufale mluvil, přistoupiv k němu služebník jeho, pošeptal mu do ucha: »Pane, váš nejlepší přítel jest tu, žádaje naposledy ještě rozloučiti se s vámi.« »Který to jest«, zvolal nemocný, »nechť přistoupí.« Tu vyňav sloužící z řader kříž, dí: »Hle, tento jest váš nejlepší přítel. Kristus Ježíš nechce vašeho zahynutí. Ontě mohl vás dávno zavrhnouti, ale neučinil toho, chtěje vás učiniti spasena, neboť i za vaši duši svou krev prolíti ráčil.« Zaražen touto řečí a hluboce pohnut upřel rouhač zrak svůj na znamení kříže; konečně pustili ledové kry od srdce a lítostivé slzy hrnuly se ponejprv z očí jeho. »Ach,« zvolal, »na mne opovrženého shlíží ještě Ukřížovaný laskavým okem svým a já bych neměl Ho milovati!?« —

Pátý článek víry.

Sstoupil do pekel, třetího dne vstal z mrtvých.

Za času pronásledování císaře Maximiana jistý vojenský vůdce, jménem Vítězslav, dům od domu chodil, vzbuzoval své křesťanské bratry k vytrvalosti; při čemž postížen a před soud byl pohnán. Soudce mu domlouval, jak pošetilé to jednání, pro člověka, jenž dávno zemřel, se zbavovati důstojnosti a přízně císařovy. Než

ale Vítězslav mu odpověděl: »Milerád odříkám se všech prospěchů pro Krista Syna Božího, kterýžto pro naše spasení vtělil se a zemřel. však po smrti z mrtvých vstal a na nebesa vstoupil a králuje s Otcem nebeským, jemuž ve všem jest roven.« Za několik dní byl Vítězslav stát.

Rovněž tak, když sv. Markyta ku Kristu se přiznala, zvolal soudce její Olibrius: »Může-li býti větší pošetilosti nad tu, jenž má za Boha člověka a to ukřižovaného.« I táže se panna: »Odkud víš, že Kristus byl ukřižován.« »Vždyť,« odvece on, »spisové vaši tomu učí.« »Nuže, dí Markyta »»v těchže knihách, v nichžto smrt Kristova zaznamenána, vypravuje se i vzkříšení jeho. Kterak tedy jedno věříš a druhé zavrhuješ? My pak věříme v něho, nikoli že trpěl a umřel, neboť by se nám důkaz jeho Božství nedostával, — nýbrž že vlastní mocí vítězně z hrobu povstal, z čehož plesáme volající radostně Alleluja! Tím moc svého Božství dokázal, a proto věříme a velebíme jméno jeho a za božské učení život svůj obětujeme.« — Tak neo-
hroženě křehká panna mluvila, a pohan s udivením poslouchal slova moudrosti její.

Šestý článek víry.

Vstoupil na nebesa, sedí na pravici Boha
Otce všemohoucího.

Sv. František Serafinský, jenž bolestem tělesným a současným pokušením ďábelským mocně odolával, takto o nebi rozjímaje a k němu při krásném západu slunce pohlížeje pravil: »O jak velkolepá, jak krásná již jest ona skvostná opona, anáž nevýslovné radosti nebes zahaluje. Ach jaká krása musí teprv býti tam před trůnem Beránka Božího, jenž mne předešel, aby mi příbytek ustrojil. O což jest pozem-

ská nádhera, co pozemské bohatství u přirovnání s onou blažeností; co jest krátká bolest u poměru s věčnou radostí, co jest krátký boj u poměru s vítězstvím tam v nadzemských výšinách! Ó nebeský paprsku tak oblažující naděje, neuhasni mi nikdy — nikdy! A ejhle! po těchto slovech poklid svatý rozhostil se v jeho duši a síla zaujala jeho srdce.

Sedmý článek víry.

Odtud přijde soudit živé i mrtvé.

Obraz soudu posledního. Roku 861 po Kr. byl sv. Method, náš veliký apostol ku dvoru knížete Bulharského Borisa povolán. I požádán jsa knížetem, aby k ozdobě jeho paláce několik dojemných obrazů shotovil, předsevzal si náš Method, že rozkazu toho ku spasitelnému účelu použije. Umělecký jeho štětec tak hrůzostrašné divadlo utvořil, že pohled naň i srdce divého Borisa lekem nevýslovným naplnil. Obraz představoval poslední soud; na tomto vyobrazení sedí na skvostném trůně Kristus obklíčen jsa bezčetnými duchy nebeskými. Veškeré lidstvo třesoucí se před soudcem očekává s úzkostí osudného nálezu, jenž rozhodne nad celou věčností. Hrozný ten obraz stal se strašnějším, an Method uleknutému knížeti každou jeho část obšírně vysvětloval. Na jedné straně ukázal knížeti hříšníky stísněné pomstou Boží, odsouzené k mukám věčným; na druhé straně stáli spravedliví, skvějící se oslavou nebeskou a vznášející se k příbytkům nadzemským, aby tam na vždy s Bohem svým spojení byli. Takovému pohledu a spasným slovům svatého malíře nemohl kníže více odolati, nýbrž milostí Boží jsa povzbuzen, prosil Methoda, aby o víře křestanské jej poučil a pak pokřestil.

Krásného příkladu knížete brzy i jeho lid následoval. —

Sv. Alžběta, dcera uherského krále, často navštěvovala nemocnice a chudobince majíc velikou péči o neduživé a nuzné; avšak její družky jednání takového neschvalovali pravíce, že ona místa nesluší jejímu vysokému rodu. Načež odvětila Alžběta: »Tak se připravuju na soudní den, abych soudci říci mohla: Aj, Pane! tak často jsem tebe lačného krmila, tebe žíznivého napájela, tebe nahého odívala, tebe nemocného navštěvovala a o tebe pečovala! Pročež budiž mi milostiv!«

Osmý článek víry.

Věřím v Ducha svatého.

Duch svatý jest právě Bůh. V Španělsku žil král, jmenem Leovigild, jenž ač v božství Otce i Syna věřil, božskou přirozenost Ducha sv. upíral. Tot uslyšev sv. Řehoř, biskup v Tours-u z vypravování jej navštívivších vyslanců, jež Chilperich, král francouzsky, ku Leogivildu vypravil, žádal ihned krále Španělského, aby mu, an v Božství Ducha sv. věřiti nechce, vysvětlil, jak (Skutky apost. 5, 3—4.) sv. Petr k Ananiáši říci mohl: »Ananiáši, proč pokoušel ďábel srdce tvého, aby's ty lhal Duchu svatému? Neselhal jsi lidem ale Bohu!« Odvoláním na písmo sv. přimělo krále k vážnému rozjímání, čím brzy nejen sám, ale brž i družstvo jeho na cestu pravé víry přivedeni jsou.

O milosti Ducha svatého. Jak velemocná jest milost Boží vysvítá z toho, že zvláště z velikých hříšníků umí dělati veliké světce a z nepřátel, přátele a syny Boží. Krásným toho dokladem jest mimo jiné sv. Augustin. Dlouho za něho matka jeho, nábožná Monika hořké slzy vylévala a k Bohu úpěnlivé prosby posílala. Augu-

stín opustiv Řím i vlohami duševními i prostopášnostmi vynikal, odebral se do Milána: tu více ze zvědavosti naslouchal slovům výtečného kazatele sv. Ambrože; kázání Milánského arcibiskupa jakousi změnu v útrobě Augustinově způsobila; než dlouho ještě s sebou zápasil; avšak upřímná vůle a milost Boží konečně zvítězily. — Jednoho dne uloživ se v zahradě pod stromem fíkovým počal hořce slzeti stydě se za svou nerozhodnost. Tu slyší hlas: »Vezmi a čti! Vezmi a čti!« Ulekán vzchopí se a sáhne po knize, již podle sebe položil. Byl to listový sv. Pavla. I otevřel knihu a čte ono místo: Jak ve dne poctivě chodme; ne v opilství, ne v smilstvích a nestydatostech, ne v sváru a závisti; ale oblečte se v Pána Ježíše Krista a nemějte péče o tělo podle žádosti.« (Řím. 13, 13. 14.) Tu jakoby bělmo s očí mu spadlo, vidí zřetelně stezku, po níž mu kráčet, aby došel ouoho míru, jež svět dáti nemůže; jeho srdce nyní jest odhodláno a posilněno milostí Boží, aby cestu tu i vzdor obtížem mnohým statně nastoupil a šťastně dokončil. (S. Aug. Conf.)

O mimořádných darech Ducha sv.

K těmto darům, jež Kristus Pán apostolům a prvotným křesťanům udělil, přináležel dar jazyků t. j. dar, kterýž uschopňoval mluvit v cizích řečích, kterýmž se dříve neučili, tak že jim všichni tyto řeči co mateřské mluvící rozuměli; a dar zázraků. Oba tyto dary i v pozdějších časech některým světcům poskytnuty byly a sice co prostředky, jimž duše bližních svých záhuby oprostili.

Dar jazyků. Sv. František Xaver mluvil řeči několika národův, kterýmž evangelium hlásal, tak čistě a plyně, jakoby se v nich byl narodil. Často se stávalo, že mnozí posluchači rozličných národností sou-

časně jej kázati slyšíce ve svém mateřském jazyku jemu rozuměli, což nemálo i úctu k němu zvyšovalo i slovům jeho volnějšiho do srdce jejich průchodu dodávalo. — Dar zázraků. Sv. František Serafinský kdysi těžkou nemocí skličěn jsa odpočíval v klášteře sv. Urbana; citě přirozenou mdlobu žádal, aby mu spolubratři ku posílnění-se něco vína poskytli; avšak místo to bylo tak chudé, že jeho žádosti vyhověti s to nebyli. Tu dal si vodu, přinést; i požehnav ji sv. křížem okusil jí, a ejhle! nebyla to již voda, nýbrž výborné víno. Sotvy byl nápoje toho dost málo požil, ihned uzdraven jest.

Devátý článěk víry.

Svatou církev obecnou, svatých obcování.

O nejvyšší hlavě církve katolické.

Moudrý a pravý katolík papeži co viditelné hlavě církve ochotně se podrobuje a vzdává mu čest a poslušnost; i jakožto Otcí všech věřících lásku, důvěru a vděčnost mu prokazuje podobně jako svatý Augustin, jenž kdysi řekl: »Z Říma přišel list, skončen jest soud.« — Pipin, král francouzský, uzřev papeže Štěpána III. hned na svá kolena padl i královna i děti jeho i všecko komonstvo jeho, prosíce za požehnání apostolské. — Císař Karel IV. před smrtí syna svého mezi jiným takto napomínal: »Buď synu útle oddán církvi katolické a papeži jejímu jako Otcí duchovnímu každého času poslušným se proukazuj.« — Rovněž jak známo, byli papeže poslušni naši milí patronové ss. Cyrill a Metoděj, sv. Vojtěch a sv. Václav.

Známky pravé církve.

Církev jest jedna. »Jakkoli ve světě mnozí nacházejí se jazykové od sebe rozdílní, tedy předce

víra a církev jest jedna a táž. Ani ti, kteří v Němcích jsou, něco jiného věří nežli ti, kteříž v Hebrejsku, Celsku, na východu v Lybii, v Egyptě bidlí. Neb jako slunce stvoření Boží v celém světě stvoření Boží jedno a tož jest, tak i světlo a zvěstování pravdy bez proměny všudy jedno jest.« Sv. Irenej. — »Církev katolická, ačkoliv jest po celém světě rozprostřená, dělá jednu toliko velkou rodinu. Protož také katolický křesťan, co se víry tkne, všudy jest doma, kde církev křesťanská stává.« Jirsík. »Církev katolická jest tělo jedno. Zde jsou farníci se svými pastýři, tito se svými biskupy, a tito se svou hlavou biskupem Římským co nejpevněji spojení. Sv. Otec v Římě o to pečuje, by se všichni biskupové pravé víry drželi, každý biskup bdí a stará se zase, by jeho pomocníci na vinici Páně zdravou pastvu ovečkám Kristovým podávali, a posléz každý z domácích pastýřů pečuje o to, by se v jeho osadě pravé učení rozmáhalo, zachovávalo a plnilo. Takovým způsobem všickni údové, jakkoli rozliční, úzkými svazky vespolek jsou spojení dělající tělo jedno, církev jednu.« Týž.

Církev jest svatá. »Církev katolická měla v každém století, v každém stavu, pohlaví, věku a národu drahý počet těch, kteříž svatým svým životem se zde na zemi co hvězdy na nebi skvěli. Ona zplodila a vychovala všechny ty zástupy svatých a světic božích, kterýchž žádný přechísti nemůže, a již teď stojí před trůnem Božským a před obličejem Beránka jsouce oblečení v bílá roucha. (Zj. 7, 9.) A mezi těmi svatými byli jsou urození a sprostí, bohatí i chudí, učení a neumělí. A neníť cnosti, neníť zbožného smyslu, jehožto by příkladu s v. církev katolická v životě jednoho neb druhého svatého nebyla vystavěla. Pro každý stav, každé povolání, každý věk, každé pohlaví, každou života potřebu staví církev svatá katolická před oči příklad mnohých dokonalých, věrných a svatých lidí. Ona má svaté papeže, biskupy a

kněží, kteříž jako sv. apostoelé všecko opustili a šli za Kristem. Má svaté krále a knížata, kteříž u prostřed světa a slávy jeho Boha nade všecko milovali. Má svaté panny a mládence z vysokých a nízkých stavů, ježto aneb ve světě aneb v samotě klášterní co anjelé nebeští v čistotě a nevinnosti Pánu Bohu sloužili. Má svaté manžele, vdovy a vdovce, jež toliko Bohu a dětem svým živi byli. Kdo je může všechny sečísti, všecky ty zástupy svatých a světic Božích, kteříž na stromu sv. církve kat. co krásné a utěšené ovoce jsou vyrostli! A jak mnoho zázraků a divů Bůh k jejich oslavě učinil.« .. Jirsík.

Církev jest obecná či katolická. Polykarp, biskup Smyrnenský, města Asiatského v Jonii, odebral se, když pronásledování křesťanů se rozmáhalo, se svým věrným učeníkem Krescentem do kraje. K večeru, když vyšel před dům mezi stinné stromy, našel Krescenta pod dubem an si hlavu o ruku podpíraje slzel. Velebný stařeček k němu přistoupiv ptal se; »Synu můj, proč pláčeš?« Krescent zdvíhna hlavu vece: »Jak bych neměl truchliti a plakati, připomínaje si království Boží na zemi? Strašlivé bouřky na ně se ženou a hrozí mu záhuba v mladosti jeho. Mnozí vyznavači již odpadli a zpronevěřili se. Proto truchlím a slzím.« Usmívaje se odpověděl biskup: »Milí synu! království Boží jest podobno stromu, jež rolník vychoval. Soukromí vložil kel do země a odešel. Klička se ujala a mezi koukolem a trním vzešla, nad trní vyrostla a trní jejím stínem zašlo; strom rostl a větrové okolo něho hučíce silně jím potřásali; tím hloub ale kořeny do země zaráželi a větve se až k nebi vypínaly. Když pak znamenité výšky dosáhl a stínové jeho daleko se šířili, rostl opět pod ním koukol a trní. Na to však ve své výsosti nedbal a nyní stál tíše a pokojně strom Boží.« Takto promluviv výborný biskup umkl; pak podav Krescentovi ruku přívětivě pravil: »Když se na

stromu koukáš, co ti záleží na koukoli, an se okolo jeho kořenů plíží. Zanech to tomu, jenž strom vštípil.« Tím podobenstvím potěšiv se Krescent, byl opět veselé mysli a poslouchal biskupa, jehož léta schnula, jehož však duch a pohled byl mládencovu roveň.

Církev jest apostolská. V ní nacházíme nepřetrženou posloupnost římských biskupů od nynějšího papeže Pia IX. až k sv. Petru. »Nechť kacíři ukážou původ svých církví, nechť rozvinou pořádek svých biskupů a dokážou od počátku stálou posloupnost tak, aby první jejich biskup některého z apostolův neb mužův apostolských — měl za původu a předchůdce. Tak zajisté církev Římská dovodí, že Klémenta byl nařídil neb ustanovil sv. Petr. — Necht sobě jinověrci něco tomu podobného, jestli mohou aspoň vymyslí.« Tertullian.

Církev katolická jest jediné spasitelná. Jistý nešťastný pobloudilec v 16. století slavně a veřejně v hodince smrti vyznal, jak velice toho lituje, že od církve katolické odpadl. Marný stud bránil mu opět navrátiti se. V posledních dobách života svého pozdvihl oči svých k nebi a zvolal: „Jak krásné jest nebe! Ach běda mně, já se tam nedostanu! Tak mnohemu jinému v poslední hodince oči se otvírají, než ale bývá už pozdě. —

Církve katolické poslouchejme. Toho času, když ukrutný tyran Asklepiades sv. Romana pro víru mučiti kázal, jedno dítě, jež matka v náruči držela, pozdvihši hlasu svého řeklo: „Ježíš Kristus jest pravý Bůh!“ Hněvem soptě tyran tázal se: „„Kdo to řekl?““ „Moje Matka“, odpovědělo dítě. „„A kdo to řekl matce tvé?““ tázal se ukrutník dále. „Bůh,“ doložilo dítě. „Mně matka a matce Bůh.“ Obrátme tato slova na církev ježto jest matka naše. Tato církev nás všemu učí, co věřiti máme, a Bůh zjevuje církvi, co nám k věření má představití, proto jí máme poslouchati.

O obcování svatých.

Kdož jsou oudy tohoto obcování? „Otec jeden poslal všechny syny své do světa. Za nedlouhý čas se jedni domu navrátili, druhí však ještě ve světě nějaký čas putující zůstali. Nuže, svojí-li nejsou a nezůstávají, byť i jedni z nich byli již doma, ostatní posud v cizině? Tím, že se jedni už domů navrátili a druhí ve světě putují, neroztrhl se svazek bratrské lásky jejich, nýbrž bratřími jsou a zůstávají. — I nás lidi Bůh poslal do světa. Někteří se už k němu navrátili, my ostatní zde ještě putujeme. Tímž však nemění se svazek obcování toho, kterýž nás vespolek bratrsky víže. Neboť ta láska, kterouž nás milovali za života svého na zemi, víže je a spojuje s námi dosavad na věčnosti; nebo, „láska nikdy nevypadá.“ (I. Kor. 13, 8.) Ten svazek lásky, kterýmž jsme s nimi spojeni byli za jejich života, smrtí se nikoli netrhá. Nechat se tedy od nás odebrali, nechť už jsou doma a my v cizině a na pouti, přece bratřími našimi a spoluoudy sv. církve katolické býti nepřestali. Všecken rozdíl mezi nimi a námi leží v tom, že my se ještě plavíme na moři tohoto života, oni však už jsou doma, my ještě v cizině putujeme, oni však už k břehu věčnosti přistáli; my že se posud učíme a pokušením všelikým evičení býváme, oni však že už všechno přestáli; my že ještě o díle svého spasení pracujeme, oni však že už dostavili dílo spasení svého, a že i my co nevidět půjdeme za nimi touže cestou, kterouž i oni kráčeli, že i my brzo k břehům věčnosti přistojíme, a za nimi se na onen svět přestěhujeme.“ Jirsík.

Církev trpící. Marie Stuartka. Nešťastná bohabojná dcera Jakoba V., krále Škotského, pokojnou myslí ortel smrti vyslechla. Prosila toliko, by ještě před smrtí se svým zpovědníkem, kterýž s ní v jednom hradě byl uvězněn, mluvití mohla. Bylot jí však ode-

příno; za to jí poslán anglický děkan, kterýž ji na novou víru chtěl obrátit. Ale Maria horlivě a zmužile mu pravila: „V katolické církvi jsem zrozena a vychována, v ní chci také umřít. Pro celý svět bych se nespustila té spasitelné společnosti, v nížto láska i za hrobem trvá, a na ubohé duše se modlitbou a sv. oběťmi vzpomíná“ A přitisknuvši kříž k svému srdci zvolala: „Kterak by mohla ruka má dotknouti se obrazu Spasitelova, aniž by srdce mé láskou k němu bylo proniknuto.“ Statečně kráčela k popravnímu místu a modlíc se žalm 30. duši svou důvěrně Bohu odevzdala.

Dobré jest svatých vzývati. Bohatý kupec v městě Dalmátském Dubravniku měl syna Želmíra, kterýž nadělav dobrému otci mnoho mrzutostí a posléze spáchav skutek nad jiné ohavný, dal se do služby lodnické na moři. Avšak právě na moři dostihla nezdárného syna pokuta dávno už zasloužená. Morští loupežníci přepadli loď, zmocnili se jí a nezdárný Želmír octl se mezi zajatými. Loupežníci zavezli i kořisti i jaté do Algíru, kdežto nešťastník prodán byv za otroka dostal se k tvrdému pánu. A tu v těžkém hoři svém počal ubohý otrok přicházeti k sobě. „Ach, jak snadno“, tak mu přicházelo na smysl, „jak snadno mohl by mne otec můj vykoupiti z toho otroctví. Než já toho nejsem hoden, já se stal nešlechtným ničemníkem před obličejem jeho. Kterak bych se tedy směl před ním okázati s prosbou? A byť bych i prosil — vždyť pak nejsem hoden, aby se slitoval nade mnou. Ale bratr můj Bohdan — otcův miláček — ta dobrá duše — — ano, ten kdyby se za mne přimlouval, kdyby za mne prosil otce, oť, že by neprosil nadarmo! I vím, co učiním. Jáť mu napíšu list, on mne jistotně vyslyší.“ — A Želmír napsal mu list jakož si umínil. — I poštěstilo se mu psaní toho vypraviti do Evropy, a list plný srdečné lítosti a hluboké skroušenosti osvědčuje zároveň předse-

vzetí a sliby kajícího nešťastníka, dostal se sice do Dubravníka, avšak Bohdana už nebylo na živě. Otec rozpečetiv list svědčící milovanému synu, jal se čísti a pročítaje ho čím dále tím více se divil. „Odkud se při zpupném tom ničemovi vzalo tolik šetrnosti a pokory? Druhdy býval jen samá vzdorovitost; a teď, jak srdečně jej odprošuje!“ — Dobrosrdečný otec pročetl psaní Želmírovo, četl ho po druhé, po třetí — srdce v něm bilo čileji, až pak celý pohnutý pospíšil odpočítat peníze na výkup nešťastného syna. „Ach jak by mi to bylo dvojnásobně milo, kdybych měl Bohdana na živě! Kterak by jej to bylo potěšilo, kdyby byl mohl bratra svého vysvoboditi z otroctví!“ — I kdo by medle směl za zlé pokládati synovi pobloudilému počínání jeho v zajetí? A není-li přirozeno, že list onen poslaný bratrovi ovšem více pohnul srdcem otcovým, než kdyby mu přímo svědčil? — A modlitba, kterouž o přímlovu vzýváme svaté, co jest jiného, než list bratra v zajetí k bratrovi v domě otcovském? Není tu podstatného rozdílu, leč že Bohdan v Dubravníku byl — nebožtíkem a svatí v nebesích neu-mírají, a tudíž mohou zvěděti milostí Boží a vědí o tom, co se děje na zemi. —

Desátý článěk víry.

Hříchův odpuštění.

Bůh odpouští kajícím. Sv. Jan Evangelista když se z pustého ostrova Patmu do Efezu navrátil, navštěvoval církve okolních národů a měst. Jednoho času přišed do města nedaleko odtud ležícího seznal mládence v tváři krásného a vtipu schopného, kteréhož biskupu téhož místa k věrnému chování a pilnému vedení poručil. Biskup mládence mu svěřeného do domu přijal,

v bázni vedl, laskavě s ním nakládal, až naposledy i svátostí křtu posvětil. Tak utvrdiv jej něco péči své a pilnosti při učení a vedení poulevil. Než to mládence zkazilo. Bystrého jsa vtipu, co kůň nepojatý do uzdy, z pravé cesty vyběhl a i do propasti všech nešlechtností se uvrhl. Zahálčiví rozpustilí tovaryšové ho do své společnosti potáhli, nejprvé ku hrám a hodům jej vodili, pak i na krádež a loupež tajně vycházejíce s sebou ho brali, až i k tomu ho přiměli, že i sám o loupež smělou se pokusil. Stud a bázeň vyhnali ho z domu jeho dobrodince; v stálém společenství bezbožných soudruhů zlému více a více zvykal, až i hrozných nešlechtností se dopustil, odkudž mu jistá zhouba nastávala. Než ani ve zlém nechtěje jiným býti roveň nashromáždil sběři lotrovské, jíž za vůdce loupežnického se postavil. — Mezi tím přišel Jan z důležité potřeby do téhož města; tu po mládenci, kteréhož byl biskupovi co drahý poklad svěřil, se tázal. Biskup staříčský sklopiv hlavy k zemi a těžce vzdychaje s plačem, co se s ním stalo, vypravoval. — Což uslyšev apostol roztrhl roucho, velice naříkal, ale ihned koně a člověka požádal, kterýž by mu cestu k loupežníku ukázal. A příjev k hoře mu ukázané, hned byl jat od stráže loupežnické, i neutíkal, aniž se jim brnil, ale žádal, by jej dovedli k vůdci, kterýžto v zbroji jej očekával; ale sotvy Jana se přibližujícího poznal, hned hanbou velikou před ním na útěk se dal. Jan pak co mohl za ním běžel volaje: „Můj synu, neboj se, máš ještě naději k spasení: já sám Kristu počet za tebe vydám a, bude-li toho potřeba, i za tebe umru, za duši tvou duši svou položím!“ I pozastaviv se vůdce oči k zemi sklopil, zbraň odvrhl a bázní pojat třásl se, až i hoře plakal. Tu apostol jej objav vysoce mu sliboval, že mu odpuštění všech hříchů na Spasiteli vyprosí a vodou pokání obmytého a očištěného políbil a s sebou do církve uvedl. Tam často za něho k Bohu se modlil, v usta-

vičných postech s ním trávil, mysl jeho písmem sv. kojil, až i docela spokojil. Aniž odtud dříve odešel, až ho za služebníka té církve ustanovil. — Tímto obrácením apostol znamenitý příklad pravého pokání pozůstavil lidem kajícím k následování. —

Jedenáctý a dvanáctý díleček víry.

Těla vzkříšení a život věčný. Amen.

Příklad smrti šťastné. Pobožné přání. Boženka často slýchávala, kterak matka její blahoslavlala dítky, jež záhy odcházejí do nebeské vlasti, neboť na takových Pán Bůh nenalezá viny a protož ku sboru čistých anjelů je přidržuje. — A dítko to v své prostomyslnosti často vzdychávalo: Kéž bych jen mladá zemřela! A po nemnohých dnech, když byla naposléz přání své vyslovila, vrátil se otec z dalekých krajín, kdež se byl po celý rok za svým obchodem zdržoval. Dívčinka uzřevši milovaného otce chvátala k němu, okolo krku mu padla, tvář jeho celovala, a radostí celá byla jako u vytržení. Než mladinké srdce její tak náhlou velikou radostí nemohlo snést, prsy její byly úzké pro tak nevýslovnou slast; po několika okamžicích přepadl ji lhbý spánek i nenavrátila se k životu více. — I strnuli rodiče a pro náhlou smrt své zbožné dcerušky div že nezoufali. Nejdříve vzpamatovala se matka i slzíc vyprávěla otcí, jaké dceruška často jevívala přání, že by totiž ráda v květu mladosti zemřela, aby čistá předstoupila před tvář Boží. Slova tato více pohnula otcem, než sama ztráta dcery i padnuv na mrtvolu její bolestně vzlíkal: Krásnou jsi dítě zemřela smrtí, radostí to nad shledáním se svým milovaným otcem. Ty jsi opustila tělesného otce, a k nebeskému odešla. On tě zajisté laskavě přijme a naplní

zbožné přání tvé.“ — Slušně ji pak pochovati dal a na její hrob postavil kámen, v němž dal vytesati slova:

V květu mladosti sešlas, jako jsi žádala zbožně,
Čista by hodna bylas tvář Boha věčně patřit.

Dnes jsme zde a zejtra kde?

Jaký život, taková smrt. Př.

Sv. Jeroným praví: „Ať jím neb piju, bdím neb spím, vždy a všudy domnívám se slyšeti strašně znějící zvuk oněch pozounů, na jejichž zavolání mrtví z hrobů povstanou.“ Proto také tento světec se vyobrazuje, jako by naslouchal zvuku pozounu.

Tomáš Morus, kterýž byl za krále anglického Jindřicha VIII. nejvyšším kancléřem zemským, po mnoholetém zmítání-se v pochybnostech, jaké by náboženství zvoliti měl, stal se konečně katolíkem, i napsal o církvi katolické úsudek v tato slova: „Spása totě jediná záštita v tomto změtení jazyků! Odpočiň sobě duše má v stínu svatých tajemství твоjích, rovně vzdálená jak od nevěrců, jejich zatmělosti se posmívajících, tak i od nesmyslných věřících, již na hlubokosti oněch tajemství se urážejí.“ — On chtěl raději umřít, než by se byl matky své, církve katolické spustil. Právě proto, že nechtěl upustiti od církve katolické, byl s úřadu svržen a uvězněn. Jeho manželka, když navštívila ho v žaláři, padnouc mu do náručí prosila ho s pláčem, by šetřil života svého, aby poměl na děti své, na své jmění a vlast svou. — I tázal se jí Morus, co by myslila, jak dlouho by mohl ještě býti živ? Nejméně 20 let odpověděla. A já bych měl, dí on, pro tak kratouneký čas obětovati život věčný? Nikoliv, toho neučiním, raději umru, než bych se oloupil budoucího vzkříšení a věčné blaženosti, než bych od víry katolické odstoupil! — Tak věrně se i ty, milý křesťane, drž víry církve katolické a jistě nepochybiš. — Jistý důstojník slyše o komsi, že nevěří v těla vzkříšení,

zvolal; „Jistě člověk ten žije jako hovado, že jako hovado chce v zemi zůstatí.“

Hlava druhá.

O p ř i k á z a n í c h.

a) O přikázání lásky.

1. O potřebnosti lásky.

Vždy považovaly všechny zbožné duše svatou křesťanskou lásku za nejvznešenější cnost, za základ a dokonalost života křesťanského; odtud také jejich namáhavá snaha po lásce té. Sv. Kateřina tázala se svého zpovědníka, čemu by měla při modlitbě Páně a čtení biblickém největšího pozoru věnovati. Ctihodný kněz odpověděl: „Milá dceró! při modlitbě té uvažuj vždy slova: „buď vůle tvá!“ Při biblickém čtení však rozjímej slovíčko: „lásky,“ kdykoliv tvému zraku se objeví! Neboť věziž: toto slůvko jest největší a nejzávažnější všech slov písma svatého. Toliko v plnění božské vůle a lásky záleží veškerá dokonalost; těmito cnostmi jsouc opatřena bezpečně budeš kráčet a nikdy nezbloudíš s cesty k nebesům, aniž bys kdy jiného vodítka měla zapotřebí.“ Od té doby modlila se a četla Kateřina věrně dle způsobu od zpovědníka naznačeného, čímž dosáhla nebeské lásky a nebeských slastí. —

Kde není lásky, tu není víry;

kde láska nelicoměrná, tu naděje věrná. Pť.

2. O lásce k Bohu.

Sv. Augustin praví: „Bože můj, což jsi musel teprv výslovně nám přikazovati, že tě milovati máme, a tresty nám hroziti, pak-li bychom tě milovati nechtěli ?

Nebylo-liž dost na tom, žeš nám dovolil tebe milovati? Může-li většího neštěstí býti jako nemilovati Tebe?“ Sv. Augustin po svém obrácení tak láskou zahorel k Bohu, že v něm jediné své rozkoše nalézal. Říkal, že se mu zdá, jakoby slunce, měsíc a hvězdy, hory a doly, moře, řeky a všickni viditelní tvorové k němu volali: Miluj Boha! Proto jej církev sv. představuje se srdcem v ruce, z něhož pramen vychází na znamení, že srdce jeho láskou k Bohu plápolalo.

Sv. František z Ass. byl tak veliký milovník Boží, že mnohdykrát za den rozjímával slova: Bože můj, Ty jsi mé všecko! Pro tu příčinu nazván jest Serafínský, t. j. láskou k Bohu hořící.

Jistý poustevník Gregori Lopez (naroz. v Madridě r. 1524.) žil úplně sjednocen v Bohu. Nikdo se nemohl na něm dovědět, kdo byli rodiče jeho. Byv tázán na původ svůj odpověděl: „Bůh jest můj otec a nebe jest má vlast! jak nás tomu Kristus Pán učil.“ Jakýsi biskup ptal se ho, čím se zaměstnává? „Všecka má práce, odušil poustevník, jest milovati Boha a bližního.“ To jsi mi již před 25 lety povídal, řekl biskup; což si mezi tím nic jiného nedělal? „Ne, odušil poustevník, vždy tože jsem dělal, jakkoli mé zaměstnání bylo rozmanité.“

„Kdo s Bohem, Bůh s ním.“ Př.

3. O lásce k sobě.

Nábožný opat Gelasius byl hojně požehnan časnými statky. Jistému poustevníku, jenž projevil starost, aby opat na statky srdce nevěšel, odpověděl: „Na všem tomto srdce mé tak visí, jako tvé na jehle, jižto rohožky pleteš.“

Císař Bedřich, dobytý v Uhřích slavného vítězství nad nepřátely, pravil: „Veliké dílo jsme dokonali;

nezbývá nám leč abychom nyní i sami sebe zapřeli, abychom všelikou lakoty a msty žádost v uzdu pojali, a tak vítězství pravé lásky nad nepravou slavili!“

„Každý sobě nejbližší.“ Př.

4. O lásce k bližnímu.

Šlechetný sedlák. V městě Veroně ve Vlaších strhl se jednou při náramném lijavci veliký most. Celný na mostě nemohl se již nikam uteci, i byl v nebezpečení, že se s dítkami i s manželkou utopí. Žádný se nechtěl odvážit v proud, aby nešťastným ku pomoci přispěl. Tu přišel jistý hrabě a drže váček s penězi do výšky volal: „Kdo ty ubohé vysvobodí, dostane 200 dukátů odměny!“ Tak volal hrabě ustavičně, ale nikdo si nechtěl odměny zasloužit. Zatím zrostla voda ještě výš a s ní nebezpečení. — Po jednou protlačí se sedlák, skočí do ložky, protře se skrze kry a pomalu vysvobodí celou rodinu celného. Sotva byl s posledním na břehu, sbořil se celý most i s celníci. — Všecko plesalo. Hrabě jda ochranci vstříc podával mu váček s penězi. Ale poctivý sedlák nepřijav ho řekl: „Co jsem učinil, učinil jsem z lásky k bližnímu. Chcete-li však ty peníze na nějaké dobrodiní vynaložit, dejte je celnému, který právě o své jmění přišel.“

Sv. Václav byl též horlivý milovník lidu svého. On na svých ramenou chudým dříví donášel, vězně navštěvoval, zarmoucené těšil, slze plačících stíral, každému volný přístup k sobě dovoloval, každého žaloby přívětivě slychal a pomoci uděloval. Nad to pohanské děti kupoval a je ve víře křesťanské cvičiti dával.

Jistý šlechtic, provázeje Jindřicha IV. krále francouzského na honu, pozoroval v lese starého muže, an pod těžkým svým svazem chrastí byl na zemi klesl. Vylítnuv s koně, pomohl nešťastnému; než vida, že se

těžce poranil, obdaroval jej a kázal svému sluhovi, aby jej vzal na kůň a k nejbližšímu lékaři s ním dojel. Což když se král dověděl, pochválil šlechetného jinocha a od té doby byl mu velice nakloněn.

Kde poklad, tu srdce;
Kde bolest, tu ruce. Př.

5) *O lásce k nepříteli.*

Uražený derviš. Miláček sultánův hodil po chudém derviši (mnichu mohamedánském), prosícím jej za almužnu, kamenem. Potupený mnich neodvážil se mu proto domlouvat; zvedl však kámen a schoval jej. Snad se mi (myslil si) nahodí příležitost pomstíti se tímto kamenem onomu pyšnému člověku. Za několik dní uslyšel na ulici pokřik, přeptal se a řeklo se mu, že onen miláček sultánův v nemilost upadl, a sultán že jej dal právě na velbloudu po ulicích voziti, aby uhněten byl od chátry. Ihned popadl derviš kámen; brzo však vzpamatoval se, vrhl jej do studně řka: „Již cítím, že se člověk nemá nikdy mstíti; nebo je to neopatrnost a zpozdilost, když nepřítel mocný jest, a je-li nešťastný, jest to podlost a ukrutnost.“ Znáám člověka, který jednou po svém nepříteli kamenem vhodil; však chybil ho, svého vlastního syna na blízku stojícího do oka udeřil. Syn oslepl. — Nevidíme tu trest Boha všemohoucího? Otec chtěje jinému uškoditi, své srdce bolestně ranil. — Událost tu jsem proto vypravoval, abys přestal po těch, které za své nepřátele máš, zlořečením a zloláním co kameny metati. Možná, že by záhuba na tvůj vlastní dům padla. Poručeno nám za nepřátele se modliti a ne jich kletbami obsypávati. Sv. Nil.

„Lépe bezpráví trpěti, než činiti.“ Př.

Čermáček. V kruté zimě posadil se čermáček rolníkovi na okno, jakoby poohříti se chtěl. I otevřel

rolník okénko a přijal důvěrného ptáčka ochotně do obydlí svého. Tu ihned broučky ze stěn spuchřelých vybíral a sbíral drobtý, které se stolu padaly. Dítka rolníkovy rádi měli toho ptáčka. Když pak se jaro přiblížilo a křoviny se zastínily listem, otevřel rolník okénko a malý jeho host odletěl do blízkého lesíka, ustlal si hnízdečko a prozpěvoval veselou píseň. A když opět zima se přiblížila, navrátil se čermáček i se samičkou do přibýtku rolníkova. Tu radoval se rolník i dítka jeho, spatříce tato zvířátka, kterak radost se jevila z čistých očíček. A dítka pravily: Ti ptáčkové tak vyhlízejí, jakoby nám něco říci chtěli. Načež odpověděl otec: Kdyby mohli mluvit, řekli by, že důvěra důvěru budí a láska že opět plodí lásku. (Krummacher.)

b) O desateru přikázání Božích.

Přikázání Boží máme ochotně plniti: Mezi učeníky sv. opata Silvána nalezal se jeden jménem Marek, jehož si sv. muž nad ostatní vážil. Sousední poustevníci neschvalovali jednání jeho; proto přišedše k němu žádali příčinu toho věděti. — I pravil jim Silvan, jenž nebyl přítelem mnoho řečí: „Pojďte za mnou!“ I šli. Vedl je pak od poustky k poustce, zatloukl na každé dveře, volaje učeníky, kteříž se však hned neukazovali. Když pak přišel k poustce Markově, jedva že byl zatloukl na dveře, ihned vyšel tento a stál před ním. I vešed Silvan se staršími do pokojíka jeho, nalezl písmeno, kteréž Marek právě psáti započal, ale nedopsal. I pravili starcové: „V pravdě koho ty miluješ, toho i Bůh miluje.“ — Nyní pak věděli, co ho přimělo, že učeníka toho miloval více než ostatní. Tak ochotně máme přikázání Boží plniti a Bůh bude nás milovati.

„Zákonem se říd a po něm jdi.“ Př.

První přikázání.

„V jediného Boha věřiti budeš.“

a) Bohu máme nejvyšší úctu vzdávati.

Sv. Augustin dí: Jediného ctíti náleží Boha, kterýž i naším jest Pánem. Skrze jednorozeného Syna, jako nejvyššího kněze s ním se smiřujeme; jemu nejvonnější pálíme kadidla, před tváří-li jeho planeme svatou a nábožnou láskou, jemu přinášíme propůjčené nám dary, pak-li se mu sami obětujem. —

K Bohu na kolenu! Před nějakým časem umřel v jednom z přednějších měst říše rakouské stařícký general. Byl to muž výtečný odvahou a bystrotou ducha na bojišti, hrdina slavený hned v mladosti. Když se přibližovala smrt, poslal si řečený vojevůdce pro kněze, žadaje na novo ujistiti se rozhřešením a duši opatřiti Pánem Bohem, jak sluší na katolíka. Nastala svatá chvíle, přijímání nejsv. Svátosti. K tomu sešla se celá rodina, sešel se celý dům, sešli se známí a ctitelé generalova. Mezi tím modlil se kněz před nejsv. Svátostí. A co učinil věkem a nemocí zesláblý general? On se vzb chopil s lože, chtěje ukleknouti. Sám duchovní, znaje mdlobu váženého kmeta, kynul, že by mohl Pána Boha přijmouti sedě. A co na to general? „K Bohu na kolenu!“ pravil pevným hlasem, a už klečel a s celou vroucností duše věrou naplněné toužil po svém Spasiteli. — Netřeba dokládati, že to byla krásná příprava k blahému konci. Není ale prosté a právě křesťanské „k Bohu na kolenu!“ místy neznáme mnohému křesťanu, který ač zdrav a při plné síle, ostýchá se, nedím kleknouti, ale i kolenu svých ohnouti? —

„Kdo Bohu slouží, dobrého má hospodáře.“ Př.

Příklad pobožnosti. Sv. Rembert. Opat sv. Ansgar pozoroval jednoho dne, u okna stoje, dívky

jdoucí do chrámu. Všecky skákaly a pokřikovaly. Jen jedno z nich, a sice to nejmenší, na cestě mravně a počestně se chovalo. Přišedši do chrámu, blížilo se uctivě k oltáři a padši na kolena, poznamenalo se sv. křížem a bylo se v prsy. Dlouhý čas sv. Ansgar toho pobožného pacholíka pozoroval a znamená, že se nemění, ano že v pobožnosti prospívá, v duchu se na tom ustanožil, že jej tak vychová, aby hoden byl vstoupiti do stavu kněžského. I stalo se. Pacholík tento pobožný, — jenž sloul Rembert, byl napotom nejdůvěrnější a nejmilější žák sv. Ansgara, a posléz i jeho nástupcem na stoliči arcibiskupské v městě Hamburku se stal. Církev ho ctí co svatého.

b) O úctě a vzývání Svatých vůbec.

Jad rn á o d p o v ě ě d. V čtvrtém století žil bludař Vigilantius, jenž zlomyslným vztekem proti úctě Svatých horlil namítaje, že ona úctě Boží překází, ano jí zateňuje. Veliký učenec Jeroným povstav proti takovému učení, dal onomu tuto jadrnou a rozhodnou odpověď: „O pošetilče! kdo pak kdy mučovníkům se klaněl? kdo pak kdy nějakého člověka za Boha měl? Boha ve svatých jeho ctíme a svaté v Bohu, tak jako Boha v bližním a bližního v Bohu milujeme. A tak jako láska Bohu povinná tím se nezmenšuje, že své bližní co syny Boží pro Boha milujeme, tak ani dost málo neubývá cti Boží tím, že svaté co přátele Boží pro Boha ctíme, ano naopak, úctou svatých čest Boží rovněž tak se zvyšuje, jako láska k Bohu tou měrou se rozmáhá, jakou bližního milujeme. Komu by mohlo na mysl přijíti, by tvrditi mohl, že čest, kterou poddaný panovníkovi povínuje, tím se menší, když mimo něho i jeho matku, děti, přátele a věrné sluhy ctí, jich si váží? Či nebývá jeho čest zvýšena, jelikož títo toliko pro něho ctění a vážení jsou,

tak jak hana, kterou poddaný na přátele panovníkovy kydá, panovníka samého se týká!? Proto dí Kristus: Kdo Vás slyší, mne slyší, cokoliv jste nejmenšímu z bratří mých učinili, mně jste učinili.“

c) O úctě Panny Marie zvlášť.

Sv. Bernardus, narozen v Sieně r. 1380, byl od své tety, již po úmrtí rodičů k vychování byl odevzdán, záhy vycvičen, jak matku Boží má ctíti. Již co malé pachole předsevzal si, že každou sobotu ke cti a chvále nepoškvrněné Panny přísný půst bude zachovávat, což i později až do své smrti zachoval. Desáhnuv let jinošských měl obyčej z rána před městskou bránou se procházeti. Byv tázán, co by záhy z rána měl vně města dělati, usmívaje se odvětil: „dávám pozdrav své věrné přítelkyni.“ Jelikož ti, jenž oním způsobem se tázali, tou odpovědí se neupokojovali, často za ním z města vycházeli pozorující, komu asi pozdrav má platiti: a aj! tu viděli, jak nábožný mládenec s dětinnou vroucností před obrazem Marie Panny klečí a jí povinnou úctu vzdává.

O úctě posvátných obrazů a ostatků.

S t r o m e č e k. Otec odebral se na cestu přes moře do vzdálených zemí: Dříve však svolal své dívky, přinesl stromek a kázal, aby jej vsadily. Po tom pravil k nim: „Dítky, kdykoliv pohlednete na stromek, vzpomeňte si na otce vzdáleného; dříve než po třetí rozvíje květ, doufám vás s pomocí Boží opět spatřiti.“ Otec odešel; stromek rostl a kvetl utěšeně hned po jaře prvním. Když pak se otec po moři plavil, pozdvíhla se bouře, koráb rozkotala o skálu a otce pohřbila v hlubině mořské. To dítky uslyševše plakaly za dlouhý čas;

nejvíce ale, když stromek se rozvíjel, hořekovaly. I přistoupil k nim muž moudrý, přítel otcův, a pravil: „Hle, stromek ztratil význam svůj a stal se památkou bolesti; pročež jej vyzdihnu a jinam přesadím, aby pohled naň více vás netrýznil.“ Tu odpověděli dítky řkouce: „Ach nikoli, nech nám stromeček! Nevykvetá-li nám z něho radost, nýbrž slze a bolesti: tedy jsou to slze lásky a bolesti tužby dětinské; pročež nám stromečku neodjímej!“ Podobně obrazy jsou znamením lásky a připomínky cnosti oslavenců Božích. Krummacher.

Za časů zbouření proti obrazům usiloval císař Konstantin Kopronym obrazoborce, Štěpána, zbožného opáta, donutiti, aby se proti počtě obrazů vyjádřil, což když on učiniti se zpěchoval, kázal ho poslati do vyhnanství. Po dvou pak letech byl v okovech opět před císaře uveden, jenž s nevolí k němu pravil: „Což se šlape Pán Ježíš nohama, když se šlape na obraz jeho?“ Místo odpovědi vzal Štěpán peníz s obrazem císaře a táсал se okolojdoucích: „Či jest obraz ten a nápis?“ Řkou jemu: „Císařův!“ „Co by zaloužil ten,“ táсал se dále, „jenž by obraz císařův nohama pošlapal?“ — „Trest nejtěžší, odpověděli, „ješto císaře uráží.“ Pak vzal peníz, hodil ho na zem a šlapal naň, řka: „Zasloužím-li trestu, když zneuctívám obraz pozemského knížete, tím více trestu hoden jest, kdo pohrdá obrazem nebeského krále.“ — Ačkoliv se mu na to nemohlo nic odpověděti, byl přece k smrti odsouzen a umřel hrdinskou smrtí mučennickou. —

Když jistý bludař chtěl skládati veřejné vyznání, táсал se ho sv. Vincenc z Pauly, je-li upřímná vůle jeho, vrátiti se do církve katolické. Calvinista odpověděl, že trvá v svém úmyslu, avšak že má ještě některé pochybnosti, jež mu právě na mysl přišly: „Nemohu věřiti,“ pravil, „že by v kamenné soše této (P. Marie, na níž ukázal) jaká moc vyšší vězela.“ Sv. Vincenc, místo odpovědi, táсал se dítěte nedaleko stojícího:

„Co učí nás církev svatá o obrazech svatých?“ — Chlapec zřetelně odpovídaje, vykládal učení církve z katechismu. A slova ta z úst dítěte tak pohnula mužem dosud váhajícím, že radostně složil vyznání víry katolické. —

První křesťané pečlivě vyhledávali na popravních místech těla i kosti, ano i popel a šat sv. mučovníků, též i nástroje, jimiž mučení byli, a to vše nejprvé v katakombách neb podzemních skryších uschovali. Později, když církev nad pohanstvem zvítězila, nad hroby mučovníků stavěny chrámy, a svaté ostatky ukládány v oltářích, na nichž se konaly oběti mše sv. Odtud pochází dosavadní obyčej v církvi, že má oltář podobu rakve a že v kameni, na kterýž při mši sv. kalich se staví, ostatky některého svatého jsou ukryty.

Sv. Jarolím tvrdí, že se sv. Antonín pláštěm sv. Pavla, který z palmového listí byl zhotoven, o slavnosti velikonoční a svatodušní přiodíval, a dokládá, že mu tento plášť nad královský šarlát byl dražší a milejší.

Sv. Helena, zbožná matka císaře Konstantina do zaslíbené země na svatá místa putovala, kde s největší pilností sv. ostatků vyhledávala a nalezeného sv. kříže částku synu svému co nejdražší klenot odeslala; jinou ale částku kázala stříbrem obložit, již darovala sv. Makariovi, biskupu Jeruzalemskému.

Sv. Augustin, sv. Ambrož a j. vypravují mnoho o dívech, ježto u hrobu sv. Štěpána, sv. Felixe z Noly, sv. Gervazia a jiných svatých se staly.

A kdo z nás by z toho nevelebil Boha, kterýž jest podivný v svých svatých, že hroby a ostatky našich milých patronů: sv. Václava, Vojtěcha, Prokopa, Jana, Ludmily a j. tak mnohými, tak velikými zázraky oslaviti ráčil?

O modloslužebnosti, kouzelnictví a čarodějnictví.

Mladý křesťan a modloslužebník.

Následující událost dokazuje, jak pošetilé jest modlářství. Jistý nábožný křesťan, jenž s modloslužebníkem sousedil, denně tomuto opětoval: »Jen jeden jest živý, pravý Bůh, tvůrce nebes i země; jeho mocí padá blahodějná rosa na osení a luky. On zná naše všechny skutky a naše prosby toliko tehdy mají účinek, pak-li k němu je odesíláme. On jediný může lidi buď odměniti aneb potrestati, buď brány nebes jim otevřítí aneb do propasti pekel je uvrhnouti. Modly, kterýmž vy se klaníte nejsou s to ani viděti, ani slyšeti. Pročež jest to blud a pošetilosť, že se jich bojíte aneb jich vzýváte.« Vzdor těmto rozumným slovům setrval modloslužebník ve své zaslepenosti. — Jednoho dne navštívil modlář jednoho přesporního přítele. Za jeho nepřítomnosti zničil náš mladý křesťan, jakoby puzen byl vnučnutím božským, všechny jeho modly až na tu největší, kteréž, než se vzdálil, do ruky dal velikou hůl.

Vrátivši se však modlář křičel rozvzteklým hlasem: »Kdo se odvážil tak hanebného skutku?« »Jakže,« — odpověděl mladý křesťan — »nepozoruješ-li, že tvá veliká modla, jenž mnohem mocnější ostatních jest, tyto velmi snadně ztroskotala a zničila?« — »Nikoliv,« dí modlář, — »ty lžeš; tolik let v domě mém se nachází, aniž by kdy se byla pohnula. Avšak tys sám mé bůžky zhladil, a proto chci tě mou holí přísně potrestati!« — »Ale, ale, proč se zlobíš?« odpovídá klidně horlivý křesťan; »jest-li myslíš, že tvá modla méně může než já, jak může pak Nejvyšším býti?« Pohan se zarazil a pomlčel. Po krátkém rozjímání sám svrhnuv poslední modlu klesl ponejprv před Bohem křesťanským na kolena a kláněl se jemu.

Jistá sedlka jedenkrát přišla k faráři a žalovala mu, že má učarované krávy, že jí nechťí mléka dáti, a prosila o posvěcenou věc proti tomu učarování. Pastýř duchovní chtěje jí pověry zbaviti, přislíbil jí, že jí v krátkce něco připraví. Když se za několik hodin opět přihlásila, obdržela dobře zapečetěný lístek a bylo jí nařízeno, aby každé noci o 10. hodině šla do chléva a tím papírem zapečetěným všech dveří a každého koutku se dotkla. Sedlka zachovávala bedlivě ten rozkaz. Když byla první noc chlév navštívila, nalezla dveře otevřeny. Domnívajíce se, že je děvečka zapoměla zavřítí, sama zavřela. Aby se o účinnosti toho prostředku přesvědčila, šla časně ráno do chléva, právě když se krávy měly dojiti, a hle, krávy daly opět mléka jak jindy. — Následující noci nalezla opět dveře otevřeny, což děvečce důtklivě domlouvala; ráno ale daly jí krávy mléka jako jindy. Když ale třetí noci s tím zázračným papírem chlév prohlížela, nalezla sice dveře zavřeny, ale když se byla k jednomu koutu blížila, tu spatřila jakousi podobu člověčí. Když ji strach byl pominul, a byla přistoupila blíže, tu poznala, že jest to nezdárný, pro krádež vůbec zleповěstný bratr chlevní služky. Nyní se teprv sedlce vyjasnilo v mysli; nyní teprv poznala, že služka proto nechávala dveře otevřeny, aby v noci krávy podojiti a s bratrem mléko odnésti mohli. Hned si umínila, že ráno nevěrnou děvku ze služby propustí. Avšak služka, vědouc, že je prozrazena, ještě té noci utekla. Sedlka šla po té k faráři a vypravovala, co byla shledala. Duchovní pak jí řekl: »Domnívám se, že jste pověry docela zbavena!« A nyní před očima jejíma rozpečetil lístek, kterýž jí byl dal, kdežto napsáno bylo: »Děle musíš bdíti, lépe dohlížeti: pak nebude více žádné čarodějnice.« —

U jistého knížete v Miláně umřela stará komorná. Nedlouho po pohřbě nalezena jest opět živá na svém loži. Strachem a hrůzou naplnění byli lidé, když

se hlásalo, že stará komorná vstala z mrtvých. Avšak někteří srdnatější chtěli se o věci té přesvědčiti; proto osmělili se vjíti do pokojíka, kde se oživená komorná měla nalezati. A hle, když oči své obrátili k loži, spatřili, že tam opice leží přikryta a na hlavě má noční čepec po zemřelé komorné a tudíž za zemřelou komornou byla považována. —

Jistému jinochu se přihodilo, že musel kolem hřbitova jíti. Když se ke hřbitovu přiblížil, spatřil tam jakousi bílou postavu; i ulekl se velmi a sotva domů přiběhl, vykládal, že na hřbitově chodí bílý duch a straší. Za nedlouho se vyjevilo, jaký to byl duch. Podle hřbitova byla zahrada, do kteréž se nočního času vkrádalo několik kluků na ovoce. Aby svou krádež bezpečně mohli provozovati, musíval jeden z nich, v bílou košili oblečen, po hřbitově jako noční strážsemo tamo choditi. Ale klam brzo vyšel na jevo. Přihodilo se, že domácí myslivec šel v noci přes hřbitov i bílá postava jak obyčejně se ukázala a šla mu vstříc. Myslivec volal: »Zůstaň stát a vyznej kdo jsi, sice se ti zle povede.« Kluk polekán žádné odpovědi nedal; proto myslivec střelil a těžce ho poranil. Tak se strašidlo vy-zradilo.

»Pověřám kdo víru dá, Pána Boha zapírá.«

Druhé přikázání.

„Nevezmeš jména Božího nadarmo.“

a) O klení.

Klaudius Bernhard, chudý kněz nazvaný, třásl se na celém těle, kdykoli slyšel zaklínati. Jedenkrát potkal vozku, kterýž nehorázně klel. Klaudius mu laskavě domlouval; však si za to notný políček utržil. »Příteli,«

pravil kněz, »dej mi ještě jeden políček, ale pro všechno tě prosím, více neklej.«

Jistý mladý hospodář hrozně klíval. Místní farář nejednou ho napomínal. »Já si tak zvykl,« vymlouval se mladík, »můj otec též klíval.« »Daremného zvyku třeba zanechat.« »Myslím,« dí hospodář, »že slova nejsou hříchem.« — »Však slova vycházejí ze srdce a nejsou-li opravdová, jsou směšná! A slova divoká člověka samého zdivočí, že konečně sebe není mocen. Jak tedy pošetilé a hříšné jest klení!« Upřímná slova tato vzal si mladý rolník k srdci a klení zanechal. Jdi a učiň totéž! —

b) O rouhání se Bohu.

Císař Julian odpadlík, jenž jméno Kristus chtěl z oboru světa vyhladiti, potkav druhdy horlivého křesťana, tázal se ho s úsměskem: »Co dělá Galilejský, syn tesařův?« Načež křesťan tiše odpověděl: »Právě sbíjí pro tebe rakev.« A v skutku byl za několik dní Julian mrtev. Však i v posledních dobách života svého rouhavě zvolal: »Ty jsi zvítězil, Galilejský!« —

Sv. Ludvík, král francouzský, rozkázal, aby těm, kteří se svévolně rouhají jménu Božímu, znamení na čele řezavým železem bylo vypáleno. Synu pak svému, kterýž po jeho smrti měl dosednouti na trůn, pravil: »Synu, prosím tě, pečuj, aby všeliký hřích z země tvých vyhlazen byl; zvláště pak hřích rouhání se Bohu. Nedopust, aby někdo rouhavě proti Bohu mluvil.« — Když mu někteří domlouvali, že to trest příliš velký odpověděl: »Já bych sám si dal takové znamení na tvář vypáliti, kdyby tím rouhání z království mého bylo vypuzeno.« —

c) O přísahání.

Sv. Augustin praví: »Jindy často za den jsem přísahal; avšak přečta slova života a Pána se báti počna,

bojoval jsem proti tomu lehkovážnému a hříšnému návyku; a aj! Pán podporoval boj můj, že jsem zvítězil. Nyní není mi cos tak snadné jako nepřisáhati. — Pročež varuji vás, moji milí! abyste nikdo neříkali: »Kdož může přísahání se udržeti a vystříhati?« — Ó kdo Boha se právě bojí, jazyka ostříhá, pravdu si zamiluje a přísahání a klení na vždy výhost dá.«

»Hustá přísaha, řídká pravda.«

O křivé přísaze.

Jistý muž, jemuž zemřela žena, měl přísahati, mnoho-li po ní zbylo jmění, aby se mohli dětem podíly ustanovit. Zakopal sto tolarů do země, pak šel, udal co má jmění doma i odpřisáhal, domnívaje se, že právě přisáhal, ježto skutečně jen tolik měl v domě. Však podvod se vyzradil a muž byl přísně potrestán. Mimo to přišel o sto tolarů uschovaných; nebo žebrák, jenž ho byl pozoroval, v noci je vykopal.

Mladý obchodník, chtěje se vydati na cestu, svěřil tisíc zlatých v papírech bohatému kupci, maje ho za muže poctivého. Navrátil se šťastně, šel si pro peníze; než jak se ulekl, když kupec věděti nechtěl, že by mu byl co svěřil. Mladý obchodník žaloval a starý kupec měl přísahati. Odloživ klobouk a hůl přisáhal směle, že peněz mu domněle svěřených u sebe nemá. Po přísaze jde se schodů, klopítl přes hůl a těžce se poranil. Při pádu hlavice holi se roztloukla a bankovky, jež lakomý stařec byl v duté holi uschoval, se vysypaly. Mínil, že může právem přísahati, nemaje peněz u sebe; však lstivou přísahu hanbou i smrtí zaplatil.

Rudolf, král švabský, přisáhal císaři Jindřichu IV. věrnost, již pak zrušil. Stalo se, že brzo na to v bitvě u Merseburku pravou ruku ztratil, již zvedna levicí svou ukazoval vojinům, řka: »Totě ta ruka, kterou jsem

pánu svému věrnost přísáhal; sudte sami, zdáž jsem ho právem opustil!« —

d) O slibu.

Vyplň, coš slíbil.

Sv. Vojtěch, syn mocného vladyky Slavníka a Střežislavy, co útlé dítě upadl do těžké nemoci, tak že lékaři nedávali naděje k uzdravení. V této úzkosti nábožní rodičové položili jej na oltář Rodičky Boží, prosíce Marii, potěšení všech zarmoucených, aby na mocnou přímluvu její dítě jejich se pozdravilo; při čemž zavázali se slibem, bude-li prosba jejich vyslyšena, že syna svého Bohu a církvi chtějí obětovati. Stalo se, jak žádali. Vojtěch byl do Děvína na vychování poslán, odkud když se do Prahy navrátil, byl na kněžství posvěcen; později stal se biskupem Pražským, a co hlasatel sv. evangelia v zemi pruské zasloužil si korunu mučennickou.

Sv. Řehoř Naz. plavě se po moři do města Athen, byl v nebezpečnství utonouti. I hořekoval náramně, nebo ještě nebyl pokřtěn. Zavázal se tedy slibem, ochrání-li ho Bůh, že bez prodlení křest sv. přijme, a po všecken čas života službě Boží se oddá. — Bouře se utišila, a nejen Řehoř, ale i ostatní spolu s ním se plavící poznávše velikou mocnost Boží, všickni víru Kristovu přijali.

Ve válečné výpravě proti Longobardům chtěl bratr sv. Benedikta s koněm svým řeku přebřísti; však prudká voda táhla jej s sebou tak, že byl ve velikém nebezpečí zahynouti. Vida to sv. Benedikt, vrhl se do proudu, aby přispěl bratru ku pomoci; brzo však octnul se v tomtéž nebezpečnství, jako bratr jeho. V tomto hrozném okamžení učinil slib, vysvobodí-li jej Bůh z tohoto nebezpečnství, že mu všechny ostatní dny svého života

chce obětovati. Slib Benediktův líbil se Bohu; neboť on i bratr jeho byli šťastně vysvobozeni. Po skončené válce nemeškal Benedikt slibu svého splniti; vstoupiv do řehole, sloužil Bohu po všechny dny svého života.

»Raději neslibovat, než-li slibu nedostát.«

»Kdo mnoho slibuje, málo plní.« Pť.

Třetí přikázání.

„Pomni, abys den sváteční světil.“

Sv. Paskál, mladý pasák, měl tvrdého, nelaskavého pána. Když v neděli a ve svátek srdce jeho toužilo po chrámu, musel pásati stádo. Z počátku hořce plakával; než brzo si vymyslel prostředek, jak by mohl i pod širým nebem Bohu sloužiti. Vyřezal si na holi pastýřské obraz Rodičky Boží s Jezulátkem, a když zvony svolávaly lid do chrámu, zabodna hůl do země, klekl jako v kostele před oltářem a v duchu jsa přítomen službám Božím, vroucně se modlil. Tak světil den Páně. — Podobným způsobem by mnohá matka, hospodyně neb čeládka, nemohouce z důležitých příčin býti přítomny službám Božím, mohly v duchu slaviti den Páně.

Ryba mluvící. Jistý muž v Holandsku chytával v neděli ryby. Jednoukrát lapiv velikou rybu, položil ji na suchou zemi, kde sebou stále mrskala a po chvílích ležíc, unavena hubu stále otvírala, dychtíc po vodě, po svém živlu. To zpozorovav onen muž, pravil sám k sobě: »Ryba lační po nápoji, kterýž si jí odejmul, a člověk v den Páně neměl by lačněti a žízni po pokrmu nebeském a po milosti Boží?« Slze studu a lítosti vstoupily v oči jeho, a hodiv rybu do vody, spěchal do chrámu Páně. Odtud pak věrně světil den Páně a milosti nalezl.

Jistý vrchní správce lodi umínil sobě, že

nikdy nechce dne nedělního plavbou rušiti a proto musel často posměch trpěti. Obzvláště pak jednoho času byl velmi pokoušen, aby upustil od svého předsevzetí. Přihodilo se totiž, že tři týdny, právě když se všedního dne s lodí na moře vydati mnil, vždy nepohodlný vítr vál, v neděli pak přestal bouřiti. Ostatní správcové lodi použili vhodné povětrnosti a odvázávše lodě své započali plavbu dne nedělního, co zatím ku posměchu všech zmíněný správce doma zůstal. Konečně přestal předce všedního dne vítr bouřiti, že i on mohl plavbu svou započítí. A co se stalo? K velikému podivení všech připlavil se tento vrchní správce lodi na místo ustanovené dříve, než všichni ostatní. — Tento příběh pamatuj sobě, kdo zbytečné práce a cesty konáváš v neděli, což bys i na všední den mohl odložití. —

Mladý kněz přišel na cestách svých do jisté osady a přepadnut náhlým deštěm vkročil do nejbližšího domku, aby se ukryl. Žena neznajíc ho, pozvala jej na chvíli do světnice. Ale jak se kněz podivil, když vkročiv tam, muže při práci zastal. Domnívaje se, že vstoupil do příbytku nekatolíka, nečinil mu výčitek. Když ale dešť přestal a kněz k odchodu se chystal, spatřil k svému podivení u dveří kropenku se svěcenou vodou, která se jen v domech katolíků nalezá. I zhrozil se, kterak se křesťan katolický osměluje zneuctívati den Páně; předce ale pro jistotu se muže tázal, zdali katolíkem jest? »Ovšem že jsem!« odpověděl řemeslník. »A jak jste stár?« otázal se ho kněz. »Již 69 let,« pravil pokojně muž. »Bože,« vzdechl kněz, »tak starý a ještě tak zneuctíváte den Páně?« »Ach, nouze mne donucuje.« omlouval se řemeslník. »A pracujete vždy v neděli?« — »Ovšem,« odvětil muž, »a předce nemohu s nic být; čím více pracuju, tím větší nedostatek mne stíhá.« — »Příteli,« domlouval mu kněz, »věřte že by vám lépe bylo, kdybyste nebyl už tak dlouho přestupoval třetí

přikázání; nebo Bůh slíbil své požehnání jen těm, kteří zachovávají jeho sv. přikázání. S Bohem; napravte se, aby vás nezastihl trest Boží!« — Kněz odešel. Po desíti pak letech ustanoven byl za faráře v tom samém místě, kde se přihodila zmíněná událost. Hned po svém příchodu tázal se farář, zdali řemeslník ten živ jest? I odpověděno mu, že nedávno zemřel; že dříve málo o víru a náboženství dbával, ale několik roků před smrtí že se docela změnil; obzvláště pak na svěcení neděle a svátků že přísně držel, a ku konci že spokojeně a šťastně živ byl. — »Tedy nebylo marné napomenutí mé,« pravil kněz, »svěcení neděle a svátků přineslo mu požehnání!« Prznitelé neděle a svátků pamatujte sobě příklad tento a naučte se světiti den Páně.

»Svět svátek, nebude tvůj statek krátek.
Kdo v den Páně vydělává, stokrát více
prodělává.« Př.

Čtvrté přikázání.

*„Cti otce svého i matku svou, abys dlouho živ byl
na zemi.“*

a) O povinnostech dětí k rodičům.

Vděčnost děcká. Jistý kníže zastal jednou pilného a veselého dělníka při práci na poli a dal se s ním do řeči. Po několika otázkách dozvěděl se, že pole to není jeho vlastní, ale že jako náděnník pracuje za devět grošů. Kníže nemohl pochopit, jak by možno bylo denně s devíti groši vyjít a při tom předce tak veselým být. Načež dělník: »Bylo by zlé, kdybych sám tolik zpotřeboval. Musím se ovšem spokojiti s třetinou; druhou třetinou uplácím staré dluhy, třetí pak skládám na úroky.« — To byla nová pohádka knížeti. Veselý

pak dělník mluvil dále, řka: »Já sdílím mzdu svou s chudobnými rodiči svými, kteříž nemohou již pracovati; a se svými dětmi, kteréž se teprv učí pracovati; oněm splácím lásku, kterouž mne v dětinství mém prokazovali, a od těchto doufám, že mne jednou v stáří neopustí!« — Jak šlechetné to jednání! — I obdařil kníže poctivého tohoto muže a pečoval o jeho syny. Požehnání pak, kteréž mu dali umírající rodiče, dostalo se mu v stáří od vděčných dítek jeho v hojné míře.

»Dobré děti, krásný statek,
zlé pak děti, v domě zmatek.«

V zemi Japonské žila vdova s třemi syny svými v největší nouzi. Ačkoliv neunaveně a pilně pracovali, předce výdělek nepostačoval k výživě celé rodiny. Právě tou dobou vydala vláda rozkaz, aby se pilně pátralo po zlodějích, již se tam velmi počali rozmáhati, a slibovala ndavateli takových škůdcův znamenitou odměnu. Tohoto prohlášení použili onino tři bratři a z lásky synovské usnesli se vespolek, že jeden z nich bude se za zloděje vydávat, druzí dva že ho svážou a právu udají, aby dosáhli krvavé mzdy, jaká by dostačila k další výživě milované matky. Losem byl nejmladší zvolen, což ale matce tajno zůstati mělo. Starší dva spoutali ho a přivedli k právu, udávajíce, že se dopustil veliké krádeže, požádali za něj odměnu. Domnělý kradce volně vyznal, z čeho byl obviněn, a udavači došli mzdy své. Uvězněný trplivě snášel, k čemu se dobrovolně uvolil a jen se tím těšil, že se matce pomůže. Bratři sotva že odměnu matce odevzdali, pečali viny své trpce želeti; svědomí je hryzlo a láska bratrská mocně se ozývala. Svěřili matce, jak peněz si získali; ona pak odvrhnuouc krvavou mzdu, zvolala v zoufalosti: »Raději hladem zahynu, než bych sobě záhubou syna život zachovala.« I běžela k soudci, který strnul nad zoufalostí ubohé matky; vězeň byl znova vyslýchán a opět se ku krádeži přiznával. Moudrý

soudce ale poznal, že z lásky k matce činí nepravé vyznání; oznámil věc tu vladarš, který vděčného syna propustil a matce slušnou obživu vykázal.

Pravý syn. V krajině Skythické byl jeden otec a ten měl tři syny, z nichž byl jeden vlastní a dva nevlastní. O tom ale, že jsou ti dva nevlastní nevěděl nikdo, ani synové sami. Stalo se, že otec umřel a v závětu napsal, že jen jeden syn jeho jest vlastní, a ten že má být dědicem veškerých statků jeho; který ale z tří synů by byl vlastním, neudal. Po smrti oteově, když otevřel se závět, teprv vyšlo na jevo, jaký jest mezi syny rozdíl. Všickni se divili, a nižádný soudce nemohl udati, co by se tu podle práva státi mělo. Nevlastní synové vydávali se za vlastní, i vlastní snažil se dokázati svou pravost, udávaje rozličné důvody, jimž druhí odpírali. Celá záležitost přišla k soudu královskému; král všecky tři syny obeslal, však nemoha nic jistého vyzvědět, dal mrtvé tělo otcovo přinést a přivázati k stromu a pravil synům: »Kdo z vás nejbliže k srdci střelí, má býti dědicem.« Lid se všech stran sešel se k tomu podívání. První syn chopiv se kuše, namířil a střelil blízko srdce do těla otcova. Tak učinil i druhý, a vystřelený šíp ještě blíže srdci byl. Přišel pořádek na třetího syna. On běže kuši do ruky, míří, dívá se na mrtvolu otcovu, rozpomíná se na jeho dobrodiní, ruce se mu počnou třásti, slze ho polejí, nemůže se na nohou udržeti i odhazuje kuši, řka: »Odstup ode mne, abych se takové nepravosti dopustil a k vůli zisku své ruce poskrvnil; abych srdce to, které mne milovalo, byť i po smrti, poranil!« To vida král, prohlásil třetího syna za vlastního dědice; přednější pak dva odešli bez dědictví. — Byl to rozsudek Šalomouna hodný!

Synové neposlušní. Jistý obchodník, jenž často cestoval, brával pro bezpečnost nabitě bambitky neb

pistole s sebou, které po návratu svém vždy zase vyprázdnil, chtěje uvarovati neštěstí. Mimo to často napomínal svých dvou chlapců, aby nikdy nebrali zbraně do rukou. Však jedenkrát otec navrátiv se domů, nechal bambitky nabité, ještě za několik dní chtěl se opět na cestu vydati. Druhého dne, když otec z domu odešel, vkradli se chlapci do pokoje, kde zbraně visely, vzali bambitky se stěny, a domnívajíce se, že nejsou nabité, chtěli si zahrát: namířivše jeden do druhého, spustili na jednu a oba mrtvi na zem klesli. Tak trestává Bůh dítky neposlušné.

b) O povinnostech žáků k učitelům.

Alexander Veliký, král macedonský, říkával: »Svému učiteli, mudrci Aristotelovi, více jsem povinen, než svému otci. Tomuto mám poděkovati, že žiju, onomu pak, že umím moudře živu býti.« — Rodiště Aristotelovo, město Stagiru, ježto Filip, otec jeho zbořil, dal Alexander opět vystavěti. Když po smrti otcově Alexander nastoupiv trůn, odešel do Asie, nazapomenul na svého učitele a často mu psával.

Když byl arcikníže rak. Karel uslyšel, že jeho někdejší učitel, general Spanochi, upadl do zajetí francouzského, psal hned generalu Moreanovi: »Vím sice, že není po způsobu válečném, žádati za propuštění zajatého generala: nicméně povinna se cítím přimlouvati se za svého někdejšího učitele, jehož mám ve veliké uctivosti.« Tento cit vděčnosti k učiteli tak pohnul i srdcem nepřitele, že zajatce neprodleně propustil, a general Spanochi byl za 48 hodin ve Vídni.

Průpovědky.

Otec tvůj ti časný život dal,	učitel ti tělo, duši pěstí,
za to slušno, bys mu díky	proto lásky tvé i hoden
vzdal;	jesti.

Slova svojich učitelů věrně zachovejme,
a za krásná naučení vždy je v úctě mějme.

Pořádek a poslušnost,
pilnost též i pozornost
má všech žáků býti cnost.

Milé dívky, v celé mladosti, Špatně v světě pochodí,
budiž škola vaší radostí. do školy kdo nechodí.

»Cvičení a zkušeni dává umění.« Pť.

c) O povinnostech mládeže k starším.

Jistý křesťanský otec těžce to nesl a rmou-til se, když uslyšel, že jeho dívky starým lidem se posmívají. Napomínal jich přísně, i dával jim výstrahu, dokládaje, že takové jednání Bohu i lidem nejvýš se nelíbí; ale u lehkomyšlných dítek bylo všechno napomínání nadarmo, a že bitím jich nepolepší, opatrný otec dobře nahlížel. — Byl jeho svátek a dívky přišly hned z rána jemu štěstí a dlouhý život přátel. Otec se slzavýma očima pravil k nim: »Ach, přejte mi raději, abych brzy zemřel; neboť sestarám-li se, mnohé rozpustilé dívky — tu pohlížel významně na ně — a snad moje vlastní dívky budou se mi jen posmívati!« Dívky sklopily oči a poznaly se. Poznaly konečně svou chybu a od té doby měly staré lidi u větší vážnosti a uctivosti.

Ctihodné střepiny. Do domu Věkoslava vstoupil jedenkrát muž, jenž byl stářím shrben, sluchu a řeči skoro zbaven. Věkoslav šel kmetu uctivě vstříc; pak usadiv se na pohovku, dlouho přívětivě s ním rozmlouval, ač stařeček na všechny věci nejvíce znamenitými odpovídal. Když se kmet vzdáliti chtěl, Věkoslav pojav jej za ruku, domů ho doprovodil. Úcta tato vzdávaná zchátralému muži, neušla devítiletému synku Mladoni, kterýž

se otce po příčině toho jednání tázal. I odvece otec: »Věz, milý synu, že onen stařec před málo lety byl nejučenější a nejmoudřejší z mužů svého věku; stáří pak schromilo ne tak ducha, jako tělo jeho. Mnozí dosud hledají proto u něho rady, hlavně však pro jeho někdejší zásluhy má se dosud u velké uctivosti.« — Na to vypravoval otec synu nábožné podání, kterak Hospodin kázal Mojžíšovi, aby ony dvě desky rozbité položil vedle nových v stánku úmluvy, kde oboje se chovaly u velké vážnosti. Slova otcova Mladoň hluboko v mysl i v srdci si vštípil, a pak vždy v uctivosti míval nejen staré lidi, nýbrž i ssutiny hradův a chrámův, ano i všeliké starožitnosti.

»Člověk jeví už v mladosti,
Jaký chce být ve starosti.« Př.

d) O povinnostech čeledínů k hospodářům.

Sv. Kristýna, panna, byla do země Iberské za otrokyni prodána. Vrchnost, k níž se dostala, byla zpočátku tvrdá a nemilostivá, ukládala jí mnohé a těžké práce a jen málo oddechu jí přála. Osud její byl těžký; neměla nikoho komu by si mohla postesknout a kdo by ji potěšil. Jediná modlitba byla vyražením a útěchou její, tak že všechny trpkosti svého stavu bez reptání snášela. Rozkazy své vrchnosti zachovávala svědomitě a upřímně; byla uctivá, přívětivá a věrně jí sloužila. K těm, kteří stejný osud s ní nesli, byla vlídná, úslužná a vzbuzovala je k pobožnosti. Především byla počestnosti a nepoškvrněné čistoty pilna. — Výbornými cnostmi získala si Kristýna poznenáhla vážnost a důvěru své vrchnosti. — Kristýna vypravovala zvědavým pohanům o Kristu Ježíši, kteří slovy jejími bývali jati. — Stalo se jednou, že Kristýna uzdravila nemocné dítě ve jménu Ježíše Krista pouhou modlitbou, a když o tom pověst se roznesla, i

samu královnu uzdravila, načež pak dvůr královský i celý národ viru Kristovu přijal. — Její památka svěť se dne 20. prosince.

Sv. Zita byla od chudých rodičů v bázni Boží vychována. Když jí bylo 12 let, přišla do Lukky, jednoho města v Itálii do služby k bohatému pánu, jménem Fatinelli. Jsouc ve službě, každou práci počínala s vroucí modlitbou, i při práci často své myšlenky k Bohu pozdvihovala. Pilnost její byla neunavná, poslušnost ochotná a pokora tak hluboká, že jí nejhnusnější práce nejlépe se líbila. Panstvo své milovala jako vlastní rodiče, prokazovala mu všecku vážnost a snažila se všecky rozkazy věrně plnit. Při tom ale musela Zita velmi mnoho trpěti, nebo pán byl náhlé a prudké povahy, paní byla pyšná a neustupná, dítky byly nezvedeny a ostatní služové bohaprázdni a nestydatí. Tu byla ubohá Zita pro svou pobožnost posmívána a pro svou zdánlivou sprostnost opovrhována; bývala také nevinně žalována a pak musela od panstva trpké výčitky poslouchati. Všickni ji zlomyslně pronásledovali. Zita ale představovala sobě potupeného Spasitele, a jako On všecku potupu a pronásledování trpělivě snášela, až konečně tichostí a trpělivostí svou všecky své protivníky přemohla. Nevinnost a bohabojnost její vyšla posléz na jevo a Zita mnoho lásky, důvěry a vážnosti jak u panstva, tak i u svých spoluslužebných nabyla. — Osm a čtyřicet roků sloužila u téhož panstva, až konečně v 60. roce věku svého bohabojně a sladce v Pánu zesnula.

»Kdo má dobrého čeledína,
má v domě poklad.« Př.

e) *O povinnostech poddaných k vrchnostem duchovním a světským.*

Starý oděv papežův. Jak známo, byl papež Pius VII. rozkazem Napoleonovým roku 1809 jat a jako vězeň do Savony odveden, kde tento šlechetný kmet tři leta bydlel. Když roku 1810 slavnost velikonoční se blížila, byl by svatý otec rád se účastnil; avšak jeho sváteční roucho bylo ošumělé, vetché, ba sem tam děravé. Papež dal tedy krejčího zavolati a poručil mu, aby roucho všemožně opravil. Krejčí odnesl oděv papežův domů a ukazoval ho lítostně svým známým a sousedům. Všickni spatřivše vetché roucho, živě sobě nouzi svatého otce připomínali a k slzám pohnuti byli. Brzy roznesla se pověst o chatrném rouše nejvyšší hlavy církve po celém městě, a velcí i malí, staří i mladí přicházeli na ně podívat se. Mnozí nabízeli krejčímu peníze, aby jim jen kousek toho papežského roucha dal. I zableskla se tu v hlavě hodného krejčího myšlenka, že by za ty peníze papeži nové roucho zdělati mohl. Vzal tedy nůžky a rozstříhal staré roucho na kousky. Netrvalo to dlouho a všechny byly rozebrány a jako posvátné ostatky ve vážnosti a uctivosti chovány, za ně pak stůl krejčího zlatem a stříbrem pokryt. Spěšně koupil slušnou látku a shotovil nové roucho pro papeže. Když bylo hotovo, chvátal s ním a s penězi přebývajícími krejčí k sv. otci a podal mu obojí s patrnou radostí. »Co to, synu můj?« tázal se Pius překvapený. Se slzavýma očima odpověděl krejčí: »Toto, sv. otče, posílá vám láska dítek vašich!« Napotom vypravoval mu věrně, co se přihodilo. — Tu vznešený kmet s vděčným pohnutím roucho přijal, měšec s penězy ale dal krejčímu, aby peníze mezi chudé rozdělil.

Marcián pohan řekl k sv. Achácovi, biskupu v Antiochii: »Vy, křesťané, musíte císaře našeho milovati,

proto že jste pod ochranou zákonů jeho živi!« »A kdo ho víc miluje jako my?« odvece tento, »neboť se za blaho jeho bez přestání modlíme.«

Jak sv. Eucher píše, odpověděl sv. Mauric, setník pluku Thebanského, císaři takto: »Ani největší nebezpečnoství života ke zpouře nás nepohnulo; zbraň jestiž v rukou našich, a neprotivíme se, ješto milejší nám jest umříti, než vraždit. — Jsme, ó císaři, válečníci tvoji, jsme ale též, svobodně k tomu se známe, služebníci Boží.« —

O lásce k vlasti.

Šlechtic jeden ze staré rodiny polské vypravuje ze života svého následující událost: »Za mladých let, praví, studoval jsem na vysokých školách, kde jsem se potkával s nevěrou, jižto se lichá osvěta tak ráda honosí; nicméně v srdci mém zachoval jsem víru po matce zděděnou; život ale nebyl věnován Kristu a náboženství. Srdce mé hořelo láskou k vlasti. Prozřetelnost boží vykázkala mi stanovisko, kde jsem mohl mnoho činiti pro vlast. Byl jsem už letitý, když jsem měl jedné noci památný sen. Zdálo se mi, že jsem přišel do rozkošné krajiny, kdežto jsem spatřil veliké množství bytostí nebeských, cosi zapisujících. Přiblíživ se k jednomu, tázal jsem se, co by zapisoval. On na to: »My jsme anjelové Boží a zapisujeme dobré skutky.« Probudila se ve mně zvědavost, jaké já asi mám již skutky pro život věčný? I prosím ho, jestli bych svůj list viděti mohl? »Proč bys nemohl?« odpoví on; »zde viz?« Než jaká hrůza pojala mne, když dívaje se na list svůj, nalezl ho až na několik řádečků prázdný. — »Jak to možná?« zvolal jsem. »Což nemám žádných zásluh pro život věčný? Vždyť jsem tolik učinil a obětoval pro milou vlast!« — »Můj milý,« řekl anjel; »do knihy života nezapisuje se

nic, leč co lidé učinili pro Boha a z lásky k Bohu! — Probudiv se, vyrozuměl jsem, jaký má ten sen pro ~~mne~~ význam. »Co platno člověku, aby celý svět získal . . !« Svět tento není pravou vlastí naší. Život náš musí se posvětit účinnou láskou křesťanskou a pak nabude platnosti pro věčnost. I pokládal jsem tento sen za pokynutí Boží ku pokání a uposlechl jsem toho hlasu. Nepřestal jsem sice milovati vlast svou na zemi, ale miloval jsem ji nyní pro Boha, maje na zřeteli nejen časné, nýbrž i věčné blaho své i rodáků svých, a snažil jsem se s pomocí Boží býti křesťanem v celém povolání svém, abych z vlasti pozemské dostal se do pravé otčiny nebeské.« — Krásné to zrcadlo pro nás, do kterého bychom často měli patřiti, a pěkné měřítko, dle kterého bychom své počínání měřiti a říditi mohli.

Průpovědi a přísloví.

Vlast svou milovat sám Bůh ti káže,
rozum k lásce té i srdce váže.

Měsíc točí se kol země, se zemi pak kolem slunce:
srdce tvé se toč kol vlasti a tak s vlastní kolem Tvůrce.

»Všude dobře, doma nejlíp.«

»Kdo za vlastní řeč se stydí,
hoden potupy všech lidí.« Pť.

f) O povinnostech panovníků k poddaným.

Vlídnost krále Václava Polského. Václav, tento všemi cnostmi ozdobený král polský, krácel jedenkrát večer úzkou uličkou hlučného sídelního města. Rýlo to v zimě a náledí, jímž dláždění bylo pokryto, každý krok činilo nejistý. Nedaleko krále padl, sklouznuv, starý, chudě a lehce přioděný muž. Václav byl první, jenž vážnému stařečku ku pomoci přispěl, a pozdvihnuv jej

vládně se tázal, zdali si neublížil. To spatřiv jeden vzácný dvořenín přiskočil, aby knížeti plášť, jenž mu byl při té laskavé službě s beder spadl, opět na ramena pozdvihl. Hluboce se pokloniv, vyslovil slova: »Vaše milosti, králi!« z čehož ubohý stařec teprv vyrozuměl, že mu královské ruce při povstání z kluzkého dláždění byli nápomocny. Až k pláči jsa pohnut, chtěl se králi k nohám vřhnouti; tento však obaliv zimou se třesoucího kmeta v svůj plášť, zmizel postranní uličkou dříve, než mu stařeček mohl vyjeviti své díky.

»Pán dobrý stojí za otce.« Př.

Páté přikázání.

„*Nezabiješ.*“

a) O hříších proti tomu přikázání.

1) O vraždě těla.

Jistý řezník poslal tovaryše svého do Olomouce, aby tam na trhu za 30 zl. nakoupil skopců. Tovaryš jménem Method na své cestě se zastavil v hospodě, pustil se do hry a všechny peníze mistrovi prohrál. U vedlejšího stolu pil právní písař víno, kterýž chtěje zaplatiti, vyndal velkou bankovku a dostav nazpátek ubíral se dále. Za ním v patách kráčel Method, připovědév spoluhráčům, že zejtra, vracaje se z města, zase tu vynajíti se dá. Po několika hodinách přinesli dva pocestní mrtvolu toho písaře, ujišťující, že ho nedaleko od silnice v křoví našli. Druhého dne se Method vrátil a hrál opět. Psa bylo slyšet často skučet a na otázku, co by mu bylo, řekl Method: že se na cestě rval s jiným psem, který ho kousl. »Já mu ránu vymiju,« řekl hospodský. I chtěje

tak učiniti, spatřil mu na krku želízko, jež vytáhnuv, přirovnal k nožíku, kterýž mrtvý ještě v rukou držel. Želízko úplně padlo do zlomeniny perořízka, jimžto se písař, byv přepadnut, bezpochyby bránil, a tak byl vrah vyzrazen. Bez prodlení byl svázán a již na cestě k soudnici přiznal se k zločinu tomu. Tak zpravdilo se přísloví: »Nic není tak tajného, aby to nebylo zjeveno!«

»Ne těžko hlavu srazit, ale nasadit.« Př.

Kámen. Boháč udeřil kamenem chudého nádeníka, s kterým začal půtku. Chudý, zdvihnuv kámen, schoval ho, mysle: »Přijdeť jednou čas, že toho člověka ne-návistivého zase jím budu moci udeřiti.« — Boháč zpupností, zahálkou a marnotratností přišel na žebrotu a celý otrhaný šel jednou okolo chalupy chudého. Nádeník sáhl po kámenu, chtě jím hoditi po nešťastníkovy. Než, rozmysliv se náhle, pravil: »Nyní uznávám, že nikdy se nemáme mstiti; nebo je-li nepřítel náš bohatý a mocný, jednáme neopatrně; je-li nešťastný, jednáme ukrutně. Buď ale on kdokoli, vždy by to zlé bylo a nekřesťanské.«

Místo pomsty budiž trpělivý,
pak i Bůh ti bude milostivý.

Saul a odězec jeho. V bitvě s Filistínskými, když Israelité se na útěk dali, obrátili se nepřátelé na Saula i syny jeho, které zabili. I Saul raněn jest od střelců i řekl oděnci svému: »Vytrhni meč svůj a zabij mne!« — Inechtěl odězec zabiti ho; nebo byl strachem náramným poděšen. Pochytil tedy Saul meč a nalehl na něj. Což když viděl odězec jeho, že umřel Saul, nalehl i on na meč svůj a umřel s ním.

Císař Napoleon I., kterýž miliony svých vojnů v mnohých bitvách padati viděl, haněl důtklivě samovraždu, jež při výpravě egyptské v jeho vojstě počala se rozmáhati. Vůdce Napoleon pln jsa nevole, vydal rozkaz, dle něhož pokládal samovrahy za bezectné zběhy, kteří zbavující se života, opouštějí své stanovisko na stráži.

2) O vraždění duše.

Zničený obraz. Malíř Leonardo, proslulý umělec, dohotovil obraz, nejmistrnější dílo ruky své. Z krajín vzdálených přicházeli milovníci a znatelé malířství, žádající uzříti a obdivovati mistrovský kus Leonardův. S nadšením mluvilo se všude o tomto překrásném obraze velikého mistra. Během takovým došla o tom pověst také k uším jistého bohaprázdníka, který ode dávna tajné jakési zášti v srdci chovaje k Leonardovi, jen po příznivém pásl okamžení, aby se pomstíti mohl šlechtěnému umělci. Jednoho dne, když byl Leonardo odešel z domova, vloudil se padouch ten do dílny umělcovi, zohavil nejprve skvostný obraz ten špinou a blátem a prořízl jej kříž na kříž. Leonard vrátil se domů. První jeho chůze byla k slavnému obrazu, který mu mnohou činil radost. Než nastojte! co vidí? Místo ušlechtilých tahů patří holou špinu a nešvaru, místo skvostného obrazu nalezá úplnou spoustu! — Ach, jak trudno a bolno tu umělci okolo srdce! Lomě rukama, oplakává svou velikou, převelikou ztrátu. — Duše křesťanská, co tomu říkáš? co soudíš o zlostníkovi, který dílo umělcovo tak zničil? — Avšak, nejednáš-li ty mnohem hanebněji, nevděčněji, když onu krásnou malbu, kterou Bůh co odliku své podstaty v tvé duši byl uložil, zanedbáváš, poskvřňuješ aneb snad do konce zohavuješ a duši svou vraždíš? Myslíš, že to Bohu, vznešenému původci obrazu, nebude k bolesti, uvidí-li, kterak ty zacházíš s mistrovským jeho dílem, se svou duší? uvidí-li, kterak jí zanedbáváš, hyzdíš, zohavuješ? —

Napravené pohoršení. Ustazades, první dveřník u dvora perského, přiznával se k víře křesťanské. Když ale král Sapor návodem pohanských kněží jal se křesťanů pronásledovati, Ustazades, by nepozbyl své důstojnosti, odřeknuv se Krista, klaněl se slunci a tímto odpadlictvím všem křesťanům dal veliké

pohoršení. — Šimon, biskup Ktesifonský, byl z rozkazu královského jat, spoután a do žaláře veden. Na této cestě, když spatřil Ustazada, činil mu trpké výčitky. Ustazades v tom okamžení seznal a skroušeně želel svého provinění. Aby svou lítost projevil, odloživ skvělé roucho oblekl šat smuteční; usedl před palácem královským a hořce plakal. To vida král, povolav ho k sobě, tázal se, zdali v domě jeho nějaké neštěstí se přihodilo? »Nikoli, pane,« odpověděl Ustazades; »ale kéžby byl na mne Bůh raději dopustil všeliká soužení, než jsem svým ohavným zločinem tak velice obtížil své svědomí. Nyní nelze mi bez bázně patřiti na slunce, ješto jsem, přetváře se, za Boha uznal, a z pouhé zdvořilosti k tobě, králi, jemu se klaněl. Smrti zasluhuji, že jsem oklamal svého krále a zapřel svého Boha.« — Král se podívil, a nevěděl v tom okamžení, k čemu se má odhodlati; neboť miloval starého muže, kterýž po dlouhý čas co vychovatel místo otce u něho zastával; brzo lichotil dvořenínu, brzo hrozil, aby úmysl jeho zvrátil, a když všecky snahy jeho byly marné, kázal mu mečem sraziti hlavu. Kajicník, jsa pamětliv daného pohoršení, prosil krále za jedinou milost, totiž aby dal rozhlásiti, že Ustazades byl k smrti odsouzen, ne jakoby byl králi svému v něčem nevěren, nýbrž že se zdráhal zapřítí Krista Ježíše, svého Boha. I stalo se. — Tak Ustazades napravil dané pohoršení a za to dosáhl koruny mučennické.

Berengar, arcijáhen Angerský, nejen sám ve víře pobloudil, nýbrž i své bludy rozhlašoval, což při smrti ho velmi nepokojilo. Kněz ho zaopatřující připomínal mu božské milosrdenství. »Důvěruji se,« pravil Berengar, »že mně Bůh odpustí mé vlastní provinění, zdaž mi ale také odpustí mnohé hříchy, k nimžto jsem jiným příčinu zavedl?« A jen s těží dal se upokojiti.

»Hřích tělu škodí, i duši zabijí.« Př.

3) 0 souboji.

Šlechtný hrabě Gondy byl jednou velice pohaněn. Čest tehdejšího věku žádala, aby hanu smyl jen krví svého nepřítele. O tom, když sv. Vincenc z Pauly se dozvěděl, umyslel si, že všemožně se přičiní, aby hroznému činu zabránil. V okamžiku, když chtěl jít hrabě na mši, sv. Vincenc vrhne se k nohám jeho, pravil: »Dovolte, pane hrabě! vím z jistého pramene, že hodláte jít na souboj; však oznamuji vám ve jménu svého Spasitele, jestli jdete se nyní klanět v nejsvětější svátosti, pak-li neupustíte od svého předsevzetí, že Bůh na celém potomstvu vašem bude spravedlnost konati!« A nábožný hrabě zůstavil pomstu Bohu.

Čest souboje. Není větší pošetilosti nad souboj. Dva divochové z ostrovů Kanárských potýkali se před svými krajany, aby svou sílu a obratnost na jevo dali. Oba byli si rovni, takže druh druhu nemohl přemoci. Diváci volali, aby již v zápolení přestali; než ctižádost nedala jim pokoje. Jeden ze zápasníků tuše, že jsa umdlen nezvítězí, aby přece ukázal, že nebojí se smrti, uvrhl se v nedalekou propast. — »I já se smrti nelekám!« pravil druhý, a vrhl se za ním. Tyže hrubé pojmy, dle nichžto jednají divochové, vězí dosud v hlavách mnohých vzdělanců našich, kteří pro domnělé uhájení cti život nasazují a vydávají se v nebezpečenství, že stanou se vražedníky. Néž právě, čím méně čest zachovati, to jich před moudrými zneuctívá. Čest nezáleží v olově, ani v ostří meče, ale v neúhonnosti života.

Úvahy.

Křesťané, navykejte zvířat a věcí přirozených za dobré a užitečné tvory Boží považovati; často uvažujte, jak mnoho užitku a radostí nám připravují. Velejte stvořiteli! Chraňte se zvířata trýznit a na věci ch přirozených škody činiti, pomníce, že budete se muset ze

všeho zodpovídat. Všickni rodičové a představení napomínejte dítek a podřízených, aby se v těch věcech nic zlého nedálo, zvláště, aby dítky stromové, sadům neškodily a užitečné ptactvo nehubily aniž je trápily. —

Jaká naučení nám zvířata dávají? Všecka zvířata vůbec učí nás, jak máme o tělo i o život pečovat; jak se chrániti škod a bolestí. Také nás povzbuzují, že druh druhu máme milovati a žíti v svornosti. Mimo to hlásají nám pravdu: Jednejte jako my, dle své přirozenosti! — Dobytek nás učí střídmosti, úslužnosti, tichosti a srovnalosti, uznalosti a vděčnosti. Podobně všecka ostatní zvířata domácí: Pes je příkladem oddanosti a vděčnosti k svému pánu; ovce příkladem tichosti a trpělivosti: slepice, kvočna příkladem pečlivosti a lásky o mladé; kohout příkladem bdělosti a opatrnosti. Ptactvo učí nás Boha chválit a velebit, za pokrm prosit a děkovat. Čáp učí nás oddanosti a vděčnosti k rodičům; hrdlička čistotě, prostotě a věrnosti manželské. Také hmyz nám mnohá naučení dává: mravenec i včela jsou nám vzorem stálosti a pracovitosti, a motýl dává nám výstrahu před nestálostí a těkavostí.

Též i k zvířatům posílá nás do školy písmo sv., bychom se od nich učili, čeho konati máme: »Lenochu,« volá, »jdi k mravenci, zpytuj cesty jeho a uč se moudrosti.«

Ubohý otrok Androklus, jenž svému pánu utekl, byl postížen a odsouzen k smrti. Vyvedli ho na veliké prostranství, ohražené vysokou zdí a pustili naň strašlivého lva. Tisíce lidí se dívalo s výše. Lev zařval a skokem byl u své oběti; však náhle se zastavil, radostí poskakoval a odsouzenci přívětivě ruce lízal. Lidé, divíce se, tázali se po příčině. A otrok vypravoval: „Když jsem pánu svému utekl, skrýval jsem se v jeskyni na poušti. Tu přiběhl tento lev, askuče, svůj pazour mne ukazoval, v kterém ostrý trn byl vězel. Já mu ten trn vytáhl a

od té doby žili jsme spolu v jeskyni v pokoji. Při posledním lovu byli jsme oba postížení a nyní raduje se dobré zvíře, že mne zase nalezlo.“ Na to všecken lid pohnut a rozjařen vděčností šelmy, volal jedněmi ústy: „Ať žije člověk dobročinný a lev vděčný!“ — Otrok byl na to propuštěn a bohatě obdarován; lev pak za ním krácel jako krotký pejsek a zůstal u něho, aniž by byl komu ubližoval. —

Pokuta. Za starých časů moudrá rada řecká, Areopag prozvaná, uslyševši, že jakýs rozpustilý mladík ptáčetům oči vypichoval, kázala ho bez prodlení zabít; nebo za to měla, že z ukrutného mladíka vyrostle ukrutný muž a divoký tyran. „Co má být kopřivou, záhy pálí!“ pravil starý básník.

Tak soudila také rada Abonská v zemi Finské. Stalo se, že vozka přejel vozem psa, kterýž se odpolu mrtvý ke dveřím jistého kožešníka dovlekl. Kožešníkův synek byl tak ukrutný, že nejprve ubohé zvíře kamenoval a potom hrnec vařící vody na ně vylil. Jeden z radních, který naproti zůstával, patřil na tu nelidskou ukrutnost; ihned šel a skutek ukrutný radě přednesl, kteráž uzavřela jednomyslně, aby mladý ukrutník přede vším do vězení vsazen byl. A když rada povahu té nešlechtnosti dokonale povážila, byl pak o trhu u přítomnosti mnoha lidu takto potrestán: Biřic, obnaživ ho od krku až po pás, četl mu následující rozsudek: „Mladý člověče, poněvadž jsi svému spolutvoru, jenž se k tobě při smrti utekl, netoliko pomoci odepřel, nýbrž i bolesti jeho rozmnožil, a jej dvojnásobnými mukami usmrtil, má se ti jméno, jehož jsi zasloužil, na prsa připnouti, a dá se ti 50 ran na potrestání.“

Nyní pověsil mu biřic černou tabulku na krk, na níž psáno bylo: „Člověk krvěžíznivý!“ Na to mu jiný biřic dal 25 ran, a první zas četl: „Ucítíš, mladý člověče, jen něco málo z oněch bolestí, jimiž jsi ubohé zvíře

mučil, a chceš-li někdy v poslední hodinku u pána všech tvorů dojítí milosrdenství, budiž i sám člověkem milosrdným.“ Na to mu dal druhý bičic ostatních 25 ran, a jakkoli k živému Bohu volal a o smilování prosil, nebyla mu ani jedna rána prominuta.

„Netrap zvíře pro žerty,
cítí bolest jako ty.“ Př.

„I pes pomní, kdo ho
krmí.“ Př.

b) O povinnostech pátého přikázání.

Sv. Ubald, jako biskup, musel jednomu zedníku patřící domluvu dáti. Tento se rozvztekliv, hodil sv. biskupa do jámy vápenné. Sv. Ubald dost těžce si sám z jámy pomohl a odešel domů, mlčel. Ale lid celým srdcem svému biskupu oddaný, když se dověděl, jak neslušná se mu stala křivda chtěl se pomstiti; což sv. Ubald znamená, přijal zedníka do domu svého, kde jej ukryl a od pomsty ochránil. Tato tichost a laskavost zedníkem tak hnula, že hotov byl lidu sám do rukou se vydati. Ale sv. Ubald objav ho, ubezpečil jej, že mu z celého srdce odpouští a že za něj k Bohu se modliti bude. —

Povolnost. Čtvero bratrů távalo se moudrého Kroka, který by z nich nad ostatními vládnouti měl, sami mezi sebou usnésti se nemohouce. Krok zapomenuv zeptati se jich, kdoby byli, dle starého zvyku odpověděl: „Ten, který jest nejmoudřejší.“ „Tedy urči, kdo z nás nejmoudřejší jest,“ žádali bratří, „a chceme ho poslušni býti.“ „To je pro mne nesnadná věc,“ řekl Krok, „neboť s vámi dnes ponejprv jednám! Vy však dlouhá snad už léta spolu obcujíce, můžete spíše věděti, kdo z vás jest moudřejším.“ I odpověděl nejstarší: „Uznávám nejmladšího z nás za nejmoudřejšího, neboť má z nás nejvíce zkušeností!“ A když Krok ostatních dvou se tával, koho

by oni za nejmoudřejšího uznávali, pravil jeden z nich: „Toho, jenž posud nemluvil, neboť nám všem nejvíce dobrodiní prokazuje!“ A poslední řekl: „Co domluvil, ten to jest, neboť z nás nejspravedlněji jedná!“ Divil se Krok odpovědům těmto a dlouho přemýšlel, komu má nejvyšší moudrost přičísti, zdali nejskrovnějšímu, nebo nejzkušenějšímu, nejdobrotivějšímu čili nejspravedlivějšímu, jelikož moudrý i spravedliv i dobrotiv i zkušen i skromný býti má. Po nějaké chvíli pravil: „Vystup, kdo koho nejvíce miluješ.“ I vystoupili všickni a objímali se po bratrsku. — Krok zaplesal, slze radosti kanuly mu s očí a kladá jim ruce na hlavy, pravil: „Šlechtní lidé, vy jsouce bratří, sebe vespolek milujete a bratří se milující velitelů mezi sebou nehledají; oniť jsou všickni k sobě povolní.“ Melichar.

Šesté přikázání.

„Nesesmilníš.“

Hra na barvy. Jistý otec měl čtvero dobrých dětí, ježto byly útěchou a rozkoší jeho života. Když se u večer z práce domů vracel, chvátaly dítky vstříc a setírajíce pot s čela jeho, vypravovaly mu, co po celý den činily, čemu se naučily a jak se bavily. A otec těšil se z nevinného hovoru jejich. „Otče,“ pravily jedenkrát, vítajíce ho vesele, „my si dnes chceme hrát na barvy!“ A vedly ho do zahrádky. „A což si každý z vás vyvolil za barvu?“ ptal se otec. „Já,“ pravil nejstarší syn Vojtěch, „vyvolil jsem barvu červenou, ješto jest barva lásky.“ „Dobře milý synu,“ dí otec; „kdyby bylo mezi lidmi všudy dost lásky, země naše byla by rájem; nebo neschází jí krásy, ale prostoty a lásky.“ „Já,“ řekl Jaroslav, „zvolil jsem si barvu modrou, nebo barva modrá jako nebe je barva nezkalené

radosti.“ „Také dobře,“ odvětil otec, „nebo každý nám jest milý, kdo jest veselý myslí.“ „Já,“ pravila Zdeňka, obrala jsem si barvu zelenou, barvu trávy a požitků zemských.“ „Ano,“ přisvědčil otec, „zelená jest barva naděje, a co je člověk, zvláště rolník bez naděje?“ „A mně,“ pravil konečně Věkoslav, „zůstala barva nevinnosti, totiž bílá.“ — „Milé dítky,“ doložil otec, „všecky jste dobře volily, předce však barvě bílé Věkoslavově dávám přednost; nebo barva bílá jest základ a obsah všech ostatních barev a nevinnost jest pramen všech cností a rozkoší. Proto bedlivě ostříhejte srdce čistoty, a budete míti hojnost lásky, naděje i radosti.“

Uhel (podobenství.) Mudroň, vážný učitel, nedovolil ani svým synům a dcerám, aby obcovali s osobami, jejichž chování nebylo zcela čisté, neporušené. „Ale otče,“ pravila Božena, když jí návštěvu lehkovážné Lucky zapovídal: „ty mne máš pořád za dítě, mysle, že by mi obcování s Lucií mohlo býti nebezpečné!“ — Otec, vzav mlčky z pece do ruky uhel, podal ho dceři. „On nepálí,“ řekl, „jen ho do ruky vezmi.“ Božena, sotva se dotkla uhle, zamazala si ruku, i aniž se toho nadála, také šat. — „Člověk nemůže být ani dost opatrným,“ pravila, „když se dotýká uhle!“ „Ovšem,“ odvětil otec, „vidíš, milé dítě, uhel, ačkoli nepálí, předce špiní. Tak i obcování s nemravnými!“ —

Růže (podobenství.) Růženka si v květníku vypěstovala růži, jež záhy na jaře počala kvésti. Za dne, když bylo slunečko, dávala růži na okno, k večeru pak, a když byla nepohoda, domů ji odnášela. Jedenkrát domnívající se, že bude vlažná noc, nechala růži na okně; než do rána byla mrazem spálena. Co když Růženka k svému hoři zpozorovala, pravila: „Ach, jediná neopatrnost všecku mou snahu zmařila!“ Než matka ji potěšila řkouc: „Malá ta nehoda buď ti, dcero má, naučením, že co mráz je růži, může zlá společnost býti nevinnosti.“ —

Sv. Alois, ač po několik let se zdržoval u dvora královny španělské, předce nevěděl, jaké by byla tvářnosti; tak pilně očí svých na uzdě držel.

Stud — obrana čistoty (podobenství.) Když přirozenost růži, květinu nejlíbeznější, splodila, pravil duch růžový k anjelu květin: „Neostřežíš tuto rostlinu nějakou obranou, která by ji proti škůdcům chránila? Bodlák i šípek trnám jest ozbrojen!“ — „Šípek,“ odveee anjel, „nepatří k šlechtným květinám, nýbrž k služebným ve vladařství zrostlin; jest jen k tomu, aby útlé bylinky před nerozumnou zvěří ochraňoval, a protož mu přirozenost špičatých udělila trnů; předce však má se dle vůle tvé státi.“ — To pravě, přiodil růžový keř bodavým trnem. A duch růžový řekl: „K čemu těchto slabých jehel; ony ušlechtilou květinu neuchrání.“ — Na to anjel květin: „Ony ji toliko před nepovážlivou rukou dítěte chrániti mají! Obrana silná by nezvedenost a bezprávi více jen ponoukala. Co je svatého a krásného, dosti síly má v sobě, a proto mu přirozenost jen slaboučkou obranu udělila, která [chrání, nikoliv ale ubližuje; nebo ku kráse toliko útlost se má připojiti.“ — Tak i nevinnosti přirozenost stud a zardění udělila.

Jistému mladíku, kterýž nečinil konec v hřešení a naděje nedával k polepšení, dal jistý zpovědník následující radu a pokání: „Až se ku spaní budeš chtít položiti, postav u hlavy svíci rozžatou a k nohoun dej obraz ukřížovaného, jak obyčej jest u rakvi zemřelých činiti; pak ruce přes kříž na prsa polože, učiň následující rozjímání: Přijde, jistě — přijde ta hodina, v kterou, když duše tvá se odebere do domu věčnosti, ty mrtev budeš takto ležeti!“ — Rozpustilý mladík přijal ochotně toto pokání, maje za to, že snadnějšího nemohl obdržeti. I učinil vedle rady zpovědníkovy. Když ale v posteli ležal, maje u hlavy svíci a u nohou kříž Páně, a připomínaje sobě, že takový bude konec života jeho, takovou hrázou

byl jat, že časně ráno pospíchal k zpovědníkovi, jemuž s velikým pláčem ze všech hříchů se vyznal, a životu opravdu kajícímu se oddal, v němž i setrval.

Sedmé přikázání.

„Nepokradeš.“

Sv. Augustin vypravuje následující událost: „Když jsem v Miláně byl, nalezl jeden chudý muž pytlík, v němž se dvě stě, dílem zlatých, dílem stříbrných peněz nalezalo. Jsa pamětliv přikázání Božího, jež ukládá cizí věci navrátiti, nechtěl sobě, ač sám chudý byl, nalezených peněz podržeti. — Avšak nevěděl, kdo je byl ztratil a komu je má navrátiti. Což tedy učinil? On oznámil spisem na veřejném místě přilepeným, že kdo nedávno pytlík s penězi ztratil, aby se u něho hlásil. Stalo se, že člověk, kterýž pytlík onen byl ztratil a hledaje ho, sem tam zarmoucen chodil, přišel k místu, kde nález se oznamoval. Vyhledal tedy nálezce, jenž po několika otázkách, aby nebyl oklamán, přesvědčiv se o pravdě ztráty, pytlík s penězi neprodleně mu vrátil. Z vděčnosti podával chudý muž poctivému nálezci 20 kusů peněz; on však nechtěl jich přijmouti. Dotíral naň s prosbou, aby alespoň deset kusů přijal; však nadarmo. Prosil tedy, aspoň pět kusů peněz aby sobě podržel; však ani těchto nechtěl přijmouti. Konečně byl majitel peněz velmi skormoucen, že pohodiv pytlík, pravil: „Poněvadž ode mne nic nechcete přijmouti; tedy vyznávám, že jsem nic neztratil, a nyní sobě musíte celý pytlík podržeti.“ Tímto vyznáním donucen byl nálezce něco peněz přijmouti, což ale hned rozdal ještě chudším lidem, nežli byl sám. Jaká to s jedné strany poctivost, jaká láska k bližnímu a s druhé jaká povděčnost k příteli svému.

„Svého hled, cizího nech.“

„S Bohem a s poctivostí.“ Př.

Cizí statek — veliké břímě. Jistý bohatec připravil chudou vdovu o kus pole, aby si zahradu rozšířil. Když druhého dne po soudu dráč na poli tom se procházel, přišla vdova oloupená s pytlem, žádajíc s pláčem, by si z otcovského podílu tolik země směla vzít, co by se do toho pytle vešlo. Boháč odpověděl s úsměškem: „Žádosti této pošetilé vám svoluji.“ Vdova naplnivši pytel zemí, pravila: „Mám ještě jednu prosbu. Buďte tak dobrý a pomozte mi pytel pozdvihnouti na bedra.“ Boháč nejsa práci uvyklý, dlouho odpíral; konečně předce se slitoval. Chtěje pak zdvíhati pytel zvolal: „Není možná; pytel jest příliš těžký.“ Načež vdova pravila s důtklivostí: „Ješto vám pytel země tak velice těžký, jak teprva celé pole, které by v tisíc pytlů se nevešlo, vás bude tížiti na věky!“ Bohatý dráč se této řeči vdoviny ulekl a pole jí navrátíl. „Nahlížím již,“ pravil, „že

Cizí statek břímě jesti,
jež bych musil věčně nésti.“

Vypravuje se, že sedlák jeden jeda okolo šibenice, spatřil tu oběšeného zloděje, jenž se klátil. Skočiv s vozu, přerázl provaz i vzal oběšence, jenž znamení života dával, jsa útrpností jat, na vůz, i jel s ním domů, doufaje, že se u něho zotaví. Než oběšenec, kterýž na cestě přišel k sobě, skočil s vozu a poděkovav sedláku, že ho zachránil, šel dále. Zatím sedláku nadejda, pak číhal, kde sedlák s koňma se zastaví; a vloudiv se do maštale, vzal oba koně svému vysvoboditeli a upláchl. Brzo se ale přišlo zloději na stopu i byl chycen a po druhé popraven. Tak zpravdila se slova písma svatého: „Kdo činí hřích, služebník jest hříchu.“

Lichvář a synové jeho. Bohatý lichvář stroje se k smrti, povolal tři syny své a poručil jim, aby znamenitou sumu peněz navrátili chudým sirotkům, ješto byl pohříchu oklamal. Synové připověděli otci, že chtějí

tak učiniti. Na to otec zemřel. Po smrti otcově ale shodli se bratři v tom, že sami rozdělí se o peníze, kteréž odevzdati měli oloupeným sirotkům. V domě bohatého nebožtíka děly se přípravy k pohřbu. A tu mimo všeliké nadání vejde kmet vážný do světnice, v kteréž se byli mladí lakomci usnesli na novém zločinu. Byl to důstojný poustevník s lysou hlavou a s dlouhými bílými vousy. Bratři se lekli nenadálého hosta: znalíť zajisté muže Božího, vědouce, že nepřicházívá mezi lidi jinak, leč jako posel Páně. Podavše mu místo, by sobě odpocíнул, táží se ho: „A co nového přinášíte nám, otče, z pouště?“ „Dobrého vám nezvěstuji ničeho,“ vece důstojný kmet. „Putuje pouští, zaslechl jsem ze skalní sluje hlas jakýsi, jenž úpěnlivě kvíлил, křiče divoce: Běda mi! Duše bohatého lichváře, kterouž jsem již od několika let měl v svých osidlech, vymkla se mně. Bohatec tento, maje umřítí, smířil se s Bohem a poručil třem synům svým, aby navrátili všecken statek, nabytý nespravedlností a krivdou. — Strašlivý tento hlas byl mi ku potěše. Avšak tím více poděsil jsem se jiným hlasem, jímž zachechtal se pekelník, řka: »Netrap se ale raduj se tovaryši můj! Místo jedné duše dostaneme bez pochyby tři.« — Bratři zděšení ráznými slovy poustevníkovými zbledli, a nejstarší z nich vece: »Ach, otče, hlas tento týká se nás. Než my vykonáme s pomocí Boží vůli nebohého otce svého.« »Ano, myť ji vykonáme,« doložili druzi dva bratři. — »Buď Bohu dík a chvála!« zvolal poustevník. »Otec váš na krátce před smrtí svěřil mi, co vám přikáže, uloživ mi, přesvědčiti se, zdali jste vykonali nařízení jeho. Nuže nemeškejte! vraťte sirotkům ubohým, což jim náleží, a spaste duše. Kdožkoli s vědomím zadržuje cizý statek, nemůže přijíti k spasení; on nevyvázne na věčnosti ze žaláře, pokud by nevyplatil posledního halíře.«

»Lepší jedno oko své než-li cizí dvě.« Př.

Osmé přikázání.

Nepromluvíš křivého svědectví proti bližnímu svému.

Sv. Perpetua. Za času, když císař Severus pronásledoval křesťany, byla také Perpetua, jež se křesťankou stala, do žaláře uvržena. Staříčkový otec, kterýž byl dosud pohanem, láskou k dceři puzen, šel do vězení a snažil se všemožně, ku zapření a k odpadnutí ji přinutit; avšak ona stála pevně v předsevzetí svém. Otec měl ji k tomu, aby při výslechu zapřela, že je křesťankou. Perpetua, ukážíc na nádobu, tázala se otce: »Jak jmenuješ tuto nádobu?« »Džbán,« odpověděl otec; »než k čemu to?« »Mohu,« pravila Perpetua, »nádobu tu za něco jiného míti, než jest? A tak se i já musím nazvati, což jsem, totiž křesťankou.«

Nesuď. Poustevník jeden na poušti, Scite nazvané, dopustil se velikého hříchu. I shromáždili se všickni starší poustevníci a radili se, kterým trestem by ho trestati měli? Jenom Mojžíš, starý a svatý poustevník, nepřišel k tomu soudu, aniž chtěl přijíti, když pro něho poslali. Poněvadž bez něho nic usouditi nechtěli a velmi ho nutili, aby přítomen byl, přišel nesa plný koš písku na zádech svých. Když to shromáždění poustevníci viděli, s podivením se tázali, co by to mělo vyznamenávati? Jimž on odpověděl: „To jsou moji hříchové, kteréž nosím a nevidím jich, a, vy jste mne povolali, abych nosil hříchy cizí.“ Těmy slovy chtěl jim říci, že by člověk, když hříchy bližního souditi chce, nejprv do svého srdce nahlédnouti a sebe souditi měl, a jestli že sám dobrého svědomí nemá, že by soudcem nemilosrdným hříchů cizích býti neměl. I pohnul všecky přítomné poustevníky tak, že milosrdně se měli k tomu pobloudilému.

„Láska nemyslí nič zlého, láskou jen suď bratra svého!“ Př.

Jistý farář byl od svých osadníků pomluven, že až k smrti se usoužil. Když byl na smrtelném loži, přicházeli utrhači prositi za odpuštění. „Jáť se nehněvám,“ pravil farář, „ale učňte mi něco k vůli. Tu máte podhlavnici, jděte na věž, vysypte peří a povlak mi přineste.“ I šli a tak učinili. Když pak se vrátili, pravil farář: „nyní, prosím vás, to peří zase sesbírejte!“ — „To není možná,“ odpověděli osadníci, „vždyť je vítr na vše strany zavál.“ „Vidíte, moji milí,“ řekl farář, „jako nemůžete ono peří sesbírat, tak vám i nelze všechny pomluvy odvolati! To naučení vezměte sobě od svého faráře a zachovejte mne alespoň po smrti v dobré památce, ježto jste mně za živa tak velice ubližovali.“

„Pomlouvati nepřítomného, jest tolik, co bítí mrtvého.“ Př.

Lež žertovná. Eduard, syn bohatých rodičů, mívával v obyčeji, že rád žerty si tropil. Jednou psal list; na stole leželo šest dukátů, které měl k listu přiložit. Emilka, malá sestřička, vidouc lesknoucí se peníze, pravila: „Eduarde, kde pak rostou takové peníze?“ Eduard odpověděl: „Dukáty rostou na zlatém keři; sázejí se jako boby do země, z nichžto vyrůstají keřičky, na nichž potom visí samé dukáty.“ Eduard psal horlivě dále, aniž pozoroval, když Emilka vzavší dukáty, běžela do zahrady, kde je zahrabala do země. Když byl Eduard s psaním hotov, přiběhla Emilka, řkouc: „Eduarde, teď budeš mít hodně dukátů; už jsem je vsadila.“ Eduard vyskočiv mrzutě, vzal Emilku za ruku a běžel do zahrady. „Hned mi pověz,“ pravil, „kam jsi ty dukáty vsadila.“ Ale divčina se nemohla na místo více upamatovati; anebo ji někdo viděl a tajně dukáty vyhrabal; slovem, dukáty byli tytam — následkem žertovné lži.

„Každý lhář lže na svou hlavu.“ Př.

Lež z nouze. Jistý rolník obětoval císaři Theodosiovi jablka nevídané velikosti a krásy, které on

choti své darem odeslal. Císařovna Eudoxia poslala z útrpnosti jablko Paulínovi, dvořenínu císařově, aby se jím v chorobě občerstvil. Byl to muž vysoce učený a nábožný, jenž před tím císařovnu v náboženství vyučoval. Že však Paulín o daru císařově ničeho nevěděl, poslal jablko za vzácnost svému císaři. Theodosius vezma osudné jablko do ruky, usmál se náhodě, že tak podivně dar jeho mu opět do ruky se dostává; hned však na to zmocnila se ho podezřivost. Bez odkladu odebral se k své choti, tázaje se, kam jablko darované dala? Císařovna se zaleknouc, omlouvala se, že jablko snědla. Theodos, rozhorlen pro takovou nepravdu, tázal se opět, kam se jablko podělo? Aby při svém tvrzení zůstala, doložila opět císařovna, že jablko požila. Takovouto lhavou řečí její na nejvyšší rozložený císař vyňal jablko pod rouchem skryté, ukázal je a veřejně choti svou ze lži pokáral. Domnívaje se však, že by pode lží skryta byla nevěrnost manželská, kázal Paulína odpravit, císařovnu ale poslal do vyhnanství.

Pochlebník. Vypravuje se o Dionysovi, králi syrakuském, že, ač od veškerého lidu velice byl nenáviděn, předce jistý Damokles, pochlebník a fatkář, blahoslavlil jej a v pochlebenství sobě přál, aby byl na místě jeho. I chtěl mu Dionys v skutku dáti okusiti štěstí svého. Protož dal jej oditi v roucho královské a uvésti de skvostně ozdobeného večeraďla, kdež při nádherné a hojné tabule mu na pokynutí mnoho otroků posluhovalo. Uprostřed však hodů těchto pozdvihne Damokles oči svých a vidí nad hlavou svou vznášející se břitký meč, jenž na tenké nitce visel. I zbledne, odstoupí nazpět a nemůže více ani sousta do úst dáti. Což zpozorovav Dionys, dí jemu: »Ejhle, toť obraz štěstí mého a blaženosti mé, neb uprostřed rozkoší musím se obávat, že v nejbližším okamžení záhuba mne zastihne!« — Kdyby to mnohý povážil, jistě by nepochleboval.

»Pochlebník jako kočka zpředu líže, vzadu škrábe.« Př.

Potrestání falešného udavače. Alžběta, královna Portugálská, měla mezi svými panoši nábožného a cnostného mladíka, kterýž jí se zvláštní ochotností a horlivostí sloužil, a proto také u ní velmi oblíben byl. Jiný zlomyslný panoš nepřál mu této přízně dobré královny a hleděl jej u krále v podezření uvesti, že se o milost královny uchází a jí zneužívá. Král slyše to, rozhněval se velice a umínil si, že oblíbence královnina smrtí potrestá. I vyšel si na procházku v tu krajinu, kde měl své vápené pece, a dal správci rozkaz, aby onoho panoše, který druhého dne k němu přijde a tázati se bude, zda-li rozkaz králův vyplnil, dal bez meškání do ohnivé pece vrhnouti. — Když se král domů navrátil, poručil zbožnému křivě obžalovanému mladíku, aby se druhého dne časně ráno k správci královských vápenic odebral a se zeptal, zdaliž rozkaz králův vyplnil? — Panoš, nic zlého netuše, vydal se hned při svítání na cestu k vápeným pecím, aby rychle vykonal co mu byl král nařídil. Na cestě slyšel zvonek nedaleko stojící kaple, vyzývající nábožných věřících ke slyšení mše svaté. — Mezi tím, co se panoš v kostele modlil, poslal král onoho hanebného udavače, by se poptal, zdali jeho rozkaz byl vyplněn. Správce držel ale tohoto za onoho od krále míněného, ihned se ho chopil a do ohně hodil. — Panoš královnin, vykonav svou pobožnost, šel dále a přišed k správci, táže se zdali rozkaz králův vyplněn? I slyší, že jest. Jde tedy nazpět ku králi, a vyřizuje poselství svoje. Ale jaké bylo podivení královo, když jinocha spatřil. A jak teprv užasl král, když slyšel, co a jak se přihodilo. I poznal zde prst boží, poznal nevinnost panošovu a od té doby již nikdy nepochyboval o cnosti své královské choti. — Křivý pak žalobník byl dle zasluby potrestán.

Zahanbený pomluvač. Jistý sv. biskup, slyše jedenkrátě hosta svého, že mezi stolováním nela-

skavé řeči proti nepřítomnému si dovoluje, velmi nemile to nesl, a chtěje mu dobré naučení dátí, povolal hned služebníka svého a kázal rychle přivesti toho, jehož dobré jméno zlým jazykem bylo zlehčováno. Utrhač se zastyděl, jemuž biskup vážně odpověděl: »Slušnot i druhou stranu vyslechnouti, je li tomu v pravdě tak, jak jsme nyní z úst vašich byli slyšeli, aneb aby se ospravedlnil.

Deváté a desáté přikázání.

„Nepožádáš manželky bližního svého, aniž požádáš jeho statku.“

Mnich velmi zaměstnaný. Za dávných časů žil jistý mnich, jenž si každého večera stýskal, jak jest velice zemdlen. Opat jeho tázal se po příčině. »Ach,« odpověděl mnich, »já mám každodenně velmi mnoho zaměstnání, k čemu kdyby mně Bůh nepřispíval, síly mé by nestačily. Mám totiž dva sokoly chočit, dva zajíce v běhu zdržovat, dva krahujce neb jestřáby cválat, s drakem se potýkat a lva drtit, a k tomu všemu mám nemocného ošetřovat.« »E,« pravil opat, »to jsou řeči pošetilé; takové práce se žádnému na jednou neukládají.« »A předce, ctihodný otče, má se to tak, jak pravím,« odpověděl mnich. »Dva sokolové jsou moje dvě oči, ježto musím stále opatrovat, aby se jim něco nezlíbilo, co by mému spasení škodilo. Dva zajíci jsou dvě nohy, jichž musím zdržovat, aby netěkali po mrzkém zisku a nechořily po cestě hříchu. Oba jestřábové jsou dvě ruce, jež k práci musím přidržovat a cvičit. Drak jest můj jazyk, kterýž stále držeti musím na uzdě. Lev jest moje srdce, s kterým stále se musím potýkat. Nemocný jest tělo mé, ježto jest hned horké, hned hladové, hned žíznivé, hned zdravé, hned nemocné; zkrátka, bývá v takovém

stavu, že mu třeba stálého dohledu a ošetřování.« Opat poslouchal s podivením tomuto vypravování mnicha, jemuž pak pravil: »Milý bratře, kdyby všickni mniši, ano všickni lidé takto byli zaměstnáni, zajisté by svého času po vůli Boží lépe užívali.«

Prospěšné vysvětlení. Mladý poustevník stýskal si starému zkušenému bratru, že ho zlé myšlení a žádosti velmi trápí; on pak jej upokojil řka: »Letí-li pták nad tvou hlavou, musíš si to dát líbit; avšak nemusíš dopustit, aby na ní usedl a hnízdil; a tak zlým myšlenkám a žádostem nemůžeš sice zabránit, ale nemusíš srdci svému jimi dát uškodit.«

»Kdo své vůle nepřemůže,
nikdy šťasten být nemůže.« Př.

S p o k o j e n o s t.

Synu uč se od mravence	Po takém nedychti štěstí,
mravně na tom světě žíti;	které blaží jenom lenost;
nelenujef, žije tence,	největší bohatství jesti —
sbírá jen, co musí míti.	pracovitá spokojenost.

Jablonský.

S p o k o j e n ý p a c h o l í k. V kuchyni královského zámku ve Versailles-u nalezal se za časů Ludvíka XIV. pacholík, kterýž točil rožeň, a za to měl v zámku výživu. Jednoho dne jda král okolo, uzřel ho při práci. Poněvadž byl sličné tváře a vesel, myslil si král, že by se pacholík k něčemu lepšímu hodil. I počal se ho vyptávati: »Odkud jsi a čím se zaměstnáváš?« »Já jsem z Berry,« dí pacholík, nevěda že s ním král mluví, »jmenuji se Štěpán a jsem zde kuchtíkem.« »A mnoho-li pak sobě vyděláš?« táže se král dále. »Já,« odpověděl, »vydělám si tolik, co král.« „A mnoho-li vydělá sobě král?“ vyzvídal na něm Ludvík. „Tolik co potřebuje,“ odsekl hoch, „a tolik vydělám si také; co chci více?“ I zanechal ho král při takové spokojenosti.

Nepožádáš statků bližního. Tatarský důstojník, jda do Pekingu, ztratil na cestě sáček s penězi. Pocestný kterýž ho našel, horem pádem běžel za důstojníkem. Ten pak ujížděl, domnívaje se, že ho chce obtěžovat o almužnu. Teprv u domu svého, zastaviv se, ptal se pocestného, co žádá? On pak, podáváje mu sáček s penězi, pravil: „Pane, našel jsem peníze, které jste ztratil, i běžím, abych vám je odevzdal.“ Tatar, divě se poctivosti člověka (nebo dle čínských zákonů, kdo co nalezne, smí si nechat), tázal se po příčině neobyčejného chování. „Pane,“ odpověděl chudý, „jsem křesťan a víra mně káže: „Nepožádáš cizího statku.“ — Poctivého nálezce pak tatar bohatě obdaroval.

„Chceš-li hříchu předejiti,
hled i žádost v uzdě míti.“ Průp.

c) O příkázaních církevních.

Každý křesťan povinnen jest jich zachovávat.

Císař Karel Veliký byl pán velmocný, a předce Církve byl poslušen a příkázání její věrně plnil. On poručil svým poddaným, aby nařízení biskupův a kněží bedlivě zachovávali, a přísně trestal přestupníky církevních příkázání, říkávaje, že kdo se nechce podrobiti Církvi, také poslušnosti králi nezachová.

Kardinal Osius, jeden z největších biskupů šestnáctého století, nejslovutnější obhájce víry katolické v Německu, postil se co nej přísněji o všech dnech, kdež církev se postiti příkazuje. Někteří přátelé jeho prosili jej, aby v prospěch svého zdraví a blaha církve, pro niž tak pilně pracoval, posty své zmírnil; načež odvětil osvěcený hodnostář církevní: „Jednám toliko ve smyslu svého blahobytu, pak-li čtyřceti denní půst a ostatní posty církevní dobře zachovávat se znaším. Chci totiž

dlouho žítí; v přikázání Božím se praví: Cti otce svého i matku svou, abys dlouho živ byl na zemi! Otcem mým jest Bůh v nebesích a mou matkou jest církev na zemi. Tu káže mi Bůh, Otec můj, abych se postil a církev matka má předpisuje mi dny, kdy se postiti mám. Obou rád a ochotně poslouchám, i doufám, že pro tuto poslušnost života věčného a blaženého dosáhnu.

První přikázání.

„Svátky zasvěcené světiti.“

Pěkný, následování hodný příklad jak se má první církevní přikázání zachovávat, dává Kristof Kolumbus, slovatný objevitel Ameriky. On totiž v neděli neb ve svátek nikdy se nevydal na cestu, ani po zemi, ani po moři. Při plavbě do Ameriky zachoval všechny církevní slavnosti s největší svědomitostí, k čemuž i přísně své plavce přidržoval. V den sváteční byly všechny lodě ozdobeny, z nichž rozléhat se pobožné modlitby a zpěvy, tak že se podobaly plovoucím kaplám. — Kéž by všickni křesťané slavili tak důstojně dny sváteční!

Dokud anglický kancléř Tomáš Morus pro víru ve vězení úpěl, každou neděli a svátek lepší oděv na se brával. Tázán jsa, proč to činí, an ho tam nikdo nevidí, odpověděl: »Já jsem ho nikdy v neděli a ve svátek nebral, bych se jím sobě neb jiným lidem zalíbil; ale činil jsem to, abych Boha, jemuž samému jsou tito dnové zasvěceni, také zevnitř uctil.«

Druhé přikázání.

„V zasvěcené svátky celou mši sv. pobožně slyšeti.“

Jak máme mši svatou slyšeti.

Krásný toho příklad poskytuje nám jeden mládenec jménem Marius Oliva, jenž r. 1826 jsa 18 let stár,

zemřel. Již za času svých studií byl vzorem i spolužákům a domácím i příbuzným. Aby mši sv. s větším úspěchem přítomen byl, již záhy sám toto pravidlo si ustanovil, od něhož po celý život nikdy se neodchýlil: Před mší sv. se připravuji k jejímu slyšení, všudypřítomnost Boží a svou nehodnost živě na mysl si uváděje. Až do evangelium zaměstnávám se s příštím a skrytým životem Spasitele; při evangelium si myslím, že Pán to, jenž ke mně mluví a slibuji mu, že v životě a při smrti svatý jeho zákon chci konati, dle slova jeho a příkázání církve žíti a umříti; při obětování pohroužím svou mysl v hlubinu tajemství, utrpení a smrti Kristovy, což na oltáři se obnovuje. Když kněz se modlí Pater noster — Otče náš — obuzuji posvátnou touhu, abych Krista Ježíše duchovním způsobem přijmouti mohl, pak-li skutečně pod způsobou chleba jej nepřijímám; konečně při přijímání děkuji Pánu za veškerá dobrodiní a milosti, zvláště ale za ustanovení nejsvětější svátosti oltářní; modlím se k němu za rodiče, přátele a celou církev, abych byl hoden onoho požehnání, jež mi svým sluhou uděluje.“

Zasloužená důtka. Osoba, jenž obyčejně v kostele se nudila, stěžovala si svému biskupu, řkouc: „Kdyby jen ta mše sv. tak příliš dlouho netrvala!“ I odvětil jí biskup: „Raději vyznejte, že vaše pobožnost příliš krátká jest! — Hanba dítěti ve společnosti otcově se nudícímu; hanba člověku ve společnosti Boží se nudícímu! Bůh žádá, abys ze sedmi dnů toliko jeden a ze dvaceti čtyř hodin toho dne nejvíce dvě hodiny k oslavě svatých tajemství vynaložila a aj! ta maličkost zdá se ti přílišná!“

Sv. Jan almužník netrpěl toho, aby někdo v chrámu Páně byl mluvil a u přítomnosti všech vypudil ty, jenž nepočestně, neslušně na posvátném místě se chovali, řka k nim: »Pakli jste sem přišli se modlit, neu-

potřebujete mysli a jazyka k něčemu jinému; přišli-li jste ale, abyste rozprávěli o věcech zbytečných, pak poslechněte, co dí Pán v Evangelium: »Dům můj jest dům modlitby; varujte se, byste z něho neučinili peleš lotrovskou.«

O poslouchání slova Božího.

Konstantin Veliký poslouchával často po celé hodiny slovo Boží a sice stojí, by svou uctivost k němu na jevo dal. Když mu biskup jednou pokynul, aby se pesadil, odpověděl: »Pokládám to za hřích, poslouchati slovo Boží pohodlným způsobem a nepozorným uchem.« Kdykoli se mluvilo o Bohu a o božských věcech zdvojnásobil pozornost a mohlo se čísti na tváři jeho, jak zbožná uctivost k slovu Božímu naplňovala duši jeho.

Přílišná štědrotá. Když jistý afrikanský kazatel kázal o slovech: »Co prospěje člověku . . . ?« — pravil mezi jiným, že mnohý křesťan sobě škodivá přílišnou štědrotí. — Pozoruje, ano celé shromáždění slovům jeho se diví, takto se blíže vyjádřil: »Ano, nejmilejší, mnozí křesťané přicházejí do chrámu a slyší slovo Boží, jež po kázání hned rozdělují: to tomu, to onomu a tak celou řeč rozdají, pro sebe nic neponechavše.« — Tak nejen v Africe, nýbrž i u nás bývá mezi křesťany.

O účinku slova Božího.

Sv. Ludvík Bertrand šel jednoho večera s bratrem řádu svého na procházku, rozmlouvaje s ním o Božských věcech. I přihodilo se, že jistý mladík, kterýž tou dobou s vražednou zbraní, pod šatem ukrytou, okolo nich se ubíral, nepozorován poslouchal rozmluvy jejich. Nenadále vyskočiv vrhl se k nohám svatého a zahodiv

zbraň svou, volal úpěnlivě: »Bůh sám odplatí tobě, cti-hodný otče, což jsi mně učinil. Právě jsem byl na cestě, abych se pomstil nepříteli; slova však, která plinula z úst tvých, dojala mé srdce. I zmizela pomsta má a tu klečím před tebou, co kajcník.« Sv. Ludvík děkoval Pánu za ztracenou ovci tuto a napomáhal kajcníku s radostí, aby dokonal započaté dílo pokání. Jak to veliký a nenadálý účinek slova Božího!

Třetí přikázání.

„Čtyřicetidenní půst, čtvero suchých dnů a jiné ustanovené posty zachovávat, též v pátek a v sobotu od masitých pokrmů se zdržovati.“

Svědomitý pacholík. V jednom francouzském městě připravoval se chlapec k prvnímu sv. přijímání. Měl na neštěstí rodiče, kteří si přikázání církevních málo všímali. Jídávali totiž, jak jest rok dlouhý, bez rozdílu maso. Synek byl příležitostně od kněze poučen, jak se má budoucně ohledně postního přikázání zachováti. Brzo se naskytla příležitost. První příští pátek byly masité pokrmy předloženy. Chlapec masa nejedl a za podávané pokrmy s uctivostí se poděkoval. Tázán byv, proč masa nejí, odvolal se na církevní přikázání, dokládaje: „K obědu vezmu kouskem suchého chleba za vděk.“ Otec poručil ho do pokojíka zavřít, a nedal mu ani kousek chleba, kterým chtěl za vděk vzít. Pacholík poslechl. Matka chtěla z útrpnosti dítěti předce něco k jídlu dát a při té příležitosti mínila s ním také se vyvaditi, proč se podle vůle otcovy nezachoval. Jak velice se ale podivila, když jí chlapec pověděl: „Milá matko, kdyby mně byl otec něco poručil, co bych byl směl učiniti, byl bych učinil. Nejednal jsem ze vzdoru.

On kázal, abych zde zůstal až do zejtrka bez jídla a v tom ho mohu uposlechnouti, a neubližím svému svědomí. Nemějte mi tedy za zlé, když to, což jste mi přinesla, jísti nebudu.“ Slzy polily matku. Zarazivši se, odkvapila, aby pověděla muži, co se přihodilo. Otec tím dojat jsa, přiznal se, že je syn lepší otce. Jde ku chlapci, objímá ho laskavě i táže se: „Kdo pak ti dal tuto moudrou radu?“ Uslyšev, že to kněz byl, šel za to k němu upřímně poděkovat. Od té doby žil celý dům jeho po katolicku — v bázni Boží.

Ludvík XVI., nešťastný král francouzský, byl přísný zachovávatel církevního postu. Nikdy za celý život nedovolil sobě jediného přestupku proti příkázání tomu, aniž si bral kdy záminky, aby sprostěn byl zachovávání jeho. Když se jednoho dne v čas postní k honbě chystal, byl tážán, kdy veli obědvati? I dí král: „Což nemáme ještě půst?“ Řeklo se mu, že honba jest unavná a že bude mítí hlad. „To jest ovšem pravda,“ odvece král, „avšak honba má není žádné církevní příkázání.“

Co patří k pravému postu? Opat Jan často navštěvoval svých bratří, aby se přesvědčil, jak pokročili v křesťanské dokonalosti. Přejda k poustevníku, jmenem Pessius, jenž 40 let strávil na poušti a nikdy před západem slunce nejídal, chlubil se svému opatovi: „Mne slunce ještě nikdy nevidělo jísti.“ „A mne,“ doložil Jan, „nikdy nevidělo se hněvati!“ — Není dosti jen na čas zdržovati se pokrmu, nýbrž třeba při tom chrániti se i zlého. Kdo se po celý den postí, dává důkaz, že umí tělo své přemáhati, krotiti; většit pak ten, kdo se po celý den vystřihá všech poklesků, všech hříchů.

Posti se dle obyčeje. Sv. Monika, seznavši, že církev Milánská nedrží v sobotu postu, zarmoutila se. K jejímu upokojení a všech pochybností odstránění, obrátil

se syn její Augustin na sv. Ambrože, kterýž odpověděl: „Přijdu-li do Říma, postím se v sobotu, zde-li jsem nepostím se. Rovněž jedneš i ty. Do které církve přijdeš, její obyčej zachovávej, nechceš-li, abys komu byl k pohoršení a nebo kdo jiný tobě.“ Tím sv. Monika mile se upokojila.

„Svět svátek a post se v pátek, nebude tvůj statek krátký.“ Př.

Čtvrté přikázání

„Nejméně jednou v roce svému nařízenému knězi se zpovídati a při času velikonočním velebnou svátost oltářní přijímati.“

Ctihodný kněz Segneri píše: »Církev jedná jako dobrá matka, jenž neduživé dítě má a jemu každý pokrm odjímá, jehož si ono oškliví a bytby pokrm ten i byl jemu prospěšný. Aby ale hladem nemřelo, prosí je, aby jí k vůli aspoň drobet požilo; ona nechce, aby dítě konečně všech pokrmů postrádalo. Ostatně jest jejím přáním, aby dítě uzdravělo a na způsob jiných dětí obyčejného pokrmu často užívalo.« — Podobně počíná si naše sv. matka — církev. Pozoruje-li většinu křesťanů zimnicí zlé žádosti sklíčených a přijímání této velebné svátosti si ošklivících, tu praví každému: aspoň jednou v roce okus toho nebeského chleba, abys nezemřel, kdybys déle bez tohoto pokrmu setrval! Mimo to přeje si ona, aby všichni co nejčastěji k stolu Páně přistupovali a aby všichni tak žili, aby každého dne přijímati mohli.

Sv. Karel Borom. a František Sal. zpovídávali se každý týdeň a jejich služebnictvo měsíčně. Ludvík IX, král francouzský, každý pátek se zpovídal a pak podle tehdejšího způsobu tělo své mrskával. — Na své cestě z Palestiny měl i lodníky k tomu, aby se často zpoví-

dali. »Nebojte se,« říkával, »že by tím služba vaše trpěla! Já sám chci za vás práce konati, co se budete zpovídati.« A mnozí, kteří po leta zpověď zanedbávali, zase s Bohem se smířili.

Sv. Jan Zlatoústý napomíná své posluchače: »Já dnem a nocí jsem hotov slyšeti sv. zpověď vaši, a staloli byse, že by byl kdo v noci hřešil, jen mně zbudí i ochotně tě vyzpovídám.« Podobně vzbuzovali sv. otcové k častému přijímání.

Papež Klement VIII. zpovídal se každého večera kardinálu Baroniovi a denně s velikou pobožností mši sv. čítal, a po mši sedával ve zpovědnici.

Sv. Kateřina Sienská kterýkoli den nešla k sv. přijímání, byla nemocna až k smrti. Proto, pak-li jí možno bylo, každodenně k stolu Páně přistupovala, aby na těle i na duši se posílila.

Páté přikázání.

P o z n á m k a. Příklady viz při svátosti manželství.

Ch r p a (podobenství). »Dnes bychom mohli obejítí naše oseníčka a popatřiti, jak se jim daří!« Tak odtušila paní Rozumova svému choti, když jí byl tento, přišed právě z odpoledních služeb Božích, nenemilé pozvání učinil, řka: »Kam se dnes půjdeme povyrazit?« »Máš dobře, Lidmilo!« přisvědčil pan Rozum, jeden z nejrozumnějších i nejvážnějších měšťanů v Zábavicích. »Už tě, rozmilá, tou hospodářskou vycházkou těším několik neděl. A dnes je tak hezky, tak rozkošně hezky, tam pod tím širým stropem nebeským! Líbo-li půjdeme hned!« — »Maminko já půjdu taky; ach vemte mne s sebou!« Takto náhle vykřikla matčina jmenovkyně sedmijará, Lidunka, i vztahovala své sepjaté ručky střídavě hned k otci, hned k matce tak dětinně, že prosbě její odolati

nemohlo srdce rodičů. — Neminulo pět minut a už se trojčlenná společnost ubírala ven z města, aby zhledla zdar polní úrody i aby zažila lahod sladké vesny. Lidunka hopkovala hned po boku otcově, hned po straně matky, tu v předu, tu v zadu svůj rej provodíc. Když se byli octli v hájemství města, hledali i zrak i krok jejich přede všim ony tratě, jimž oni roku toho světili svou nadějí polní. Tu širolistá pšenice, tam vousinatý ječmen, zde vysokostebelé žito poutalo i bavilo jejich pozornost. Nejdéle pomeškali ovšem u tratí, na nichž kolébala se bohatá síje žitná. Manželku zajímali zde ty pěkné, jako zelené stužky kolem stihlých a předce větru vzdorných stebel se vinoucí a vlající listy. Pán Rozum více sobě liboval v těch dlouhých, na špičce stebel se houpajících, chlebodárnou štávou už bobnajících klasech, jakož i v té mnohoslibné žita houšce. »Je to ňaké žito;« pravil zrakem sobělibým mrštiv po celém vukolí, »není mu tady rovno. Bude to dá-li Bůh veselá žeň. Už dávno akcie mé polní nestály tak vysoko, jako letos;« — A tak každý z nich po osoblivé choutce a zálibě své, kochal se tou onou nadějí — bujnou stránkou toho požeňnaníčka Božího. »Ale, pro Bůh;« vzkřikla po jednou starostlivě paní Rozumova, »kde je naše dítě? — Lidunko, kde pak jsi má Lidunko.« Ještě nebyla dořekla slovo poslední a aj, tu z prostřed obilí ven batolí nad míru rozjařené dítě. Velikou kytku chrp v zatáté držíc pěsti stanula brzyčko před uleklou matkou s vítězným jaksí rozkřikem: »Tu jsem, maminko, tu jsem!« A nedopřejíc si ani vydechu, volala jedním slova proudem: »Oh, to jsou kyticčky! to jsou lupinky, to je barva, to je krása! To se budou plésti věnečky! oh, že jich tu neroste víc, než toho nehezkeho obilí!« — Rodiče, zřájíce oceniti výlev radosti tak nevinné, nechali Lidunku zatím při nerozumné, právě dětské kyžbě. Matka pak, přítulíc dítě k sobě, pravila: »No, těší nás to, mne i tatinka,

že jsme ti tak velkou udělali radost. Drž si jen hezky své chrpy, abys je neztratila. Teď půjdeme domů; a bude-li Lidunka pořád tak hodná, jako byla posud, půjde zas brzy s námi na modráčky.“ Došedše cíle své hospodářské pouti, nastoupili naši manželé svou zpáteční cestu. Když se tak brali vedle sebe mlčíce, tu otevřev ústa, přetřhl hrobové ticho otec Rozum, řka: »Co myslíš, drahá, o tom dnešním si počínání Lidunky? co o tom blahovém chválořečení, jímž zasypala tu sinokvětou chrpu? Mámt za to, že v chování malého toho dítěte, jako v slupce jádro, ukryto výstražné naučení pro nás, děti veliké. Chceš-li pak, aby rozčíniv slupku holé podal ti jádro?« — »O učiň tak,« prosebně odtušila matka. »Lidunce naší,« plně přání své ženy, pokračoval Rozum, »líbí se chrpa nad obilí. Ano, ona si přeje, aby místo žitečka rostly a kvetly samé chrpy. Obilí, toť u ní bez ceny. Pro něť nemá ni oka, ni srdce! — Cítímť ovšem také sám, že chrpa je hezký okotěšný kvítek, že je na pohled pěknější nad žito. Za to však obilí, to lidoživné je probytečnější! Dobrá jest i chrpa, jenom jí nesmí býti příliš mnoho. V množství mírném a moudře obmezeném dodávat ona té obilní zeleni jakéhos lahodnějšího vzezření; ano i sužítkovati dovede ji důmysl člověka. V počtu ale velkém a převážném uškodila by chrpa obilíčku našemu, ztenčila by náš chlebonosný výtěžek polní. Není-li pravda, drahá Lidmilo? — A něco tomu podobného shledávám na obilíšti zemského života našeho. Radosti a zábavy, ano to jsou chrpy na poli tom. Ony mohou, ba po vůli moudrého a dobrotivého otce našeho ony i mají růsti a kvéstí mezi osením na nivě našeho života. Nesmí jich jen býti příliš hustě, nesmějíť jen poškoditi aneb docela zpustošiti obilnou síji snah a prací, pečí a starostí povolání našeho; nesmějíť státi se člověku, abych tak řekl chlebem vezdejším, ale musejí mu vždy a všude zůstatí jen kořením, jen příkrasou, jen

osladek jeho dost chmurného a trpkého živobytí. — Nejedni ale, ano mnozí mezi námi dětmi dospělými, převrací na rub ten tvárcem stanovený poměr a řád, podobající se v tom na vlas našemu nerozumnému dítěti. Kéžby jen dříve, než Lidunka naše, poznali svůj blud, svůj nerozum. Nebo ten jejich není ani tak nevinný, ani tak neškodný, jako omen našeho dítěte.“ — Tu umlkl otec a že s ním matka cítí totéž, to dokázala svým mnohoznačným na chvilu svého pohledem, jakož i vřelá povděčným přičinlivé jeho pravice stisknutím.

d) O přestoupení příkázání.

a) Varuj se zlého.

Jednoho dne nalezen byl sv. Isidor, kněz a poustevník na osamělém místě, an vzlíkaje hořké proléval slzy. Spolubratr, kterýž ho slzícího spatřil, tázal se ho, proč tak usedavě pláče. »Oplakávám svých hříchů,« dí světec, »neboť kdybychom Boha toliko jednou byli urazili, neměli bychom dostatečných slzí, abychom tohoto největšího neštěstí oplakati mohli.«

Toliko hřích křesťana hanobí.

Sv. František Xaverský ubíraje se do Indie byl vyznamenán jmenem apostolského vyslance. A předce po celé cestě nepřipustil, aby jeho prádlo od jiných bylo čistěno; nepovažoval to za snížení sama sebe, pakli sám si prádlo čistil. Jednou činil mu kdosi námitku, že tím svou důstojnost snižuje; tu odvětil František: »Jedno toliko jest hnusné, křesťana nehodné a hanebné — hřích.«

O všelikých druzích hříchů.

O sedmi hříších hlavních.

1. Pýcha.

Uspořádaná lítost. Dobroslav měl dobře vychované děti; jednoho dne, an v blízkém městě se odbyval výroční trh, žádaly tyto otce, aby jim dovolil na trh jít a při některé hudbě si zatančiti. Starostivý otec ale dí jim: »Tot se pro vás nesluší; na takových místech, kde zvučí hudba a tancem chvíle se krátí mnohá se děje nepočetnost. Já jsem vás dobře a nevinně vychoval; tam ale byste mohli snadně se nakaziti.« Děti odpověděly: »Ale tatínku! vždyť jsou tam také jiní.« Otec odvětil: »Ano, mnozí navštívili ta místa a ztratili tam zdraví, čest a nevinnost. Chcete jich snad následovati? Nepočínajte si jako nerozumné ovce, kteréž vidouce jednu do propasti se vrhnouti všechny za ní pílí. Proto je pošetilými zvířaty nazýváte. A člověk, kterýž proto do záhuby se vrhá, poněvadž jiné totéž činiti vidí, právě tak pošetilým jest.«

Klasy. Porovnávej často krásu pokory s ošklivostí pýchy a nikdy nebudeš pyšným. — Vojtěch — čilý to hoch — měl zdravý rozum a velké ducha vlohy. Cokoliv ve škole od učitele slyšel, snadně a dobře pochopil a tak mezi všechněmi spolužáky prvního místa dosáhnul. Učitel měl z něho nemalou radost. Avšak tato radost byla brzy pokalena zármutkem; učitel totiž záhy pozoroval, jak ve Vojtěchu vzdorovitost a nadýmavost den co den se vzrůstá; spolužáky přehlížel zrakem pohrdavým a ústa jeho byla vždy plná samochvály a pýchy. Tu bědoval učitel myslé si v duchu: co mu spomůže dehrá hlava, co ty velké vědomosti, když srdce má zlé a pyšné! Co z něho bude, pakli z té nemoci se nevyhlídí? — Právě počínaly

žně; tu vzal jednoho dne učitel Vojtěcha s sebou na pole, jehož bujnými klasy větřík hravě pohyboval. „Milý Vojtěchu!“ dí učitel, „zde vidíš všelike klasy; jedni z nich hrdě a pyšně své týmě k nebesům povznášejí, jiné hlavíčku hluboko k zemi kloní; i řekni mi, které z obou více miluješ?“ „První,“ odpovídá hoch, anižby dlouho se byl rozmýšlel; „vždyť to pořádek žádá, aby vyšší měl přednost před nižším.“ — „Na oko se nám tak ovšem zdá, jakoby jinak býti nemohlo,“ praví učitel, „avšak pozorujme věc bedlivěji a shledáme, že se to jinak má. Přistup blíže a viz!“ Hoch patřil nyní pozorně na klasy a pak řekl: „Ach, to jsem se nemálo zmylil; vždyť každý klas hlavu vzhůru vznášející jest prázden; a tyhle klasy, jenž k zemi se kloní, jsou plny zrn a Božího požehnání.“ — Na to pravil učitel: „Ejhle, toť obraz pýchy a pokory. I řekni mi, Vojtíšku! upřímně, čemu bys raději se podobal — plnému-li klasu, aneb prázdnému stéblu?“ Hoch se zamlčel a zahanben oči k zemi upřel; slova dobrotivého učitele jej velmi dojala. Od onoho okamžiku počal býti tichým, ke všem vlídným a pokorným. Jak se tu opět zaradovalo srdce otcovského učitele, an viděl, jak Vojtěch se stává mírnějším a skromnějším! —

Lichá pokora. Když opat Serapion se svými spolubratry jednoho dne ku stolu zasednul, vstoupil do pokoje cizý bratr, jež byl pohostinu přijal; sotvy však vkročil, zvolal: „Já jsem největší všech hříšníků! nejsem hoden ani v tom vzduchu dýchat, kterýž vás obkličuje.“ — Pak se posadil na zemi uprostřed večeřadla. — „Upřímná pokora,“ — dí na to Serapion, „jest ovšem krásná a chvalitebná; prozatím se odebeř do své komnaty a budoucně se vystříhej tak podivného si počínání!“ — I zamračil se obličej bratra onoho a marně se snažil, aby hněv a nevoli v sobě ukryl. — „O milý synu!“ praví opět Serapion, „kdež jest nyní tvá po-

kora? Marnost tedy tak hluboce ve zkaženém srdci lidském se zakořenila, že i v pokoře ničemnou chválu vyhledávají.« — Ejhle! jak nebezpečnými hříchy jsou pýcha a marnost! Ostatní nepravosti takřka po zemi se plazí, onyno ale na způsob hada v ráji i do nebe našich dobrých skutků se protírají a svým jedem je zhubiti se vynasnažují. —

»Hloupost bývá příčina,

že se mnohý vypíná.«

Kam vede pýcha? Justin soudruh sv. Jana Kapistrána stal se pro svou modlitbu, nábožné rozjímání, umrtvování tělesných žádostí, čistotu a jiné krásné cnosti účastným přehojných milostí Božích; vůbec byl považován za vzor křesťanské dokonalosti a daleko široko co muž svatý ctěn a vážen. Svatý otec papež Eugen IV. slyše o něm chvalně mluvití zatoužil nemálo v srdci svém po něm; i povolav jej k sobě vzchopil se ze sedadla, an Justin vstoupil; srdečně jej obejmuv velel mu, aby podle něho se usadil. — Když pak Justin opět k Janu Kapistránu se navrátil, patřil naň tento se zrakem bolestným a pravil k němu: »O bratře Justine, jakožto anjel jsi odtud odešel a jakožto ďábel jsi se navrátil!« Budoucnost osvědčila ryzou pravdu těchto slov. Ob den vzmáhala se pýcha bratra Justina; při každé nepatrné nehodě reptal hlasitě; stěžoval si, že mu patřičně nevzdává se úcta, ano i tak se jednou zapoměl, že spolu-bratru, jenž, jak mínil, pohrdavým naň patřil okem, dýkou prsy proklal. Spáchav hanebný ten skutek prchl, stal se jako Kain poběhlíkem, dopouštěl se jiných ohavností, až posléze v Neapoli byv uvězněn v nevěře a nekajivosti smrtí skončil šerednou. Kdo od Boha větších milostí dosáhl, nevypínej se nad druhé, alebž v pokoře, bázni a strachu působí na blahu svém. „Pýše nikdy nedopouštěj, aby panovala v mysli tvé aneb v slovu tvém: nebtě v ní počátek vzalo všeliké zahynutí.“ (Tob. 4, 14).

2. Lakomství.

Nejmilejší zábava. Neunaynou šetrností poštěstilo se jednomu podnikateli staveb ve Francouzsku, že si jmění dvou millionů získal. Obává se, že by je opět ztratiti mohl, sehnal, kde kterou sumu byl zapůjčil. I pronajmul si skvostný příbytek v prvním poschodí nárožního domku, opatřil okna železnými mřížemi, komín příklopem a dvéře u vchodu do světnice silným železem. V tom příbytku strávil několik let se svou stejně smýšlející manželkou; nikdy nevycházel, potřebné věci starou osobou za skrovnou mzdu dáváje si jednou v týdni donášeti; za světlo a šatstvo ani krejcaru po celý rok nevydal. — Než těžká rána měla jej zastihnouti; jeho choť zemřela, anižby byl lékaře ku pomoci povolal. Událost ta místo výstrahy dodala mu tím větší tvrdošijnosti, že v dosavadním zlovyku setrval. Železné mříže zdvojnásobnil a často ohledně výživy největší bídu třel. Jen jednou v týhodni přinešeno mu bylo několik chlebů a jiných věcí přede dvéře, na něž se zaklepalo, načež lakomec onu zásobu polootvorem uchopil a ve své komnatě uložil. Jednoho dne opět klepáno na dvéře, — avšak ticho hrobné. Stará služka nevědouc co to znamená, zavolá strážníka a u jeho přítomnosti dvéře obydlí lakomcova násilím jsou otevřeny. O jak strašný to pohled! Uprostřed příbytku leží na zemi mrtvola nešťastného lakomce, již již počínajíc páchnouti. Vúkol ní odpočívají veliké pytle plné peněz zlatých a stříbrných. Nejmilejší zábavou nebožtíka bylo od rána do večera seděti na zemi, peníze čítati a pohledem na ně se kochati. Mrtvice překvapila jej při zábavě zamilované.

Lakomec umírající. Vypravuje se o jednom bohatém kupci, že po celý život toliko obchodem, těžebním peněz a jich čítáním se zaměstnával. Peníze byly mu Bohem. Než proti nadání zachvácen jest těžkou ne-

moci; přátelé chtěli zavolat kněze, aby se s Bohem smířil a svaté svátosti přijal. Avšak jak za živá na Boha a spásu své duše docela zapomínal, tak i umíraje nechtěl o obrácení ani o knězi ani slyšeti. Nemoc každým okamžením byla nebezpečnější, již počal s tímto světem se loučiti. Rychle povolán kněz, jenž přísně k pokání jej napomínaje na svatý kříž. — znamení to milosrdenství ukazoval; a věru! zdálo se, že umírající s veškerou pozorností a nemalým pohnutím na obraz ukřižovaného Spasitele patřil. Než nastojte! pozornost ta a ono pohnutí neplatilo kříži, alebrž stříbru, z něhož kříž shotočen byl; neboť umírající lakomec najednou přerušil mluvícího kněze tázaje se: „Velebný pane, jakou asi cenu má tento stříbrný kříž?“ Brzy na to počal tížeji dýchat, až konečně anižby na Boha, na věčnost pomyslí, skončil, toliko běduje, že své poklady na světě musí zanechat. — Lakomec ani v životě ani při smrti nemá času na Boha a spásu své duše mysliti i pravda to strašná, ale mnohdykrátě osvědčená! —

„Lakomec se nenasytí,
vždy chce víc a více mítí.“

Císař Konstantin a lakotný úředník. Císař Konstantin chtěl avšak s velikou šetrností jednoho ze svých nejpřednějších úředníků, jenž příliš po bohatství toužil, pokárati. I nakreslil u jeho přítomnosti prostoru šest stop dlouhou a sotva dvě stopy širokou; tomuto počínání nemálo se divil onen dvořenín. Načež odpověděl císař: „Jen tolik zůstane nám, milý příteli, pak-li vůbec po naší smrti této skrovné prostory se nám dostane; nuže! proč bychom měli tak příliš se namáhati u vydobývání si statků pozemských?“

3. Smilstvo.

Viz příklady sem náležející u šestého přikázání.

4. Závist.

Závistivá sedlka. Jistá sedlka ač měla krásný statek a mnoho dobytka, přece nepřestávala jiným jejích jmění záviděti. Když n. p. v podvečer dobytek z pastviště domů se vracel, stála před vraty a nemálo se mrzela, vidouc krásnou krávu, kteráž sousedovi patřila. Spatřila-li na cizém poli bujný len, zvolala plna mrzutosti: „Jiným všecko se daří a mně nic!“ — Podobně mrzela a mučila se neustále. Proto vždy byla churavá až posléz v nejlepším věku na žlučnici zemřela, když nedlouho před její smrtí souseďka sto tolarů byla zdědila.

Ušchlý strom. Jeden hospodář měl v zahradě výbornou jabloň, kterouž více než ostatní stromy opatroval. Z ovoce jejího posílal co rok svému příteli. Jablka byla velmi chutná; což bylo i příčinou, že přítel nemalou nevoli a mrzutost z toho měl, vida strom ten v cizé zahradě. Pročež všech prostředků použil, aby jabloň do zahrady své přesaditi mohl. Konečně poštěstilo se mu to. Avšak strom přesazený uschl, tak že jabloň i s ovocem zahynula, a tak závist přítele dostatečně pokárána byla.

„Hnusná závist tráví sama sebe,
zbaví zdraví, poklidu i nebe.

5. Obžerství.

Skrovná večeře. Bohatec prohejřil nepořádným užíváním jídel a nápojů všechno jmění; posléz upadl do nejvyšší bídy a musel sprostíčkou stravou se uspokojiti. Když nešťastník ten kdysi několik nezralých oliv u večer

požíval a veliký mudrc Diogenes to zpozoraval, přistoupil k němu a pravil: „Kdybys vždy byl tak snídával, nemusel bys nyní tak večeřeti.“

Zahanbený opilec. Jeden studující ubíral se z Paříže, kde studoval, do otčiny na prázdniny. Když již noc tmavá se přiblížila, zastavil se v hostinci při cestě stojícím. Na způsob mnohých nestřídmych mladíků pil i náš student více, než potřeba kázala. Ráno když vstal, cítil ovšem bolesti v žaludku a hlavě, předce ale vyšinul se na svého komoně a cestoval dále. Konečně přiklusal k potoku; kůň jsa žízni trápen sklonil k vodě hlavu a počal pít, jsa napojen chtěl dále. Jezdec však jej nutil, aby více pil, an se domníval, že by mohl více pít. Avšak veškeré pobízení bylo marné. Tu se mladý muž zamyslí, takto v duchu rozjímaje: „Ejhle! ty již tolik let studuješ v Paříži a předce toto hovádko jest moudřejší než ty. Kdybys byl včera v pití míru zachoval, jako nyní kůň tvůj učinil, neměl bys dnes zajisté ani hlavy ani žaludka bolení.“

Opilci jsou obyčejně nenapravitelní. V Benátkách žil před časy otec, jenž měl syna opilství oddaného. Vše namáhání otcovo, aby opilce napravil bylo marné. — Jednoho dne vyšel otec se synem na procházku; tu zpozorují člověka opilého, kterýž svým ohavným si-pocínáním u přítomných největší ošklivost a nevoli vzbuzoval. Otec vážným a důrazným hlasem upozorňuje syna na ohavnost nestřídmosti, kteráž na tomto muži tak ošklivě se objevuje a jej terčem posměchu a předmětem spravedlivého pohrdání činí. Syn pozorně naslouchal slovům otcovským — otec již se domnívá a kochá nadějí, že okamžik ten syna valně polepší. — Avšak, jakou odpověď obdržel konečně od nestřídmyho dítěte: »Ach milý otče!« vece, »kěz bych toho štěstí dosáhl a zvěděl, kde onen hostiňský bydlí, u něhož tento

muž tak silného vína byl požil! Rad bych je i draze zaplatil, kdybych tak výborného vína jen dostal.«

»Kdo nestřídě jí a pije,
hůř než zvíře v světě žije.«

6. Hněv.

Hněv podrývá kořen života. Mladík, jenž hněvu velmi oddán byl, neustále chřadnul. Lékař k němu povoláný záhy poznal příčinu neduhu; vážně a přísně jej napomínal, aby zlu smrtonosnému všemožně odpíral. Avšak hněvivý mládenec neuvěřil slovům lékaře, ano mnohem více se roznítila jeho zlost, když karná ona slova byl uslyšel. Tu lékař sundav na stěně visící zrcadlo drží je před očima rozhněvaného jinocha. An tento smrtelnou blednost na své tváři a divokost ve svém pohledu spatřil zachvěl se a pak vážně na lékaře pohledl. Moudrý lékař použil toho okamžiku řka: »Vidíš tu nyní svou podobiznu! Každá taková bouře podrývá kořen života.« Od té doby již nikdy více mladík lékaři neodporoval, hněv odložil a tím také příčinu své nemoci odstranil.

»Rozzloben-li člověk, věř,
horší jest než dravá zvěř.«

V hněvu nejednej. Císař Gratian byl přesvědčen o tom, že panovník také člověk jest a snadno v hněvu se unáhltí a nespravedlivý rozsudek vyřknouti může. Proto nařídil, aby rozsudek, jímž někdo od císaře k smrti byl odsouzen, před třicátým dnem nebyl vykonán; v té době měl ale obviněný uvězněn a strážěn býti. Císař Theodosius rozkázal, aby rozsudek takový po uplynutí oněch třiceti dnů jemu ještě jednou byl předložen a teprv až jej vlastnoručním podpisem byl ztvdil, měl skutečněn býti.

7. Lenost.

Zázračná puška. Blíže jednoho kláštera v Německu žil v 17. století rolník, jenž měl dosti úhledné

hospodářství, avšak u jeho spravování více naspět než ku předu kráčet, až posléze do velké upadl nouze. I prosil muže, kterýž v okolí za velmoudrého kouzelníka byl považován za radu a pomoc. Moudrý muž daroval mu dobře uzavřenou a zapečetěnou pušku, přísně jej napomínaje, aby pušku tu den co den všudy nosil, kde by jeho hospodářství sáhlo, tudíž do kuchyně, zahrady, stodoly, vinohradu, na pole a luka, do stájů, do sklepu, na vše místa svého majetku. Tak by se ovšem podařiti mohlo, že by mu tou puškou spomoženo bylo; avšak ať se všemožně vynasnaží, aby do roku a do dne pušku neotevřel. Prostý rolník uposlechl svědomitě rady té; a co se stalo? Na jednom místě viděl lenost a nedbalivost svých dělníků a pocholek, na druhém neopatrnost, nepořádek a nečistotu, na třetím plejtvání, na čtvrtém sponevěřování, všudy káral a zamezoval nepořádek, a když za takové snahy rok a den byl uplynul, spozoroval, že v každém oboru svého hospodářství jest bohatší než kdy jindy, aniž mohl tomu dobře porozuměti, jak vše to možné jest. I otevřel ze zvědavosti pušku tajuplnou, aby konečně odhalil onen zázračný prostředek nynějšího blahobytu; avšak nenalezl v ní ničeho mimo nepatrný lístek s těmito slovy: »Chceš li, aby všechno se ti dařilo, snaž se, by oko tvé všudy patřilo.« Rolník ten by byl za jisté nedbalivostí a leností o majetek přišel, kdyby tento prostředek k pilnosti a obezřelosti jej byl nepovzbudil.

»Lenost v práci, lenost v cnosti
blaha nás i nebe sprostí.«

O šesterém hříchu proti Duchu sv.

1. Opovážlivě na milosrdenství Boží hřešiti.

Sv. Řehoř Naz. Hořce běduje toho světec ten, že přemnozí lidé proto hříchu se dopouštějí, že Bůh milosrdný jest, a Syn Boží za ně drahou krev svou vylil.

Opat Arsenius sedě kdys ve své komnatě slyšel tento hlas: »Pojď a ukáži ti skutky lidské.« — Tu viděl Arsenius muže, an dříví sekal, vázal a konečně na bedra vzíti chtěl; než břímě bylo příliš těžké. Avšak místo aby částku odebral a si ulevil, počal opět znovu dříví sekati a k nasbíranému přikládati. I divil se Arsenius tak pošetilému počínání onoho muže, jenž namáhavou a marnou práci podnikal. Hlas ale pravil jemu: „Muž ten vyobrazuje všechny mnohými a velikými hříchy obtěžkané; tito majíce se káti a napraviti nechtějí o tom ničeho věděti, hřích za hříchem páchají spolehajíce se příliš na milosrdenství Boží; konečně ale bývají velikostí a těžkostí hříšného břemena do propasti pekelné uvrženi.“ — Opovázlivec takový, jenž hřích za hříchem páše, podobá se člověku, kterýž k těžkému břemenu sotvy unesitelnému nové břemeno přikládá se domnívaje, že předce snadně je unese. —

2. Na milosti Boží zoufati.

Sv. Augustin chtěje ty, jenž pro velikost a množství hříchů zoufalství se blíží, k důvěře v Boha povzbuditi, tato útěchy plná slova na srdce jim klade: „Nižádný si nezoufej! Nižádný pamětliv jsa spáchaných nepravostí spásu své duše za ztracenou neměj! Byť bys pro své hříchy k smrti odsouzen byl, ví a může tebe Bůh zachrániti, pakli jen chceš se obrátiti. Petr, jenž třikrát Ježíše zapřel, Pavel, kterýž jej a církev jeho krutě pronásledoval, Magdalena ona pověstná hříšnice, lotr na kříži a tisíce jiných velikých hříšníků došli spasení. Že ale Jidáš onen zrádce zahynul, toť méně bylo následkem jeho hnusné nepravosti, než jeho zoufání na milosrdenství Božím.

3. Poznané křesťanské pravdě odpírati.

Kniha kacířská. Když sv. poustevník Cyriák jednou na modlitbách bděl, jakoby v duchu nejblahoslavenější Pannu u průvodu sv. Jana křestitele a sv. evangelisty, svou poustevnu pomíjeti viděl. Viděním tím jsa uleknut rychle vystoupí a zarmouceně táže se Panny Marie, proč poustevnu jeho pomíjí, aniž by jí svého udělila požehnání? I odvěti královna nebeská: »Proto, že v ní můj nepřítel dlí.« Takové odpovědi nemálo se divě vkročí spěšně do poustevny a tu konečně vidí v knize, kterouž si vypůjčil, jinou knížečku od kacíře Nestoria proti panenské matce Syna Božího sepsanou. Ihned uchopiv ji pospíchal k svědci, od něhož knihu byl vypůjčil, doručiv mu ji přikázal jemu u velikém rozhorlení aby spis ten spálil.

4. Bližnímu milosti Boží záviděti.

Ďábelská závist. Sv. Ignác byl v Římě pro svou velikou nábožnost všeobecně obdivován a vážen. Jistý muž, jenž zlé všudy požíval pověsti, závidě sv. Ignáci jeho zbožnost a obecnou vážnost povstal proti němu chtěje pomluvou o dobrou pověst jej připravit. Uplatil tři svědky a jednoho udavače, kterýž u velitele města Říma tvrdil, jakoby Ignác mnohých nepravostí byl se dopustil a bludné učení rozšiřoval; což prý bylo i příčinou, že jeho podobizna v Alkale, Paříži a Benátkách veřejně upálena byla. Toto podezřívání, ač velmi nejsporné, nepřijemný učinilo dojem na obyvatele římské, tak že se od Ignáce a soudruhů jeho povlovně počali vzdalovati. Avšak kde nouze nejvyšší, tam pomoc Boží nejbližší. Všemohoucímu zalíbilo se, že jednoho dne tři soudcové z měst Alkaly, Paříže a Benátek do Říma zavítavše hanebné pomluvy ihned na stopu přišli. Udavač byl na

vždy vyhostěn a byl by přísněji býval potrestán, kdyby sv. Ignác za něj se nebyl přimlouval. Jeho tři souvinníci u přítomnosti velitele římského pomluvu odvolali; původce tohoto podvodu utekl se do Ženevy, kdež se stal přívržencem Kalvinovým.

5. Proti spasitelným napomináním srdce zatvrzelé míti.

V Laneastru žil mladík, jenž všeho druhu prostopášností otročil. Byv lepšími přátely napomenut nevšiml si dobrých slov jejich. Jednou však viděl ve snách před sebou státi svého zesnulého otce, kterýž s velikou vážností a přísností mu přikázal, aby hanebného života zanechal. Avšak podle výroku Kristova: »Pak-li zákonu neuvěří, nebudou také věřit i kdyby někdo z mrtvých vstal,« nedbal mladý hejřivec toho snu, oddávaje se opět hříšnému živobytí. Po druhé viděl a slyšel totéž po nějakém čase, zároveň dodal onen hlas, že, pak-li se neobráť, den sv. Martina dnem jeho smrti a soudu bude. Mladík sejdá se za dne s lehkomyšlnými soudruhy, vypravoval jim onen sen, upotřebuje všeho vtipu, aby si ze sna žerty tropil; a když svátek sv. Martina se přiblížil pozval soudruhy k nádherné a přepychem vystrojené hostině. Tak u víru hnusných radovánek strávil den a noc. Probudiv se z rána počal u vítězoslávě jásať nad přeradostně prohejřeným osudným dnem z onoho snu pošklebky činiti. Avšak z nenadání se odmlčel a zbledl; mrtvice ranila jej vytrhnuvši ho téhož dne křůn stejně smýšlejících ale uleknutých drubů. Kdyby nešťastník zavčas do kalendáře byl nahlédl, byl by našel, že i tento den jest dnem sv. Martina, jelikož po slavnosti sv. Martina biskupa následuje ihned slavnost sv. Martina papeže a mučenníka. —

6. V nekajicnosti zúmýslně setrvati.

Nekajicník. Sv. František Borgiaš přišel na svých cestách po Španělsku do jednoho města, kdež kolovala pověst, že jistý šlechtic, ač nebezpečně nemocen jest, o sv. zpovědi ani slyšet nechce. Ctihodný kněz poklekl před křížem, jež s sebou nosil a vroucně prosil Krista Pána, aby onomu nešťastníku pomocí přispěti ráčil. Kristus Ježíš vyslyšel prosbu jeho a pravil mu: „I jdiž k nemocnému, já pak v podobě lékaře taktéž se dostavím, a když ty budeš jej k zpovědi napomínati, budu já svou pomocí jej podporovati.“ I stalo se tak. Avšak když domlouvání služby Páně bylo marné a nemocný setrval v tvrdošijnosti, zmizel lékař, za nímž brzy i kněz domů se odebral. Tu opět poklekl před křížem úpěnlivěji než dříve prose Boha, aby spásu této duše sprostředkovati ráčil. I pravil mu Kristus: „Abys viděl jak mnoho mi záleženo na spáse toho bídného člověka, jdiž a představ mne jemu vyobrazeného na kříži.“ I navrátiv se kněz k nemocnému ukazuje mu obraz ukřižovaného a prosí opět pro neskončenou lásku, kterouž Kristus na kříži umíraje ke všem lidem, tedy i k němu ohjevil, aby milosti i pro něho vylité krve k svému prospěchu upotřebil; — a když nemocný ani v tomto okamžení pohnut nebyl, ejhle! tu započala ze všech ran krv se prouditi a Kristus Pán sám nyní hlasem srozumitelným všechno mu připomenul, co pro jeho spásu byl trpěl napomínaje ho, aby smrti a zásluh jeho k svému blahu použil. An nemocný i tenkrát v nekajicnosti setrval, slyšán byl hlas: „Když této krve nechceš ku svému spasení použiti, buďiž tobě k ztracení.“ Nemocný ale neustále se rouhal, až posléze skonal v nekajicnosti.

III. O čtyrech do nebe volajících hříších.

1. Úmyslná vražda.

2. Němý či sodomský hřích.

Pozn. Příklady těchto dvou hříchů viz při 5. a 6. přikázání Božím.

3. Utiskování chudých, vdov a siroteků.

Nespravedlivý zeman. Jistý zeman, chtěje místnost svého zámku rozšířiti, chudému sousedovi násilím odňal pole, což když uslyšel vévoda Karel z Kalabrie, navštívil jej, chválil jeho budovy a pak tázal se: „Co by vás to asi stálo, abyste toto místo opustil?“ — »Upřímně řečeno,« dí zeman, »toť by bylo něco neskončeně těžkého, a za nížádnou cenu nepodrobil bych se dobrovolně takové oběti. Toliko Vaše Osvícenost byla by s to, majetek ten mně vynutiti; avšak cos takového nemůžeme od panovníka se domnívati, an žádného nepráví schopen není.« »Nepráví pravíte? A myslíte, žeby takové jednání skutečně neprávím slouti mohlo?« — »Arciže! či může něco nespravedlivější a většího trestu hodnější býti, než jest násilné odejmutí statku bližnímu?« — „Výborně!“ odvětil vévoda, „sám jste nad sebou rozsudek pronesl! Okamžitě navraťte svému sousedu odcizené mu pole, aneb dám Vás zejtra zahlaviti!“

4. Zadržování mzdy dělníkům.

Nespravedlivý hospodář. V jedné vsi hornorakouské dopouštěl se jistý sedlák tohoto hříchu následujícím způsobem. Služebným, když službu nastoupil, sliboval úhlednou mzdu a proto k němu dovední a silní služebníci, pevného zdraví děvky do služby se hlásili.

Avšak když celý rok nad míru jich byl namáhal a onino s touhou očekávali dne, kdež jim mzda měla býti vyplacena, konečně viděli, že naděje jejich byla zmařena. Sedlák totiž vykázal jim větší neb menší účet, na němž všechno, co tito v službě na hospodářském náčiní neb dobytku byli poškodili, do jejich služného bylo večteno. Tak na příklad večteny byly do služného služebníku, je- muž koně byly svěřeny, útraty na vyléčení koně, kterýž prý jeho vinou byl ochromnul. V pravdě ale musel tento služebník na rozkaz pánův neobyčejně rychlou cestu s koňmi činiti, čímž jeden z nich na nějaký čas nepotřebným se stal.

Jiným sloužícím večteny jsou do služného útraty, jež na opravení onoho náradí vydal, kteréž při povinné práci byli poškodili. Někteří z nich chtěli jej žalovati, avšak nemohouce vhodných proti němu podati důkazův, právo své neprosadili. Následek takového jednání byl, že ročně sloužící se střídali; výmluvný ale jazyk hospodářův dovedl opět a opět nových služebníků přilákat. Než rámě Boží nemůže býti skráceno. I tohoto podvodníka za jeho do nebe volající nespravedlnost zasáhla pomsta Nejvyššího; hospodářství klesalo, až konečně sám u veliké bídě v chudobinci zemřel.

Devatero cizých hříchů.

1) Hřichu poraditi.

Kdo jinému jámu kopá, sám do ní padá.

Císař Valerius byl ukrutný pronásledovatel křesťanů. I přišel k němu umělec Falarius radě mu, aby do měděného býka, jež sám byl zhotovil, křesťany uzavřel a silným ohněm podpálil. Pak prý budou křesťané na způsob hověd božeti. A co se stalo? Císař, chtěje

onoho nástroje ihned zkusiti, dal umělce do býka uzavřítí, podpáliti a za živa péci.

Jistý kalvinista v Anglicku, jménem Perinus, vymohl u vrchnosti svou radou, že tato jednoho kameného oltáře, na němž druhdy kněží katoličtí obět mše sv. konávali, za popraviště dala používatí. Avšak, nastojte! rádce sám byl prvním, jenž pro mnohé nepravosti na tomto popravišti zahlaven jest.

2) *Veleti slé činiti.*

Mladá zlodějka.

V měsíci prosinci r. 1845 stálo před soudem v Paříži devítileté děvče, jenž vícero krádeží bylo spáchalo. Vyšetřováním na jevo vyšlo, že děvče co chudý sirotek od letité tety přijato, avšak i od ní krádeží vycvičeno bylo. Denně velela s největší přísností teta, aby děvka tolik a tolik peněz neb jiných věcí domů přinesla; nedostála-li svému úkolu, musela od nemilosrdné ženy hořkých ran zakoušeti. Na začátku dobývalo děvče určitého počtu peněz žebráním; jelikož to ale často nepostačilo, a proto vždy krutě s ním nekládáno bylo, prosila zoufale rukama lomíc tetu, aby je buď usmrtila aneb jemu nějaký objevila prostředek, kterým by snáze peněz dosáhnouti mohla. Zoufalý tento výkřik stařena dávno očekávala; i dala pak děvčeti obezřelých rozkazů a lstivých rad, jakby krádež nejlépe vykonati mohlo. A brzy stala se z děvky té dovedná zlodějka. Soud odevzdal svedeného sirotka polepšověně pařížské; teta však abytována jest v káznici, kdež zanedlouho zemřela.

3) *Zlé povolití.*

Matka povolná.

Jisté úřednické vdově nezanechal nebožtík manžel mimo skrovné jmění než šestiletého chlapece, jenž byl je-

dinou radostí mateřského srdce a útěchou očí jejích. Krásný hošík záhy již prozrazoval nevšední vlohy ducha; než jeho příliš čilá živost ve všech údech se jevíci požadovala časnou dohlídku a pečlivou kázeň. Matka byla velmi slabá; naopak všecko co činil její miláček zdálo se jí býti velmi krásné. Dovolil-li si hoch nějaké neslušné jednání, tu matka ovšem čelo svraštila, avšak ihned těšila se a omlouvala synáčka starým pořekadlem: mladost, radost! — Než nemravý ty zmáhaly se čím dále tím hůře. Poručník osiřelého hocha, starý to přítel zesnulého otce, o návštěvách důrazně matce vytýkal zdivočilost malého Karlíka a napomínal ji, aby přísnou kázní proti takovému rozpustilému jednání zakročovala; proto také vždy, kdykoliv starý reptal (tak jej v mrzutosti své nazývala) prah překročil, jakýsi strach se jí zmocňoval. — Když Karel školu počal navštěvovati, nemohl se s nížádným spolužákem snést s každým hádku započínaje; ano i k učiteli choval se vzdorně a zpupně. Tu ve škole byl ponejprv potrestán. Trest ten ale valně mu nechutnal; vzlikaje a běduje domů běžel, žaloval ulekané matce a nepřestal dříve slzeti a prositi, až mu slíbila, že mu obstará domácího učitele, aby nemusel choditi do té nenáviděné školy. — Avšak brzy museli učitelé domácí se střídati; žádný nebyl chlapci po chuti, ano přihodilo se často, že učení po celé měsíce muselo se zastaviti. V tom čase běhal hoch celé dny po ulici vydávaje všelikými kousky svědectví své rozpustilosti. Matku, kdyby ji láska nebyla zaslepila, nemohlo tajno býti, že synáček téměř denně všeliké věci domů přinášel, předstíraje, že je nalezl. — O můj zlatý Karlíček, říkávala ve své pošetilosti, má všudy oči, zpozoruje všecko. Zajisté že někdy velikého štěstí dojde, an již nyní jako dítě tak šťasten u nalezání jest. — Než počtívý poručník povážlivě kroutil hlavou, slyšívaje, jak dovedným jest Karel v nalezání; tu neopomenul vdovu napo-

mínati, aby na Karla měla bedlivější oko a se vynasnažila, vypátrati pravého vlastníka věcí nalezených. Avšak byl to hlas volajícího na poušti; a mladý třetíil směl i budoucně pokračovati u sbírání věcí nalezených. Kdo ale vyličí nám uleknutí této matky, an jednoho večera místo Karlička do světnice vstoupil strážník a jí bez dlouhých okolků oznámil, že její synáček uvězněn jest. »Již po delší čas,« dodal vážně sluha spravedlnosti, »pozorovali jsme toho mladistvého ničemu, a jeho daremné sem tam se loudání a tvrzení, že přestastným nálezcem bývá, se nám zdálo býti podezřelým. Dnes konečně lapil jej mu soudruh při skladu hodinářském, když právě malé hodinky byl uschoval.« — Druhého dne nařídil úřad, aby celý dům vdovin byl prohledán; a ať v tajném úkrytu pod střechou na půdě nalezena jest celá zásoba věcí, kteréž dle udání mladého zloděje měly býti nalezeny, vskutku ale byly ukradeny. Toto odhalení ochromila tak strašně duševní sílu zklamané matky, že upadla do těžké nemoci, z které již se nepozdravila. I skonala za 14 dní, aniž by ještě naposledy byla svého Karlička spatřila. Smrt matčina byla štěstím synáčka, neboť když trest byl vytrpěl, přišel do domu svého neméně rozšafného než přísného poručníka, kterýž ho s pomocí Boží a s nevšední pilností učinil mužem hodným a pro společnost lidskou užitečným. — Kéžby rodiče, jenž dětem příliš povolují, z události té vzali si poučení, aby děti sobě a jim jámu záhuby nekopaly! —

4) *K hříchu ponoukati.*

Špatné knihy podrývají mravy.

Tohoto cizého hříchu mnozí se dopouštějí zlými řečmi, necudnými obrazy a špatnými knihami a spisy, což vysvětlá z následujícího příkladu. Sv. Te-

resia ve svém mládí často čítajíc knihy milostné — romány, jež jí matka byla dovolila, povlovně u své pobožnosti ochabovala. Z těch kněh seznala marnost, přepych, lásku k světu, lásku ku společností a touhu jiným se zalíbiti. Proto započala s nepatrnou marnivostí se strojit, aby svět se zalíbením na ni patřil. Avšak někdy i dobrou knihu do ruky vzala. Tu čítala listy sv. Jeronýma a vyznání sv. Augustina; a těchto spisů použil Bůh co nástrojů k obrácení — se jejím. I zavrhla všechny knihy špatné, čítajíc pilně životopisy svatých; brzy pocítila, jak velká se s ní stala změna k dobrému.

5) *Hřích pochváliti.*

Vyznání na loži smrtelném.

Německý císař Jindřich IV. dopustil se přemnohých křiklavých nepravostí a zvláště zakoušeti musel jeho nepráví veliký papež Řehoř VII.; proto kletbou zastížen byl. Mezi pochlebňiky přečiny panovnickovy schvalujícími byl též jeden z přednějších pánů stavu duchovního. Sám chtěje císaři se zalíbiti, veřejně tupil svatého otce přezdívaje mu jmen nejvyšš jej zneuctívajících. Než brzy zastihla jej pokuta za jeho velezáhubnou chválu, již hanebným skutkům císařovým byl vzdával; onemocněl a nejkrutějšími bolestmi jsa mučen vyznal u zoufalství, že proto, an zločiny císaře byl chválil a v jeho hanebnostech zalíbení míval, časně i věčně ztracen jest. Jsa od sluhy panovníka před svou smrtí tázan, zdali by neměl císaři něco oznámiti, odvětil těmito hroznými slovy: »Nic jiného nevzkazuji mu než to, že já, on a všichni radové, jenž jeho činy byli chválili, na věky jsme ztraceni! A když přítomní spoluhratři jej napomínali, aby tak nemluvil, řekl: »A proč bych neměl tak mluvit, an svůj osud s jistotou předví-

dám? Proto také, když umru, ani se za mne nemodlete aniž obět mše svaté za mne konejte; bylo by to marné — neboť ani zde ani tam mně pomoci nelze! Tak skonal nepřijav svátostí umírajících, bez lítosti, v zoufalství. — Ruka Páně zasáhla také ostatní rádce Jindřicha IV.; všichni téměř neobyčejnou zvlášť násilnou smrtí zemřeli. Císař ale sám r. 1105 od vlastního syna důstojností své byv zbaven zemřel r. 1106 v Lutichu u největší nouzi.

6) *Hřích tajiti.*

Vzorná služka.

V domě, v němž sv. Cita sloužila, byl také nestydatý sluha, jenž spolusloužící pohoršlivými žerty bavíval. Všichni se mu smáli, když tak mluvil, a rádi mu naslouchali. Než sv. Citě takové řeči velmi velikou působily truchlivost; a jednoho dne, nemohouc déle hříšného žvástání poslouchati, oznámila ho hospodyni tvrdíc, že buď onen sluha musí službu opustiti aneb že musí ona z domu jíti. Hospodyně nemohla dlouho býti na rozpacích, co by měla činiti: bez prodlení nařídila sluhovi, aby ihned z příbytku jejího; se vzdálil. Takové jednání muselo nutně na ostatní sloužící spasitelně působiti a naplnilo je tak svatou bázní, že od toho okamžení ani jednoho necudného slova v domě nebylo slyšeti. — O kéž by sloužící za našich dnů tento krásný příklad vždy následovali! —

7) *Hříchu netrestati.*

Chytrý šašek.

Ludvík IX., král francouzský, byl kdysi požádán, aby jednomu vrahovi život daroval. Avšak nechtěl, an

tento zlosyn již třetí vraždu byl spáchal. »Vaše Veličenstvo!« — dí s úsměchem šasek panovníkovi, »račiž mně odpustiti, pak-li za onoho ničemu prositi se osměluji. Člověk ten toliko jednoho usmrtil, totiž toho prvního, dva ostatní usmrtilo Vaše Veličenství! neboť kdyby Vaše osvícenost hned po první vraždě podle zásluhy onoho vraha byla dala zahlaviti, nebyl by již těch posledních dvou vražd se dopustil!«

8) *Na hříchu podíl bráti.*

Zlá stařena.

Před několika lety dodána byla úřadu v jednom městě severního Tyrolska celá tlupa zlodějů; mezi těmi byla též stará žena. Blíže města měla žena ta osamělý domeček; i nemálo se divili obyvatelé města toho, spatřivše mezi oněmi zloději stařenu všem dobře známou. Avšak podivení jejich tím více se zmáhalo, ani slyšeli, že právě v jejím příbytku zloději postiženi byli. Stařena ta, jakž vyšetřování vysvětlilo, byla nejhorlivější pomocnicí zlodějův, ukradené věci u sebe přechovávajíc, po různu je procávajíc a z výtěžku nemalých úroků si přivlastňujíc. Zloději vždy ji nazývali »svou dobrou matku,« za což se jí od ní dostávalo krásného názvu »pilných dětí.« Než »dobrá matka,« ač se omlouvala, že nikdy ani coby za nehet padlo nikomu neodcizila, musela se »svými pilnými dětmi« do káznice, kdež již za půl roku zemřela.

9) *Hřích hájiti.*

Oněmělý!

Když papež Lev IX. r. 1049 v Remeši v chrámě sv. Remigia církevní sněm odbýval, byl biskup Langreský

z mnohých předčin proti zákonům církevním obviňován; což na mnohých se zakládalo důvodech. I povstal tu biskup z Besançonu, chtěje svého spolubratra hájiti. Sotvy ale otevřel ústa, aby řeč obhajnou započal, náhle nemohl ani slova promluviti; jazykem hýbaje nemohl ani jedinkého zvuku pronésti. Tento patrný trest Boží, kterýž tak rychle hříšného obhájce zachvátil, veliký učinil dojem na celé shromáždění; s okem zaslzeným pozdvihl se sv. otec na trůnu a s ním všichni přítomní díky vzdávajíce Bohu, že tak výstražným trestem stíhá ty, jenž cizé hříchy hájí, a pravdě ku vítězství dopomohl. —

B. Čiň dobré.

O křesťanské cnosti a dokonalosti.

Odpoověď mudrcova.

Moudrý Sokrates jsa tázán, zda-li by krále Peršanův za šťastného měl, odpověděl: »Nevímť, jak mnoho moudrosti a cnosti v něm jest.« — Byť by kdo sebe více statků měl, bez cnosti není nikdy šťasten; má-li ale cnost, oplývá štěstím, třeba i prázdných statků pozemských neměl.

»Kdo čest koná stále
K věčné Boží chvále,
Ta cnost plane vezdy
Skvělejš nade hvězdy.«

Sušil.

Nejlepší věno.

Francouzský rytíř Bayard jsa tázán, jaké statky by otec dětem měl zanechat, odpověděl: »Cnost

a moudrost, neboť toť jsou převzácné poklady, jenž ani vítru ani krutého počasí, ani bouře ani násilí lidského se nehrozí.«

I. O třech božských cnostech.

1. O víře.

(Viz příklady v I. hlavě.)

2) O naději.

Útěcha chudé trpitelky.

V jednom vlašském městečku bylo velmi chudé děvče, jenž těžkou nemocí jsouc donuceno vždy na jednom totiž boku a sice na chatrné posteli ležeti muselo. — Lidé ze soustrasti a lásky bliženské je navštěvující s nemalou spokojeností odcházeli, uvažující, že mladá trpitelka nikdy ani slovem si nezastěžovala ano vždy tichou mysl a klidnost na jevo dávala. — Kdysi u její přítomnosti mnozí vyprávěli, že veliký hlad má přikvačiti na drahou otčinu; i valně se tomu divili, že nemocná smutnou zvěst tak lhostejně vyslechla. — Jedna z přítomných paní nemohla se zdržeti, aby se nemocné nezeptala, jak jí, ana velikými bolestmi týrána jest a blízký hlad předvidá, možno tak pokojnou a lhostejnou býti? „Všechny mé myšlenky,“ vece s veselou tváří nemocná, „počínají v Bohu, veškerá má naděje v něm se zakládá. Podobám se ptáčetí pod křídly Boží prozřetelnosti. Čeho bych se tedy měla báti? Proč bych měla nepokojnou býti?“

3) O lásce.

II. O čtyřech hlavních čili stěžejných cnostech.

a) *Opatrnost.*

Nejpotřebnější cnost.

Kdysi bylo u sv. opata Antonia mnoho mnichů a poustevníků z pouště Egyptské — Thebais prozvané — shromážděno. Mluveno tu o všelikých záležitostech duchovních. V rozmluvě té někdo se také tázal, které cnosti by bylo zapotřebí k docílení velikého úspěchu na cestě Páně? Jeden mínil, že nejlepším prostředkem v tom ohledu jest půst a bdělost; jiný jmenoval pohrdání pozemskými statky; jiný zase poukázal na lásku k samotě; čtvrtý doporučil milosrdenství; podobným způsobem našla každá cnost svého chvalořečníka a každá velebena byla co nejrychlejší prostředek na cestě Páně. Sv. Antonín až naposled své mínění pronesl řka: „Všechny cnosti vámi naznačené mají svou dobrou stránku, svou zásluhu a chválu. Já ale přecetnými poklesky, jichž přemnozí se dopustili, nabyt jsem té zkušenosti, že opatrnost jest ona cnost, jižto poptávka platí; neboť opatrnost zachovává všechny ostatní cnosti, řídí všechny cnosti a dopomáhá ku všem cnostem. A kdo této cnosti nemá, klesá.“

b) *Strídmost.*

Kdybych nebyl křesťanem.

Příklad této krásné cnosti máme na sv. Christoforu. Tento světec byv pohanskému místodržiteli předveden, aby ohledně své viny vydal vysvědčení, byl od jednoho z katanů surově políčkován. Christofor, vojín to

i znamenitou udatností i neobyčejnou silou proslulý, významu plným zrakem pohledl na nestydatého fka mu s výhrůžkou: „Kdy bych nebyl křesťanem!“ — Věru! jak neměl hněv se popuditi v uraženém a jak nemělo přání v něm se povzbuditi, aby zneuctění to pomstil? Než; „kdy bych nebyl křesťanem“ byla slova, kteráž Christofora křesťanské střídmosti, mírnosti učila, tak že spravedlivý svůj hněv zadržel. — Tys křesťan — mírní se, buď střídým; ve všem co podnikáš, ukazuj cnost střídmosti!

c) Spravedlnost.

Poctivý starošek.

Staříčský zlatník ve Vídni upadna do veliké bídy dostával výživu v chudobinci. R. 1785 obdržel nepatrnou část peněz od jednoho dlužníka, na něhož dávno již byl zapoměl. Ihned ohlásil věrně představenému onoho chudobince, kolik peněz jemu bylo doručeno podotýkaje, že co poctivec nesmí budoucně ze jmění chudých žíti. Vřelé díky za užívaná dobrodiní vzdávaje odevzdal představenému částku peněz k rozdělení mezi chudé maje za to, že při své šetrnosti zbytkem peněz pozůstalých mu možno bude život beztoho již nedlouhý dokonati. Také v závětě neopomenul chudobinec svým dědicem ustanoviti, pak-li by po jeho smrti nějaké jmění se nalezlo.

d) Síla.

Moudrá trpitelka.

Nábožnou osobu dlouhou a bolestnou nemocí sklíčenou navštívila přítelkyně; pohlednuvši na nemocnou

vroucným soucitěm byla dojata, uvažujíc dlouhý a veliký její neduh. — I nemohla se zdržeti, aby na kříž, jenž na blízku visel, nepoukázala řkouc: „Ach! pokusmeť se o to, abychom na drahém Spasiteli konečné odejmutí tvého kříže vyprosili.“ Avšak zbožné trpitelce neklibila se řeč ta; neboť odpověděla u vážném úžasu: „Jakže, ty ukazuješ mi kříž, zároveň mi radíš, abych za odejmutí svého kříže prosila? Právěť na kříž přibitý Vykupitel připomíná mně, abych i já na kříži svém přibita zůstala. — Nikoliv nechci s kříže, poněvadž ani on s kříže nechtěl. Nechci se podobati lotru na levici, jenž s kříže si přál, nýbrž chci následovat lotra na pravici, kterýž na kříži s Vykupitelem pnutí chtěl; s ním chci i já Pána prositi, aby i na mne si vzpoměl v království svém!“

III. O třech evangelických radách.

a) Dobrovolná chudoba.

S v. A l e x i u s (Aleksej).

Tento mládenec byl syn bohatých a vážených rodičů. Opustiv otcovský dům zřekl se všech statků pozemských a volil dobrovolnou chudobu. Po několika letech vrátiv se opět do rodiště svého — Říma — dosáhl úpěnlivými prosbami od svého otce té milosti, že do domu byl přijat; v malé chýžce pod schody se naležající přebýval. Sedmnáct let setrval tu jakožto nuzný žebrák, anižby kdo jej byl poznal. Kdyby se byl dal poznati, byl by se mohl také stati dědicem velmi znamenitého jmění. Alexius ale měl toliko zalíbení v nedůstatku a nouzi; a v těchto okolkostech, ač velmi bídný se se zdály býti, zachoval vždy spokojenost a veselou mysl. Jedinou jeho snahou bylo shromážďovati si pokladě nebeských, jichž se mu i dostalo.

b) *Ustavičná čistota.*

Cudná nevěsta Páně.

Sv. Kateřina Sienská již v outlém mládí Pánu čistotu panenskou zasvětila a věčnou. Jemu věrnost slíbila. Co slíbila, tomu dostála, a když později, ona co slíčná panna dospěla, rodiče ji nutili, aby se okázalým způsobem strojila a krášlila, aby tím jistěji se vdáti mohla, zpočátku na krátký čas povolila, nemohouc do-
těrným domluvám starší sestry odolati. Brzy však počala svou marnivost oplakávati; a aby navždy všemu pokušení konec učinila, ostříhala si všechny vlasy. Ač bratři a rodiče i slovy i skutky jí vyhrožovali, Kateřina ostala věrna slibů a vstoupivši do řádu sv. Dominika pokorou každý odpor ovládala.

c) *Dokonalé poslušensství pod správcem duchovním.*

Uschlá jabloň.

V koutě klášterní zahrady stála uschlá jabloň. Bratr zahradník zamýšlel ji vytnouti; než opat tomu nechtěl a přikázal zahradníkovi, aby vůkol stromu pohnojil a denně jej zalíval. Bratr zahradník považoval takovou práci za marnou. Avšak z poslušensství podrobil se rozkazu po tři roky s nejsvědomitější věrností. A ejhle! již v prvním roce, ač nikdo se toho nenadál, dostala jabloň svěží lupení. V druhém roce byla plná krásných bílých a červených květů, třeba ještě žádného ovoce nenesla. V třetím konečně roce honosila se ale nejkrásnějšími žlutozlatými a červenými jablky. Pln úžasné radosti přinesl bratr zahradník košík oněch jablek do jídelny a postavil je na stůl; tu pravil opat: „Ejhle ovoce poslušensství!“

Hlava třetí.

Čím nabýváme milosti Boží?

A. SS. svátostmi.

1. Sv. křest.

Pokřestění sv. Augustina.

První účinek nadpřirozené milosti, jižto sv. křestem nabýváme, odpuštění totiž všech hříchů, živě pocítil sv. Augustin v onom přeblaženém okamžiku, an u křestelnice stoje, obrodem Ducha sv. na duši očistěn byl. Ve svých vyznáních takto líčí nám onen blažený pocit: »Byl jsem pokřtěn, a tím všeliká bázeň ohledně mého minulého života hříšného zanikla. O těch dnů! Bože! Nemohl jsem ukojiti touhu svou u obdivování divů tvé moudrosti ku spáse lidského pokolení! Ach jak mnoho slzí prolíval jsem při veřejných zpěvech obce tvé! Se slzemi jejími plynula pravda tvá do srdce mého, spasitelná bázeň roznítila se ve mně, slzy se ronily, a předce cítil jsem se přeblaženým!

Sv. Leonidas.

Tento světec obdivoval na svém synu Origenu zachovalou čistotu, již sv. křestem dosáhnul. Proto často v noci lože své oponášel, a tiše přiblíživ se spícímu dítěti, a zpolehounka nádra jeho odhaliv s uctivostí je líbal co chrám Duchu svatého.

Prsten na prstě Božím.

Ohudě děvče, v Turecku narozené, v outlém mládí od loupežníků bylo zajato a vícekrát než jednou

co otrokyně prodáno. Posléze dostalo se do rukou surového a nelidského muže, kterýž nebohé děvče jednoho dne u veliké vzteklosti tak trýznil, že vidě je bez sebe a nepozoruje žádného ducha za mrtvé je měl a ležeti nechal. Než dívka opět sebevědomí nabyla a podařilo se jí tajně prchnouti. Šťastnou náhodou zavítal v tom čase do města nový biskup z Algerie — jménem Dupuch. Ubohá dívka sotvy jej spatřila, ihned spěchá k němu, vrhá se mu k nohám a volá: „Buď mým otcem a já budu tvou dcerou!“ — Biskup přijímá ji za dceru a odevzdává jí řeholnicím ku vychování. Za několik měsíců žádá křest sv. chtějíc se stati křesťankou. Biskup s příповědí otálel chtěje jistoty nabyti, zda-li by její obrácení a touha po křestu upřímná byla. Tu uchopí dívka sv. kříž a vroucně jej k srdci tisknouc opětovala několikrát ta slova: „Nechci žádného pána míti než Ježíše Krista.“ Pak dotekla se prstu biskupova, na němž prsten co znak svého spojení s církví nosil, a pravila u veliké roznicenosti: „Tak jak ty vždy svůj prsten nosíš a jej dle lhbosti otáčíš a jak tobě prsten nikdy s prstu nepadá, tak i já chci po sv. křestu vždy býti prstenem na prstě Božím. „Po této rovněž tak důmyslné jak krásné odpovědi vyhověl biskup její žádosti uděliv jí svátost křestu. — Kéžby všechny křesťanské děti byly prstenem na prstě Božím, kéžby jej nikdy neopustily a nikdy s něho nepadly! —

Křest krve.

Životopis sv. panny Emerenciány vypravuje, že na přijmutí sv. křestu se připravujíc, navštívila kdysi náhrobek sv. Anežky! sotvy ale počala pobožnost svou tu konati, byla pohanskými rolníky přepadena a hanebně plízněna, protože i ona prý bludnému učení tam pohřbené podvodnice slouží a v báječného Boha křesťanův

věří. Uchváčena svatou horlivostí pro víru a rozčílěna spravedlivým hněvem nad tím rouhaním důrazně a vážně vytykala zbožná děva pohanům jejich zlomyslnost a nevěru, čímž surovci ti tak se rozdrážili, že neohroženou vyznavatelku víry ihned usmrtili. Tak svatá tato panna svou krví pokřtěna jest.

Křest žádosti.

Když mladý císař Valentinian II. léta 392. právě za času své přípravy na přijetí křestu v dvacátém roku věku svého ouklady vojevůdce Arbogasta po koruně toužícího zavražděn byl, truchlili mnozí nad smrtí nadějného panovníka i proto, an bez sv. křestu skončil. — Sv. Ambrož, veliký biskup Milánský, v řeči, kterou o úmrtí císařově k truchlícím měl, takto je těšil: »Slyším, že jste se zarmoutili proto, že sv. křestu nepřijal. — Avšak již dávno si toho žádal, a teprv onědyo mně dal na srozuměnou, že si přeje, aby ode mne byl pokřestěn, a právě proto mne sem povolal. Nuže neměl by snad té milosti, po níž tak vroucně toužil? Jako mučeníci ač nepokřtěni svou krví bývají očistěni, tak i jeho očistila láska a žádost!«

Pravý kmotr.

U volení kmotra rozumně a křesťansky jednal Saský vévoda Jindřich, kníže to velmi dobrý a vlídný. — Dne 31. července l. P. 1526 narodil se mu druhý syn August. Hledaje kmotra nebral vévoda žádného ohledu na vznešenou důstojnost a stav, alebrž zvolil za kmotra jednoho svých poddaných; poháutku k takovému jednání zavedla nábožnost tohoto muže. Aniž by se toho nadál, obdržel vévodův arcijáhen od knížete list tohoto obsahu: »Jelikož Vás u veliké máme úctě, prosíme, abyste v so-

botu po nanebevzetí Panny Marie na večer do našeho města k nám přišel, a v neděli na to našeho syna podle křesťanského řádu k přijmutí svátosti křestu přinést pomohl, a abyste pak dítěte našeho, naším a naší milé choti milým kmotrem byl. Jindřich.« — Arcijáhen dostaviv se v určitý čas sv. obřadu co kmotr obcovoal. Po křestu daroval princi do vínku jeden dukat omlouvaje se, že pro chudobu mu nelze daru, jenž by vysokorodého křesťance hoden byl, podati. Vévoda ale odvětil: »Na to jsem ohledu neměl, nýbrž mně toliko záleželo na vaší zbožné modlitbě a abych nábožného křesťana za kmotra svého dítěte dostal.« Pak vstal a daroval udivenému kmotru plný koflík dukatů.

2) Sv. biřmování.

Jak máme tuto svátost v úctě míti?

Jan Haj, kněz společnosti Ježíšovy, vypravuje, Japonští křesťané prý svátost biřmování s takovou nábožností přijímají, že jistý biskup Japonský kdysi pravil: »Nikdy a u žádném národě křesťanském nepozoroval jsem takovou lásku, nábožnost a úctu k této sv. svátosti, jako u Japoncův.« Tudíž se nesmíme diviti, že milost této svátosti právě u Japonců obzvlášť činnou se okazala a jich posilnila, že i v sebe krutších pronásledováních víře křesťanské věrnými ostali. — Ach! kdož může náležitě vyličiti nám toky mučednické krve, kterouž svažena byla vinice Páně, sv. Františkem Xaverským u Japonců vzdělaná! Již léta Páně 1590 bylo více než dvacet tisíc křesťanů obojího pohlaví dílem zahlaveno, dílem ukřižováno, dílem za živa upáleno. — Avšak na druhé straně také se nesmíme diviti, že za našich dob víra přemnohých křesťanů příliš chudá jest; což divu pak, že tak mnozí z nás v čas pokušení zlým žádostem povolují,

ano i prapor Christův opouštějí. Kdyby svátost biřmování s větší byli přijali nábožností a touto svátostí udělených milostí si více vážili, zajisté by věrnými a udatnými bojovníky nebes krále se osvědčili!

Zázračný účinek sv. biřmování.

Sv. Bernard vypravuje nám v životopisu sv. Malachiáše, biskupa irského, že tento svatý muž jednou se odebral k biskupu Malchovi, aby s ním o záležitostech božských rozmlouval. Malchus byl ctihodný, velmi cnostný stařec a moudrost Boží byla s ním. V tu dobu právě uděloval Malchus sv. biřmování, při čemž jemu Malachiáš pomáhal. Mezi biřmovanci nalezal se také politování hodný nedůživce, náměsíčník. A ejhle! sotvy biskup ruce naň vložil, a čelo sv. křížem pomazal, uzdraven jest nemocný a velebě Boha odešel.

3) *Nejsvětější svátost oltářní.*

Dva králové při lůžku nemocného.

Ferdinand II. jsa kdysi na honbě zaslechl u vzdálí zvuk malého zvonku. Tázavšímu se lovců, co by zvuk ten měl znamenati, odpověděno, že právě kněz Tělo Páně k nemocnému nese. Tryskem uháněl Ferdinand ihned odtud a dostihnuv kněze, sestoupil s koně doprovázeje pak pěšky u veliké pobožnosti sluhu Páně až k nemocnému. Když tento pak byl zaopatřen, řekl kněz nemocnému poznáv ihned šlechtného průvodce: »Těš se, milý příteli! neboť dnes dva králové navštívili tebe, totiž král všech králů a jeho nejhodnější zástupce na zemi. — Ferdinand, král český.« — Ferdinand, hojně rodinu obdařiv vrátil se opět k svým lovcům. — Tentýž panovník český, kdykoliv kněze se svátostí oltářní potkal,

ihned z vozu neb s koně sestoupil, na cestu byt by i blativou a zaprášenou kleknul, aby svému Bohu a Pánu úctu vzdal a jeho požeňání byl oučasten. —

Úcta při zaopatřování.

Zprávy misionářské z roku 1589 vypravují, že Salsetané, obyvatelé malého ostrůvka ve východní Indii, nevšední a dojímavou se vyznamenávají úctou k velebné svátosti. Na znamení ku zaopatřování dané ihned všichni, jenž jen trochu od zaměstnání se vzdáliti mohou, se sběhnou, čistí a umetají cestu, po níž kněz s nejsvětější svátostí kráčí, okrášlují příbytek nemocného uvnitř i vně květinami, zelenými ratoolestmi a vonnými bylinami. Pak držíce v rukou hořící svíce doprovázejí u slavném průvodu kněze a tím způsobem se vespolek k nejkrásnější úctě povzbuzují. —

Dobrý obyčej.

Sv. Řehoř vypravuje o následujícím obyčeji staré církve křesťanské, kterýž by i za našich dob velmi spasitelně působiti mohl. Před přijímáním vstoupil jáhen před ty, jenž přijímati chtěli, řka hlasem srozumitelným: »Kdož není připraven, aby toho tak velikého a vznešeného tajemství se účastniti mohl, ať odstoupí a jiným místo učiní!« Pak pravil těm, jenž k přijímání byli připraveni: »Přistupte s věrou, s uctivostí a láskou!« A tak chtěl i nám dáti na um, že velmi prospěšno jest, obuzováním těchto cností ku přijímání velebné svátosti se připraviti! —

Chudé děvče.

Kristina, dcera chudých ale nábožných rodičů, měla poprvé k stolu Páně přistoupiti. O jak toužila po

tomto dni! V určitou hodinu objevila se se spolužáky ve škole, aby odtud u slavném průvodu do kostela se odebraly. Všechny byly krásně a bohatě vystrojeny; toliko Kristina měla na sobě šat chatrný ale čistý. Dvě děvčata marnivá a rozpustilá pozorovala Kristinu v jejím chudičkém šatu s úsměškem a zhrdavým okem. Kristina ani slovem se neozvala; vždyť její srdce se těšilo z nebeského hostě, jenž dnes k ní přijíti měl. Avšak hodnému učiteli neušlo pohoršlivé chování se obou těchto žákyní; i vstoupiv před ně, pravil vážně: »Nevíte vy, že božský Spasitel vždy chudobu miloval a marný zevnější přepych a vnitřní špinu vždy nenáviděl? Váš šat jest pln marnivosti a vaše srdce plné špiny, jelikož v něm nikoliv láska, nýbrž pýcha přebývá. I jdětež a očistě svou duši, než Ježíše budete přijímati!« Těmito slovy nepřipustil učitel pyšná a nelaskavá děvčata k stolu Páně, až tato svou chybu pořádným a mravným se chováním napravila a pokáním ji odčinila.

Vroucné díkůvzdání po sv. přijímání.

Sv. Alfons Rodriguez přijav Tělo Páně zcela se oddal pocitu své lásky a plamenného díkůvzdání. Obzvláště si pak Alfons představil své srdce jako velikou síň, v níž dva trůny byly; na jednom odpočíval Ježíš, na druhém jeho laskavá matka Maria. — Tu se vrhnul v duchu k jejich nohám řka třikrát: »Sláva Bohu Otci« atd. a chvalozpěv: »Plné jsou cti, chvály tvé,« všechny tvory vyzýval, aby s ním se spojivše jeho a jejich Pánu chvalozpěvy pěli a jemu tisícekrát díky vzdávali. —

Blahá upomínka na první přijímání.

Ani veliký císař a vůdce Napoleon I. nemohl zapomenouti nevýslovnou blaženost a slast, kterou při prvním přijímání velebné svátosti oltářní pocítil. Je-

dnoho dne tázali se generálové svého velikého císaře Napoleona, na vrcholi slávy a blaženosti se nacházejícího, který by den byl nejkrásnější v jeho živobytí? Císař se zamyslel; po krátkém uvažování ale pravil: »Den mého prvního přijímání.« Potutelný a zhrdavý úsměv pohrával po těchto slovech na tváři generálův; jen jeden z nich tiše vzdychal prolévaje hojných slzí. Císař slzy ty zpozoroval; a přistoupiv k němu, udeřil svou pravicí na jeho rámě a řekl mu: »Hodný Drouole! ani ti nemohu říci, jakou radost mé srdce cítí, že's ty jediný mně porozuměl!«

Zoufalec.

Muž, jenž po celý život sv. náboženství málo si všímal, náhle do nebezpečné upadl nemoci. Jeho domácí zavolali kněze; brzy po vykonané zpovědi měl nemocný Tělo Páně přijmouti. Avšak v okamžiku, an kněz sv. hostií pozvnesl, aby ji na jazyk umírajícího položil, zvolal tento: »Zadrž, otče, zadrž! Toliko jednou v životě jsem přijímal a tenkrát nehodně: jsemť ztracen.« Sotvy slova ta vyřkl, skončil zoufalstvím se chvěje po celém těle.

Odvážlivý loupežník.

Že nehodně přijímání příčinou zatvrzelosti a bezbožnosti bývá, učí následující příběh. — Náčelník jednoho loupežnického spolku přidružil si mladíka, jenž z počátku s neobyčejnou bázlivostí a nelibostí úkol sobě určený vykonával. — »Zbaběle!« dí mu náčelník, »jdi k stolu Páně, tak jak jsi, pak bude konec této dětinské bázlivosti!« Rada ihned byla vykonána a co výborná osvědčena. Neboť od té doby stal se onen mladík nejodvážlivějším a nejdrzejším loupežníkem.

Závěť sv. Efrema.

Sv. Efrem, jáhen při chrámu v Edesse Syrské, r. 378. blízký konec svého života předvídaje, oznámil svůj

závěť a pravil mimo jiná poučná napomenutí učeníkům, mnichům a křesťanům vůkol něj shromážděným: »Po mé smrti — dí jim — buďte neustále mne pamětlivi. Roucho mé, milí bratři! kteréž v srdci nosím, neschovávejtež co ostatky na mou památku! Pochovejte mne bez vší slávy v mých všedních šatech, bez vonných věcí — na obecném hřbitově, nikoliv ale v chrámě Páně aneb pod oltářem! Doprovodte mne svými modlitbami a konejte za mne vždy sv. obět. Třicátého konejte památku mého úmrtí! Mrtvým lahodí modlitba a obět živých. Kněží St. Z. očistovali, vám známo, oběťmi i v bitvě padlé a raněné hříšníky; čím více mohou kněží N. Z. vinu umírajících svou svatou obětí a modlitbou zhladiti!«

4. *Sv. pokání.*

Veliké dobrodiní této svátosti.

Sv. pokáním nabýváme ztraceného pokoje, dobrého svědomí. — V minulém století žil v Bavorsku velmi horlivý kněz, jmenem Hofreuter, jehož láska, jehož zvláštní dovednost u obrácení hříšníků daleko široko známa byla.

Jistý hostinský, jehož srdce již po dlouhá léta veliká vina tížila, byl posléze milostí Boží povzbuzen, aby o blaho duše pečoval a ji v hrozném nebezpečení smrti věčné kolibati nenechal; i umínil si, že k onomu knězovi se uteče. Osedlav koně uháněl do města, kdež sluha Páně bydlel. Před vchodem do přibytku byl ubožák studem a bázní tak dojat, že se nikterak nemohl osmělit, aby na dveře zaklepal. Tu se okázala tvář ctihodného kněze, kterýž pak vlídně a laskavě k hříšníkovu řekl: »Příteli! vy chcete se zpovídati, není-li pravda? Nuže vstupte jen, rád vás vyslyším.« — Když pak hostinský po vykonané pobožnosti na oře se vyšinul, aby zpáteční

cestu nastoupil, zvolal hlasem radostným: »Nyní, milý vraníku! neseš sto liber méně domů.« Od té doby byl tento muž jakoby vyměněný. Po šesti letech ale přiblížil se konec jeho života. Když na smrtné posteli ležel a jeho farář jej svátostmi umírajících k smrti byl připravil, pravil jemu: »Proším vás, velebný pane; račte po mé smrti P. Hofreuterovi k jeho útěše a ke cti milosti Boží oznámiti, že jsem od oné zpovědi předsevzetí upřímného pokání a polepšení tak věrně zachoval, že jsem během posledních šesti let ani těžkého ani úmyslně všedního hříchu se nedopustil.« — Blahoslavení čistého srdce, neboť oni na Boha patřiti budou. —

Zpytuj svědomí.

Pln touhy, sama sebe poznati, volá sv. Augustin: »O kéž by nám bylo dáno, abychom tělesným okem mohli patřiti na duši, jak asi vyhlíží, kéžbychom mohli tvářnost svého svědomí svými zraky pozorovati! Kdyby to možné bylo, kdož jest to vyjádřiti, jakou bázní, jakou péčí bychom byli povzbuzeni všechno, co zpotvořeno jest, uspořádati, co poskvrněno jest, očistiti, co zraněno jest zahojiti! Jelikož ale tělesnými zraky to nemůžeme, nuže pozorujme se, seč síly máme, okem ducha, a každý stavíž své svědomí před svou tvář!«

Tré dítek.

Otec měl tři dítky, kteréž denně posílal na palouk, kdež tři beránky, jejich péči a ochranně svěřené, pásťi měly. Jednoho dne však když dítky byly usnuly, vyřítily se vlci z blízkého lesa, vrbli se na bezbranné beránky a odnesli je. Žalostným bečením beránekův ze sna byvše vyděšeny, — spatřily děti již daleko vlky, jak beránky unášejí. Ihned započaly hořce plakati naplňující okolí

žalostným bědováním. Zdálo se, že ani se nemohou uspokojiti. Než poslechněte pohnůtky jejich nařikání. Proč plakaly? Nejstarší pravilo: »Pláči, poněvadž otec bude mne bít a trestati, že jsem jeho beránka nechal odnésti; kdyby toho nebylo, neplakal bych.« Mladší hoch dí na to: »Co mne se týká, pláči i pro trest, který mne čeká, i pro starost, jíž otec zakusí dověda se, že vlci mého beránka roztrhali.« Nejmladší, který nejvíce a nejhořčeji plakal, pravil vzlika: »Ach můj dobrý otec nebude mít žádného potěšení; raději bych chtěl po celý život trestán býti, než jemu takovou starost a bolest způsobiti.« — Koho asi tyto děti nám představují? — První z nich vyznamenává křesťana, toliko bázeň otroka před Bohem majícího; druhé jest obrazem křesťana svých hříchů nedokonale litujícího, a třetí dítko vypodobňuje křesťana hříchů svých dokonale litujícího. —

Buď věren dobrému předsevzetí.

Ani pochvala ani posměch ani potupa nemají naše dobré předsevzetí kaziti. Sv. Vincenc Ferrerský o věci té v následujícím podobenství takto se pronáší: »Komu — praví světec ten — komu se podobají ti, kteříž předsevzetím dobrým se stávají nevěrnými, jakmile sebemenší odpor jim v cestu vstoupí?« A odpovídá: »Nepodobají-li se takoví chlapcovi, jenž od rodičů do školy aneb jinam poslán jsa, sotvy domácího aneb pastýřského psíka na cestě poštekati slyšel, za žádnou cenu nechce jemu se blížiti, anobřž s nepořízenou se vrací? Naš otec duchovní, Kristus, naše matka, sv. církev, vysílají nás, abychom po dráze do života vedoucí kráčeli; a tu stojí na cestě všelikého druhu hafani, jenž na pocestného štekají volající: »Pokrytec, slaboch, blázen, přepjatec!« Ach jak mnozí takovými a podobnými řečmi nechají v dobrých úmyslech se mýliti a s cesty spásy svést!

Zahanbený mudřec.

V měsíci březnu r. 1838 byla u paní N. čtená návštěva. Zábava obírala se zpovědí. „Toť jest vynález kněží,“ prohodil mladý mudřec, jenž, jak se říká, ještě mléko na bradě měl. Jedna paníčka slyšíc ona bezbožná slova ujala se řeči a pravila: „Pane! vy se domníváte, že zpověď jest vynález lidský; nuže, známe dobře původ a dějiny všech vynálezů, všech objevení, n. p. původ hry piketní, kterouž se v tom okamžiku zanášíte a která, jak bezpochyby víte, za panování Karla VII. vynaležena byla. Je-li tedy zpověď vynálezem lidským, musíme také věděti, kdy as vynález ten se udal; i račte tudíž být tak laskav a sdělte mi to!“ Mladý holobrádek nebyl s to odpověď dáti; a od té doby měl se na pozoru, aby nikdy o věcech náboženských nemluvil.

Zatajená rána.

Vzorný voják byl v bitvě těžce raněn a sice na rozličných částech těla. Dvě rány ochotně lékaři udal; třetí ale neoznámil, jelikož lichý stud mu zabraňoval. Lékař všemožně se snažil, aby hodného vojína zachránil; a také se obě rány povlovně docela a pěkně zahojily. A předce stav poraněného muže den ke dni se horšil, a netrvalo dlouho, zemřel. Zatajená těžká rána byla příčinou smrti. — Podobný osud očekává hříšníka. Bytby i pět, šest smrtelných hříchů vyznal, sedmý ale úmyslně zamlčel, hřích ten jediný mu přivodí smrt a věčnou záhubu.

Sv. Ludvík u zpovědnice.

Ludvík IX., král francouzský, vždy se obával, že by důstojnost vlastní osoby svobodnému jednání jeho

zpovědníka jakési násilí aneb překážky působiti mohlo. Proto nikdy nepřipustil, aby od zpovědníka jménem královské hodnosti přiměřeným byl oslovován; předobře věděl, že ke zpovědníci nepřichází co král, nýbrž co bídny bříšník. V hluboké své pokoře říkával zpovědníkovi: „Zde jste vy otcem, já jsem toliko dítětem.“

Věrně vykonané a požehnané pokání.

Velmi zhejřilý chlipník přišel k sv. Filipu Nerimu chtěje se zpovídat. Světec vlídně jej přijal a vyslyšev ho pravil s velikou přívětivostí: „Synu milý! nebudu mnoho od tebe požadovati; ukládám ti na pokání, abys „Zdravas královno“ za den sedmkrát se modlil, tolikrát zemi líbal a při tom říkal: Snadno by se mohlo státi, že brzy umru!“ Kajicník přislíbil, že tak se zachová; a dostal slibu svému. Od onoho okamžení vedl velmi křesťanský život, žil ještě čtrnáct let a umřel smrtí blaženou.

„Kdo se upřímně vyzná,
dává naději, že se polepší. Př.

5) *Poslední pomazání.*

Sv. Malachiáš.

Sv. Malachiáš, arbibiskup irský, přicestoval do kláštera Klaravalu, kdež od sv. Bernarda, svého přítele, jenž také život jeho popsal, s největší radostí a uctivostí přijat byl. Čtyry neb pět dní žili oba v duchovních radostech. Na slavnost sv. Lukáše měl Malachiáš „velkou,“ odcházející ale od oltáře uchvacen jest zimnicí. I položil se na lože. Léky všeho druhu mu poskytnuty; on však tvrdil, že užívání těchto léků jest marné, an, jak sám cítí, čas smrti se blíží. A ihned, když se byl vy-

zpovídal a velebnou svátost přijal, žádal pln toužebnosti i poslední pomazání, aby jím k poslednímu boji posílněn a potěšen byl. —

Král a jeho rádce.

Karel III., král španělský, ležel na smrtelné posteli jsa svátostmi umírajících zaopatřen; ani paprsek naděje na uzdravení jemu nekmital. Brzy po posledním pomazání dal svého prvního radce, hraběte z Floridy Blanky zavolat, aby jeho závět podepsal a zapečetil. Vida král, že hraběti při této službě, kterou svému vřele milovanému vladaři naposledy konal, zrak slzemi se zarosil, pravil s velikou neohrožeností: „Či jste snad se domníval, můj milý! že co král jsem nesmrtelný?“ — Za několik hodin skončil s onou vytrvalostí a pobožností, kterouž v celém živobytí a zvláště v poslední nemoci osvědčil.

6) *Svěcení kněžstva.*

Vážné oslovení.

Již za času sv. Jana Zlatoústce bylo, jak za našich dob, ač u menším počtu mnoho křesťanů, jenž místo aby služby Páně ctili, jich si vážili a poslouchali, jimi pohrdali a černý nevděk prokazovali. Sv. Zlatoústec vážně jim takové jednání vytýkal řka: „Nevděčníci! toť jsou tedy díky za služby, kteréž vám kněží Páně prokazují? Nebyli jste vy rukou kněze na sv. křestu obrodu duše účastni? Nedosáhli jste jeho úřadem odpustění hříchů? Nekona on za vás onu obět, kteroužto na krvi a na těle Krista podíl máte? Či není to kněz, jenž vás vynučuje, dětem vašim chléb věčného slova láme, za vás se modlí a vám nebesa otvírá?“

Obětavná láska kněze.

Kdykolivěk do františkánského kláštera v Jeruzalémě zpráva vnikne, že v městě vypukl mor, opustí kněz ss. svátostmi jsa posilněn klášter. Pak navštěvuje obyvatele, aby věřícím v duchovních, všem ostatním ale bez rozdílu náboženského v tělesných potřebách přispíval, aniž by jiné bratry stýkáním se jich s nemocnými do nebezpečenství nákazy uvrhoval. Denně dává napotom tento bratr v určitý čas na zvonu při klášteře se nacházejícím obyvatelům znamení, že dosud jej nezachvátil strašný mor. Neožívá-li se zvon v dobu ustanovenou, jest to znamením, že onen bratr zemřel. Ihned připraví se pak jiný kněz, aby z lásky křesťanské co kněz morové rány život svůj obětoval.

7) *Stav manželský.*

Jak se má v stav manželský vstoupiti.

Sv. Jan Zlatoústý dává těm, jenž do stavu manželského vstoupiti hodlají, tato krásná pravidla: »Poslyšte, jak do stavu manželského staří vstupovali a následujte jich! Nuže jak se ženili? Předkové vaši žádali dobré mravy a cnost. Pročež nepotřebovali žádných úpisů, žádné jistiny na papíře napsané. Za to ručila cnost nevěsty. Tudíž prosím vás, neohlídejte se při volení manžela, manželky na peníze a jmění, anobrž na kázeň, nábožnost a cnost. Toť bude míti větší cenu, než sebe více pokladů. Hledáš-li božských věcí, i pozemských dosáhneš. Nedbáš-li ale oněch baže toliko po těchto, ani těch nedojdeš. Než, namítne snad někdo, mnohý ženou zbohatl. Nestydíš se na takové příklady poukazovati? Tisíckrát bych raději s možnou žebráckou chodil, než bych ženou měl zbohatnouti; toť jsem z úst

mnohých slyšel. Jak odporné jest takové bohatství, jak smutné takové štěstí! Což může býti hanebnější, než na pána si hráti, k čemu mnohý dodá: svou ženou přišel k tomu štěstí? Pomlčím o domácích svárech a nehodách, kteréž putně z takového manželství musí pojíti; nechci tu ani mluvíti o pýše ženy, o otroctví muže, o hádkách, o lání sloužících.«

Vzor manželky.

Sv. Monika, matka velikého učitele církevního, sv. Augustina, byla i vzorem křesťanské manželky. S trpělivostí a mírností nevšední snášela vášnivost a surovost manžela svého Patricia, občana z Tagasty. Vždy chovala k němu srdečnou lásku a neměla vřelejšího přání, než aby jej křesťanské víře a pravému Bohu získala a to tím více životem než slovem; což se jí také podařilo. Laskavé to chování-se svaté Moniky k muži jejimu líčí nám syn její Augustin těmito slovy: »Poslouchala muže, jenž jí byl za manžela dán, co svého pána. Jejím úmyslem bylo manžela Ježíši Kristu získati (byl totiž pohan.) Za tou příčinou rozmlouvala s ním o Ježíši Kristu více svatými mravy svými než slovem. Tak jej pro sebe zaujala a zároveň i lásky i úcty jeho k sobě dosáhla. Chyby jeho snášela s takovou trpělivostí a klidností, že nikdy mu jich nevytýkala, neboť pevně doufala, že Boží slitování brzy k němu se obrátí. Od přirozenosti byl laskavý ale také velmi náhlý a hněvivý. Pozorovala-li, že hněv jej opanoval, varovala se slovem neb skutkem jemu odporovati. Když se uspokojil, vysvětlovala mu, proč tak a nejinak se k němu chová, a dobrým způsobem jej poučila, že bez příčiny se na ni hněval.« Tak žila Monika s manželem vždy v pokoji.

B) Modlitbou.

O modlitbě vůbec.

Jedna z nejvýbornějších cností, jimiž nábožné duše všech časů slinuly, byla jejich horlivost u modlení. Sv. Arsenius, poustevník na poušti Scete, neopustil svou práci, kteráž až do poledne trvala, z jiné příčiny, než aby ostatní čas dne na modlitbách ztrávil. Celý jeho život byla horlivá modlitba. — Modlival se téměř celé noci tak horlivě a neustále, že spánku sotvy několik chviliek nejvíce hodinu a sice teprv k ránu popřál i tu ještě běduje nad křehkostí a slabostí lidskou. V sobotu ani na okamžik nedřímnu, nýbrž podvečer započal modlitbu zády k západu slunce jsa obrácen; a v tomto postavení ruce maje k nebesům pozdviženy setrval, až vycházející slunce obličej jeho ozářilo a jeho rozjímání přerušilo.

»Kdo prosí, ten nosí.«

»Bohu modlit se, povždy hodí se.« Př.

O modlitbě Páně.

Předmluva.

»Otče náš, jenž jsi na nebesích.«

Sv. Jan Zlatoústý císařovnou Eudoxií ze země byv vyhnán těšil se takto: »Kamkoli se obrátím, všudy jest nebe nade mnou, a tam přebývá otec můj, jenž mne z ničeho učinil, a kterýž zajisté i nyní ještě otcovsky o mne pečuje, mne řídí a vede, miluje a těší, odívá a krmí. Všudy mohu se modliti k otci, jenž v nebesích jest.«

První prosba: »Posvět se jméno tvé.«

Každý v kterémkoli stavu, v kterýchkoli okolnostech se nalezá, může k tomu přispívat, aby nejsvětější jméno Boží velebeno a ctěno bylo. Není zapotřebí k tomu, aby všichni kněži aneb učení byli; neboť i hospodář i hospodyně i všichni, jenž lepšího naučení dosáhli, mohou nevědomé poučiti a bloudící na pravou cestu uvést, aby jméno Boží posvěceno bylo. — Tak jednala královna Blanka. Nejen že svého syna s Bohem a božskými věcmi co nejlépe seznámila, ona i cizích dítek se ujala jich v náboženství poučujíc a seč síly měla, se snažíc, aby poznání a úctu jména Božího do vnímavých srdcí dítek jakoby do vosku vštěpovala.

Druhá prosba: »Přijď království tvé.«

Sv. František Xaverský neusiloval toliko o to, aby na křesťanství obrátil, anobřz aby i duše mnohých křesťanů, jenž toliko jméno křesťanské měly ale o skutky křesťana se nestarali, zachránil. Neboť tito křesťané zevně sice ku království Božímu přináleželi, avšak v jejich duši království hříchu a ďábla panovalo. I spěchal proto František do příbytků obyvatelů Goy, na hradby, navštěvoval chatky jakož i lodě v přístavu se nacházející. — Vícero týhodnů vynaložil u všemožné pilnosti a trpělivosti na obrácení jednoho sice pokřesťeného ale na způsob pohana žijícího vojína. Láska jeho neochabla u vyhledávání prostředků, jimiž by království Božímu v srdcích lidských nadvláda mohla pojištěna býti.

Třetí prosba: »Buď vůle tvá jako v nebi tak i na zemi.«

Stařeček byl jednou tázán, kteráž by ta úzká cesta do nebe byla? — I dal tuto krásnou odpověď:

»Úzkou cestou do nebe kráčí, kdo své náklonosti a vůli svou vůli Boží podrobuje, a Bohu zcela se oddává. Toliko kdo naklonosti a vůli svou vůli Boží úplně podrobil a jakoby v oběť přinesl, může také s apoštoly říci: »Aj, všechno jsme opustili a následovali jsme tebe.«

Čtvrtá prosba: »Chléb náš vezdejší dej nám dnes.«

V životě blahoslavného a výtečného Jana Gersona potkáváme se již v jeho věku dětském s podivnými důkazy zbožné mysli. Nábožná a rozšafná jeho matka již v útlém mládí do jeho srdce vštíplla základ cnosti a nábožnosti. První, čemu malého Jana učila, byl »Otče náš.« Obzvlášť něžný, dětinně zbožný ale jest způsob, jak dítěti čtvrtou prosbu: »Chléb náš vezdejší dej nám dnes« vysvětlovala a srozumitelnou činila. Velmi živě mu totiž znázornila, že všechno, co jí a pije, shůry od Boha v nebesích přichází; proto napomínala synáčka, aby často a nábožně se modlíval: »Chléb náš vezdejší dej nám dnes!« Učila jej, jak ruce při modlitbě nábožně má skládati a dokazovala mu, že všeho toliko s vděčností k Bohu má přijímati i užívat. Když pak někdy za den dobrý hošík něčeho k jídlu požádal, říkala matka: „Muj drahoušku! my nemáme ničeho na tomto světě a za všechno musíme proto nebesa prositi na způsob štěňátek, kteráž vůkol stolu stojí s toužebností na pána pohlízejíce a očekávajíce, zda-li drobet chleba aneb něčeho jiného z jeho rukou nedostanou: K nebeskému tedy otci musíme vzhlednouti; neboť od něho jest všechno dobré a za jeho dary musíme vroucně jej prositi. Proto pěkně poklekni, slož ručinky a volej k otci nebeskému! A budeš-li dobře prositi, zajisté ti dá, zač prositi budeš.“ Tak říkala zbožná matka, a dobré dítě poslechlo na

kolena padnouc a vroucně se modlíc. Mezi tím, co dítě na modlitbách setrvalo, nechala matka otvorem, jenž se k tomu účelu ve stropu nacházel, jablka, hrušky, cukrovinky aneb jiné věci, jimiž srdce dítěte by se mohlo rozveseliti padati: a hošík dary ty s upřímnou vděčností přijal, jakoby skutečně zrovna od otce nebeského pocházely. Pln radosti pospíchal k máti a ukazoval jí, co mu otec nebeský opět daroval. Tímto nábožným cvičením mysl Gersonova k ustavičné lásce a vděčnosti k Bohu se povznášela, a nikdy v životě svém ničeho neužil, anižby s vděčnou upřímností k nebesům nebyl pohlédl. — O kéžby bylo více tak nábožných a moudrých matek, kteréžby dětem způsobem tak příjemným čtvrtou prosbu modlitby Páně vysvětlovaly, kéžby ale také mezi křesťany bylo mnoho takových, jenž by ctihodnému Gersonovi se vyrovnali ani před ani po jídle nikdy nezapomínající na toho, od něhož každý dobrý dar pochází, nezapomínající na otce světla!

Pátá prosba: „Odpusť nám naše viny, jakož i my odpouštíme našim (svým) vinníkům.“

Z knihy sv. Augustina — vyznání prozvané — vysvítá, jak neustále hříchu litoval, jak často Boha za odpuštění úpěnlivě prosíval: „Tys patřil na ty slzy — píše v této knize — na ty slzy mé matky, které ona za mne bídného hříšníka ronila, tys želání její vyslyšel. Čím mocnější budou ku vyprošení tvého milosrdenství ony slzy, kteréž hříšník sám pláče, čím mocnější budou prosby, jež on z vlastní útroby k tobě vzhůru vysílá?“ Tentýž světec předvídaje blízký konec svého života modlil se ještě sedm kajících žalmů a horlivě napomínal okolostojících k pokání.

Jak chceme, aby nám Bůh odpustil, tak máme i my jiným odpouštěti. Sv. Epifan, biskup v

Salamině na ostrově v Cypru, pravil jednou k sv. Hilari-
onu: „Nikdy jsem toho nepřipustil, že by někdo s hně-
vem v srdci proti mně byl usnul, ano ani sám jsem ne-
usnul, dokudž jsem s jiným usmířen nebyl.“ —

Šestá prosba: „Neuved nás v pokušení.“

Nábožný jinoch s všelikým a těžkým pokuše-
ním musel zápasiti. Jistý kněz jemuž toto zápasení
bylo známé, a kterýž proto onoho mladíka litoval, slíbil
mu, že se zaň horlivě bude modliti, aby ho Bůh poku-
šení toho sprostil. Než hodnýmí ádenec pravil: „O nemo-
dlete se, abych sprostěn byl, nýbrž abych dostatečné
síly a udatnosti nabyl ku přemožení toho pokušení; cítím,
že pokušení to mně jest spasitelné. Byl jsem prost
pobožnosti, prost lásky k Bohu, dokud mne tyto boje z
mé lenosti a lhostejnosti nepovzbudily. Každé pokušení
považuji si za hlas, jenž ke mně volá, že nyní nastala
doba, kdež mám pro Boha bojovati, anobř v boji po-
znáváme dobrého bojovníka; ne v štěstí alebrž v ne-
štěstí povnáváme věrného přítele.“ —

Sedmá prosba: „Ale zbav nás zlého.“

Svatí a vyvolení Boží milovali Boha a milovali svou
duši; pro tuto lásku, když toho potřeba žádala, raději
muky, útrapy i smrt podstoupili, než aby jediného těž-
kého hříchu se dopustili. Hřích byl jim jediným zlem,
jehož se báli. Jednou byl jeden z těchto světců ve
jménu bezbožného císaře požádán, aby toliko jednou ně-
jakého skutku se dopustil, jenž by s jeho svědomím se
nesrovnával. I odvětil světec těmito pamětihodnými slovy :
„Toliko jednou, jak pravíte, mám se zlého dopustiti;
toť jest totéž, jakobyste někomu řekli: nežádám ničeho
od tebe, než toliko jednou tě zahlaviti.“

• O pozdravení andělském.

Utišená bouře.

Životopis sv. Jana z Boha vypravuje, že za veliké bouře na moři s dětinnou důvěrou k nebes královně Marii své útočiště vzal a toliko jedním pozdravením andělským ji vzýval. A aj, ihned utišilo se moře pobouřené. — Obráťme totéž na bouře naší duše, naše vnitřné pohyby a náruživosti! O jak často a jak snadno mohli bychom je utišiti, kdybychom aspoň jedenkrát Zdrávas Maria nábožně se modlit chtěli.

Nábožní ctitelé pozdravení andělského.

Sv. Alfons Rodriguez modlival se pozdravením andělské, kdykoliv hodiny byly; ani v noci, když bděl, od toho zvyku neupustil. — Sv. Kateřina Sienská, když po schodech postupovala aneb sestupovala, na jednotlivých schodech poklekávala modlit se s dětinnou úctou pozdravení andělské, aby tím způsobem svou nebeskou máti Marii velebila a chválila. — Sv. Terezia často opouštěla světské zaměstnání a obcování, aby o samotě matku Boží pozdravením andělským uctíti mohla. Již v sedmém roce věku svého s touto pobožností započavši až na konec života v ní setrvala. —

O růženci.

Několik mladých cestujících octlo se ve vlašských horách, kteréž pro četné tam spáchané vraždy a loupeže pověstnými se staly. Pocestní byli velmi veselí myslí chtějice zpěvem světáckých písní upomínku na smutné události dotčené krajiny z paměti zapuditi. Jeden z nich ale byl velmi nábožný modlívaje se denně s velikou

vroucností růženec. I vzpoměl si, že dnes obvyklou obět lásky nebeské matce dosud nepřinesl. Vyndav růženec počal se modlit: „Aj, aj, vizte toho růženečkáře!“ volali lehkomyšní soudruhové s potupným úsměskem. Jsa takovými narážkami v pobožnosti rušen ostal modlící se mladík několik kroků za ostatními. Posléze byl v modlitbě tak pohřížen, že ani toho nespozoroval, když od spolucestujících příliš se vzdálil. Tu slyší najednou veliký hluk a bolestné bědování. Ihned si pomyslí, že soudruhové od loupežníků napadeni byli. Chtěl prchnouti, avšak pro úzkost nemohl ani z místa; i klesl na kolena a drže pevně růženec vzhůru připravoval se k smrti. Lomoz již již se blíží, a vidí, že dva vrahové s obnaženými tulichy k němu se ženou. — Sotvy ale tito jej modlícího se zočili, odhodili zbraň řkouce: „Ejhle, svatý — svatý!“ Mladík upadl pro smrtelnou úzkost a strach do mdloby. To když loupežníci zpozorovali položili ho na bedra a odnesli jej do skryše své. Tam podali mu pokrmu a nápoje, aby se zotavil; druhého dne propustili jej, anižby mu dost málo byli uškodili.

Ejhle, jak užitečný jest růženec!

Sláva Bohu na výsostech!
